

Fylkesmannen i Oslo og Viken
Postboks 325
1502 MOSS
Norge

Vår saksbehandler
Vidar Kapelrud

Vår dato
15.12.2020
Deres dato

Vår referanse
18/00605-6
Deres referanse

Innspill fra Bondelaget vedr. melding om oppstart av vernearbeid for deler av Østmarka

Vi viser til «Melding om oppstart av vernearbeid for deler av Østmarka» datert 9/10-2020 samt til nyttig og informativ dialogmøte 25. november 2020 om denne sak.

Akershus Bondelag har i samarbeid med de berørte lokallaga i området (Enebakk, Rælingen, Lørenskog, Oslo og Aker og Kråkstad og Ski) har sammen vurdert oppstartsmeldingen og fremmer nedenstående merknader.

Generelle merknader:

- Ved vern av dette området blir betydelige skogarealer tatt ut av vanlig skogsproduksjon. Dette er jo en «kostnad» både for eier og for samfunnet.
- Oppstartsarealet omfatter kun offentlig eid areal. Det er bra.
- Dersom det skulle være aktuelt å ta med privat eid skog, må det skje gjennom ordningen med frivillig vern av skog. En utvidelse av oppstartsarealet må forutsette at grunneier tilbyr areal for vern, og at en eventuell utvidelse må utredes grundig med hensyn på mulig negativ påvirkning for andre private grunneiere i området.
- Etter kunngjøring må det legges til rette for en saksbehandling med best mulig samarbeid med grunneiere, rettighetshavere, berørte næringsinteresser og representanter for lokalbefolkningen, jfr. naturmangfoldslovens § 41. Videre må vi få en rask og effektiv saksbehandling, da et forvaltningsorgan etter kunngjøring uten videre kan avslå en søknad om tiltak i en periode på 4 + 2 år (naturmangfoldsloven §44) - eller det kan innføres forskrift om midlertidig vern i 4+2 år (naturmangfoldslovens §45)

Merknader til spm. fra nettsiden til FMOV:

- Kjenner du til spesielle natur-, landskaps- eller kulturverdier som vi bør være oppmerksomme på? (ingen merknad)
- Bruker du området på en spesiell måte som bør vurderes i det videre arbeidet?
 - Det er helt vesentlig at alle rettigheter og forhold vedr. igangværende bruk kartlegges hos alle tilgrensende grunneiere: jakt-, beite-, vann-, fiske-, vei- og andre rettigheter.
 - Skogsdrift har et langsiktig omløp. Driftsveier kan være ute av aktiv bruk i lang tid, men vil være nødvendig ved neste hogst (men de kan ha sekundær verdi som traséer for f.eks skiløyper).
 - Arrondering – skaper Nasjonalparken vansker for igangværende bruk hos tilgrensende grunneiere? (f.eks vei-/transportrett over nasjonalparkens område)

Bondelagets Servicekontor AS

Norges Bondelag

Postadresse: Hvamsvegen 696 , 2165 HVAM, Tlf: +47 63 90 44 40
Besøksadresse: Hvamsvegen 696 , 2165 HVAM
Bankkonto: 8101.05. 91392, **Org.nr.:** 985063001 MVA
akershus@bondelaget.no, <http://www.bondelaget.no/akershus>

Bankkonto: 8101.05.12891
Org.nr: 939678670

- Hva tenker du eller dere rundt innfallsporter, kanalisering eller tilrettelegging for ulike brukergrupper?
 - Næringsinteressene må bli minst mulig påvirket, og igangværende virksomhet og eksisterende rettigheter for tilgrensende grunneiere må kartlegges grundig - og må vurderes inntatt som unntak i kommende forskrift om verneområdet (naturmangfoldslovens §34).
 - For friluftslivet er det en viss «synergi», da driftsveier kan ha sekundær verdi som traséer for f.eks skiløyper.
- Hva skal til for at du om noen år vil være godt fornøyd med både området og forvaltningen? (ingen merknad)
- Er det forhold utenfor oppstartsarealet som kan bli påvirket av evt. vern innenfor, eller motsatt?
 - Det må kartlegges om det er planlagte tiltak som kan berøres, som f.eks dreneringstiltak, vanntilførsel eller lignende.
 - Vanskeliggjøring av igangværende bruk må erstattes, jfr. Naturmangfoldloven § 50: «En eier eller rettighetshaver i eiendom som helt eller delvis blir vernet [...] har rett til erstatning fra staten for økonomisk tap når et vern medfører en vanskeliggjøring av igangværende bruk»
- Har du synspunkter på verneform og avgrensning?
 - Det kan diskuteres om det foreslåtte oppstartsarealet egentlig er i minste laget for en nasjonalpark. I tillegg er Østmarka preget av lang tids variert næringsutnyttelse (skogsdrift, trelast/sagbruk, dammer og annen utnyttelse av vann, vei- og transportrettigheter, jakt, beiting, sopp- og bærsanking, skjerp etc.), som i liten grad er forenelig med naturmangfoldlovens § 35, 1. ledd: «Som nasjonalpark kan vernes større naturområder som inneholder særegne eller representative økosystemer eller landskap og som er uten tyngre naturinngrep.».
 - Det bør vurderes mindre inngripende verneformer - som for eksempel landskapsvernområde eller vern som friluftsområde etter markalovens §11.

Med vennlig hilsen
Vidar Kapelrud

Elektronisk godkjent, uten underskrift

Akershus bondelag, sammen med *Bondelagene rundt Østmarka*:

Enebakk landbrukslag
Kråkstad og Ski bondelag
Rælingen landbrukslag
Lørenskog landbruksforening
Oslo og Aker bondelag

Kopi: Christian Hillmann/Fylkesmannen i Oslo og Viken

Fra: Andreas Christensen[ahc451@gmail.com] Sendt: 8. des 2020 15:40:17 Til: Postmottak FMOV Kopi: Tuseth, Gunhild Dalaker Tittel: Innspill Østmarka som nasjonalpark

Hei, jeg ønsker å komme med innspill på deres forslag, og dette var ganske triste greier på flere måter.

1) Hvorfor ønsker dere å gjøre dette? Hva er godene som kommer ut av å gjøre deler av Østmarka om til nasjonalpark? Kommer på ingen måte godt fram på høringssvar-siden, men etter litt leting fant jeg "Bakgrunnen for oppdraget", uten at det står noe spesifikt der om hva og hvorfor. Er det virkelig forventet at alle interessenter skal bla seg gjennom nettstedet og rapporter for å finne ut hvorfor dette er aktuelt og kanskje tilogmed en smart ting å gjøre? Hadde satt veldig pris på en oppsummering på den aktuelle høringssiden.

2) Koblingen til den eposten(?) dere vil ha høringssvar inn på virker ikke, og prøver å sende meg til et annet nettsted. Hvor mange potensielle interessenter har dere mistet fordi de ikke orket/klarte å manuelt skrive inn adressen til det jeg antar er postboksen til høringen? Altså, det mest grunnleggende og absolutt viktigste når det kommer til en høring (bortsett fra at folk får vite om at det er en høring) virker ikke. Gjerne ta en intern runde på dette, for i utgangspunktet tenker jeg at dette saboterer grunnlaget for høringen i sin helhet, og at man burde forlenge fristen.

3) Uten å få en tydelig og god oversikt over fordeler og ulemper ved å gjøre det til nasjonalpark/ikke gjøre det til nasjonalpark er det veldig vanskelig å komme med noe saklig.

Basert på dette kan jeg på ingen måte støtte dette forslaget, og ber dere beholde Østmarka som den er.

Fra: Mykland Johan[johan.mykland@banenor.no]

Sendt: 19. nov 2020 08:48:52

Til: Postmottak FMOV

Kopi: Fosseide Julie Christine Boman

Tittel: Mulig påvirkning av foreslått verneområde/Bane NOR målere i Østmarka

I forbindelse med foreslått verneområde/Verneplan må Bane NOR sikre tilgang til vedlagte målere.

MVH

Johan Mykland

Ingeniørgeolog

Bane NOR

Oslo, 13. desember 2020

Til:
Fylkesmannen i Oslo og Viken
fmovpost@fylkesmannen.no
Postboks 325
1502 Moss

Melding om oppstart av verneplanarbeid i Østmarka Høringsuttalelse fra Bjarne Røsjø - om kulturverdier

Innledning

Jeg viser til Fylkesmannens verneprosess for nasjonalpark i Østmarka, hvor det er bedt om høringsuttalelser innen 15. desember. Fylkesmannen ber blant annet om innspill når det gjelder spesielle kulturverdier som bør få oppmerksomhet i den videre prosessen.

Det er rimelig å vurdere stedsnavn som en kulturverdi – stedsnavnene er en del av vår felles kulturarv. Jeg vil derfor påpeke at Fylkesmannens bruk av stedsnavnet «Raudsjø» står i strid med lokale navnetradisjoner og navnets sannsynlige historiske opphav. Jeg ber derfor om at dere i fremtiden bruker navneformen «Rausjø».

Dette brevet er ikke ment som kritikk av Fylkesmannen, da jeg antar at dere har fått navneformen «Raudsjø» fra Statens Kartverk og Klima- og miljødepartementet. I det følgende vil jeg sannsynliggjøre at Statens Kartverk har gjort en feilaktig vurdering i denne saken.

Navneformen «Raudsjø» har aldri blitt akseptert av lokale interessenter. Skiforeningen bruker riktignok navneformen «Raudsjø» på rødmerkede skiløyper i området, men blåstiene er merket av DNT Oslo og Omegn med navneformen «Rausjø». Dette kan i seg selv være grunn til en opprydding i navnebruken. Skiforeningen bruker for øvrig «Rausjø» på egne nettsider og skriver at navnet trolig kommer av fiskeslaget røye¹.

Bakgrunn

Jeg har tatt opp denne saken også tidligere, blant annet med et brev til Statens Kartverk i 2002. Da fikk jeg svar via epost med informasjon om at Kartverket har brukt navneformen «Raudsjø» siden 1960-tallet, med bakgrunn i at førsteleddet er tolket som fargeadjektivet «raud». Denne tolkningen er etter min mening feil.

Jeg har dessverre ikke bevart en kopi av eposten fra Statens Kartverk, men innholdet i den er gjengitt i mitt brev (vedlegg 1) til kultursjef Per Sandvik i Enebakk kommune 11. juli 2002.

¹ Skiforeningen: [Ut i Marka – Rausjø](#)

Jeg fikk svar 21. august samme år (vedlegg 2) med beskjed om at mine synspunkter skulle legges fram for Statens Kartverk. Jeg har ikke hørt mer om dette etterpå.

Ikke fargenavn, men fiskenavn

De historiske kildene og lokale kjentfolk gir ingen støtte til argumentet om at Rausjø er et fargenavn. Den dominerende teorien er isteden at navnet er avledet av et fiskenavn. En viktig kilde er boka «Opplevd og hørt i Rausjø. Et bidrag til en bygdehistorie av Trond Burud»; som ble utgitt av forfatteren selv i 1992. Trond Burud bruker systematisk navneformen «Rausjø», og på side 82 skriver han at den aktuelle innsjøen:

... var tidligere kjent som et godt røyevann og kanskje kommer navnet av Røiesjøen og ikke fargen rød som mange hevder.

I dag finnes det ikke lenger røye i Rausjø, men arten er tallrik i Mosjøen og Børtervann. I Mosjøen finner vi for øvrig Raukilvika, som også kan være oppkalt etter denne fiskearten.

Trond Burud har også gjengitt et kart fra 1771 (vedlegg 3), opptegnet ved en landmålerforretning i oktober det året på oppdrag av madam Karen Cudrio. Hun eide store deler av Østmarka på den tiden. På kartet er stedsnavnet skrevet som Røe-Siöe og Rösiöe – altså uten d. «Røe» er for øvrig et dialektnavn på denne fisken i deler av landet.

Navneformen «Rausjø» er fortsatt den vanlige i området, til tross for at Kartverket har brukt «Raudsjø» siden 1960-tallet. Her er noen organisasjoner m.m. som bruker «Rausjø»:

- Verneforeningen Østmarkas Venner med ca. 4000 medlemmer
- Rausjømarka Vel – en interesseorganisasjon for hytteeierne i området
- Rausjømarka jeger- og fiskerforening
- Enebakk historielag
- Enebakk kommune²

Jeg har for øvrig en personlig interesse i dette, fordi etternavnet mitt kommer fra Rausjø. Min bestefar (1865-1930) ble døpt Hans Julius Johansen, men skiftet senere etternavn til Røsjø. Broren Konrad (1870-1952) gjorde det samme, og han var bruksbestyrer i Rausjø og bodde der fra ca. 1895 til 1907. Deres far, Johan Martin Hansen (1843-1899) var kantmester på Fjell-saga ved Bindingsvann – som håndterte tømmer fra Rausjø-området. Konrad Røsjø er derfor en førstehånds kilde til navnetradisjoner i området. Han var en flittig skribent som har skrevet mye om Østmarka. I artikkelen *Fra Østmarka*, publisert i Morgenposten 19. juli 1941, bruker han formen «Rausjø» intet mindre enn 14 ganger.

Kilder som anvender navneformen «Rausjø»:

I tillegg til de kildene som allerede er nevnt, har jeg funnet følgende kilder som støtter argumentasjonen for at området heter «Rausjø» og/eller at det ikke er et fargenavn:

Norges Matrikel for Enebak herred, utgitt 1904

² Informasjon om Rausjø skole: <https://www.enebakk.kommune.no/rausjoe-skole.379866.no.html>

Denne matrikkelen er utgitt av Finans- og Tolddepartementet. På side 291 er både «Gaardens navn» og «Brugets navn» oppgitt som Rausjø. (Mitt arkiv)

Postvesenet, 1912 til 1915:

Rausjøgrenda hadde eget postkontor fra 1912 til 1915. Dette het Rausjø poståpneri, og poststemplene brukte navnet Rausjø³.

Distriktslege N.R. Aas: Enebakk herred. Bidrag til en bygde- og slektshistorie. Kølbelske bok og kunsttrykkeri, Oslo, 1927:

Boka begynner med et stort Enebakk-kart hvor stedsnavnet er Rausjø. På sidene 136-137 er Rausjø omtalt som et bruk i Ytterbygda; Aas bruker *ikke* formen Raudsjø. (Mitt arkiv)

Birger Kirkeby: Enebakk bygdebok, bind III, utgitt av Enebakk kommune 1991:

Birger Kirkeby bruker systematisk formen «Rausjø» på alle de ca. 30 sidene hvor området er omtalt. Han gjengir også et kart fra 1875, der innsjøen kalles Røsjø – og et kart fra 1883 der sjøen kalles Rødsjø. Men Kirkeby er aldri i tvil om at det innarbeidede navnet er Rausjø.

Enebakk historielag, 2001 (vedlegg 4):

Daværende leder Mogens Oppegaard skrev brev til meg i desember 2001. Der forteller han at historielaget kjenner til *ett* kart fra 1883 hvor stedsnavnet er skrevet som Rødsjø. Men på alle andre gamle kart står det Rausjø, forteller Oppegaard – og altså Røsiøe på ett av dem. Historielaget kjenner også til et dokument fra 1603 hvor det står «Røsjø».

Østmarka-kjenneren Lise Henriksen, 2006:

Lise Henriksen er æresmedlem i Østmarka Venner (ØV) og har nedlagt et stort arbeid i studiet av Østmarkas historie. Hun skriver følgende i artikkelen «Kjente og ukjente stedsnavn i Østmarka – del 2» i ØVs medlemsblad [Nytt fra Østmarka](#) nr. 4/2006:

Navnet Rausjø (Enebakk) er blitt tolket på bakgrunn av rødlig farge, enten av myrmalm eller rød refleks i solnedgangen. Mer sannsynlig er det nok at navnet kommer av fiskeslaget røye, som vannet hadde mye av i tidligere tider, altså Røyjesjø. I alle fall er det feil å skrive navnet med d og en til slutt, «Raudsjøen», slik det står på så mange løypeskilt. Rausjø er alltid blitt skrevet uten d i eldre, skriftlige kilder. De gamle som bodde i Rausjøgrenda uttalte navnet «Røssjø», er jeg blitt fortalt av Mari Myhre (1901-1999), som bodde her som jentunge. Vannet Rausjø har gitt navn til Rausjømarka, tidligere kalt Rausjøskogene.

Even Saugstad: Østmarka fra A til Å, Frie Fuglers forlag 2012

I denne populære boka skriver Saugstad systematisk om både Rausjø, Rausjøtronga, Rausjømarka og Rausjøgrenda. Han gjengir også det samme kartet som Trond Burud har omtalt, med stavemåtene Røe-Siøe og Røsiøe (vedlegg 3). Saugstad har også funnet et driftskart over «Rausjø skog» fra 1918 (Vedlegg 5).

Steinar Gundersen og Øysten Kristiansen: Bygda Fjeld og Fjeld gard, egen utgivelse i 2018

Bygda Fjeld ligger ved Bindingsvannet, og ved utløpet av Bindingsvannet var det en sag som tok imot tømmer fra Rausjø-området. Forfatterne omtaler Rausjø i flere kapitler, og navneformen Rausjø er gjennomgående i boka.

Kilder som bruker formen «Raudsjø» eller «Rødsjø»:

³ Enebakk Historielag: [Postkontor i Rausjø](#). Artikkel i Ign, Lokallhistorisk skrift for Enebakk, nr. 2/2000

Jeg hadde et leserbrev om saken i Østlandets Blad 11. juli 2008, og fikk svar fra den daværende masterstudenten Ingvil Norland ved Universitetet i Oslo en uke senere (vedlegg 6). Hun har funnet følgende kilder som bruker Raudsjø-formen:

- *Norsk stadnamnleksikon, Det Norske Samlaget 1997:*
«Navnet forklares med en rødlig farge på bunnen eller rundt vannet»
- *Norske Gaardnavne, Bind II, 1899:*
Her antas det at forleddet i navnet er adjektivet rød/raud

Men Norland har også funnet andre eksempler. I en matrikkel fra 1838 er navnet skrevet Rausjø, riktignok med en kommentar om at det «alminnelig» er skrevet Rødsjø. Det samme gjelder matriklene fra 1886 og 1903. Norland refererer også til at Trond Burud har funnet formene «Rødschød» og «Raaschød» fra 1600-tallet, og hun kommenterer at dette viser hvor inkonsekvent rettskrivningen var på den tiden.

Min kommentar: Dette er et svært tynt grunnlag for å hevde at Rausjø er et fargenavn. Inkonsekvent rettskrivning er ikke et argument for noe som helst.

Konklusjon

Det eksisterende kildematerialet tyder på at Statens Kartverk gjorde en feilvurdering på 1960-tallet, da de antok at Rausjø er et fargenavn. Det finnes ikke støtte for denne antakelsen i de historiske kildene.

Det er mer sannsynlig at Rausjø-navnet er avledet av artsnavnet røye. Det er uansett ingen tvil om at Rausjø er den aksepterte og dominerende navneformen i området i dag. Jeg ber derfor om at Fylkesmannen heretter bruker formen Rausjø istedenfor Raudsjø.

Jeg sender kopi av dette brevet til Statens Kartverk og Enebakk kommune, som er viktige aktører i saker som omhandler stedsnavn. Så håper jeg at Rausjø-området kan få tilbake sitt etablerte navn, for så vidt uavhengig av nasjonalpark-utredningen.

Med hilsen

Bjarne Røsjø

(elektronisk signert)

Bjarne Røsjø, Oslo
Tlf: +47 908 45 997

Liste over vedlegg:

- 1: Mitt brev til kultursjef Per Sandvik i Enebakk kommune 11. juli 2002
- 2: Brev til meg fra Enebakk kommune, kulturavdelingen, 21. august 2002
- 3: Kopi av kart fra 1771 med navneformen Røsiöe
- 4: Brev fra Mogens Oppegaard i Enebakk historielag 29. desember 2001
- 5: And. H. Kiær & Co: Driftskart Rausjø fra 1018
- 6: Leserinnlegg i Østlandets Blad 18. juli 2008 fra masterstudenten Ingvil Norland ved UiO

Fylkesmannen i Oslo og Viken
Postboks 325
1502 MOSS

Dato: 15.12.2020
Vår ref: 20/03470-2
Deres ref: 2019/21036

Uttalelse til melding om oppstart av vernearbeid for deler av Østmarka i Oslo og Viken fylke

POST- OG BESØKSADRESSE

Ladebekken 50
7066 Trondheim

TELEFON + 47 73 90 46 00

E-POST post@dirmin.no

WEB www.dirmin.no

GIRO 7694.05.05883

SWIFT DNBANOKK

IBAN NO5376940505883

ORG.NR. NO 974 760 282

SVALBARDKONTOR

TELEFON +47 79 02 12 92

Direktoratet for mineralforvaltning med Bergmesteren for Svalbard (DMF) viser til ovennevnte sak, datert 9. oktober 2020.

DMF er statens sentrale fagmyndighet ved forvaltning og utnyttning av mineralske ressurser, og skal bidra til størst mulig samlet verdiskaping basert på en forsvarlig og bærekraftig utvinning og bearbeiding av mineraler. Vi forvalter lov om erverv og utvinning av mineralske ressurser (mineralloven), og har i tillegg et særlig ansvar for at mineralressurser blir ivaretatt i saker etter naturmangfoldloven.

Sentrale mål i mineralforvaltningen er å sikre tilgangen til mineralressursene i framtida og å hindre at viktige forekomster båndlegges av arealbruk som utelukker framtidig utnyttelse.

Om planen

Det er varslet oppstart med verneprosess for deler av Østmarka, med hensikt å verne et større område som nasjonalpark. Vernet inngår i målet om å verne skogarealer i Norge og ivareta truede arter. Området ligger i all hovedsak innenfor markagrensen, etter markaloven. Det er tidligere foretatt utredningsarbeid av de naturfaglige verdiene i Østmarka med tanke på mulig vern som nasjonalpark.

Uttalelse til planen

Mineralressurser er ikke-fornybare naturressurser og en langsiktig forvaltning av disse ressursene er derfor viktig. Dersom ressursene bygges ned eller båndlegges på en annen måte, er de i mange tilfeller utilgjengelig i overskuelig framtid. Mineralressurser representerer store verdier. Utvinning av denne type ressurser gir grunnlag for annet næringsliv.

Det foreslåtte verneområdet omfatter en punktregistrering av en grusforekomst Sandbakken¹ hvor det har blitt drevet uttak. I grusdatabasen til Norges geologiske undersøkelse (NGU) er det en kort beskrivelse av forekomsten. DMF har i dag ingen informasjon om at det er planer om ytterligere uttak, og vurderer at tilgangen på

¹ Grusforekomst Sandbakken:

http://aps.ngu.no/pls/oradb/grus_GP_Omrade_fakta_KS.Main?p_objid=65778&p_spraak=N

ressurser fra denne forekomsten ikke er av vesentlig betydning for tilgangen på byggeråstoffer i området. Grunneier bør likevel få mulighet til å vurdere og bli informert om virkningen av vernet, med tanke på tilgang på eventuelle gjenværende ressurser.

DMF kan for øvrig ikke se at den foreslåtte planen berører andre registrerte forekomster av mineralske ressurser, bergrettigheter eller masseuttak i drift. Vi har derfor ingen flere merknader til varsel om oppstart av verneprosessen.

Dersom det i forbindelse med videre behandling av vernearbeidet viser seg at noen av våre fagområder kan bli berørt, vil DMF komme tilbake med ytterligere vurderinger til høringen.

For nærmere informasjon om mineralloven med tilhørende forskrifter, se hjemmesiden vår på www.dirmin.no. Her finner du også vår digitale kartløsning, som er et nyttig verktøy for oppdatert informasjon om mineraluttak, bergrettigheter m.m., supplert med relevante kartdata fra andre etater.

Vennlig hilsen

Dragana Beric Skjøstad
seksjonsleder

Lars Libach
rådgiver

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer.
Saksbehandler: Lars Libach

Mottakere:

Fylkesmannen i Oslo og Viken Postboks 325

1502 MOSS

10.12.2020

Innspill til melding om verneplanarbeid for Østmarka

DNT Oslo og omegn er positive til at det foreslås å etablere nye verneområder i Østmarka. Etablering av en nasjonalpark kan bidra til å sikre store naturverdier og friluftsområder for framtida. I dette arbeidet må det legges vekt på tilpasning til de ulike brukergruppene sommer og vinter, i tillegg til hensynet til de ulike naturverdier.

DNT Oslo og Omegn er den største medlemsforeningen i Den Norske Turistforening med over 95.000 medlemmer og mer enn 110 hytter på fjellet, i Marka og ved sjøen. DNT Oslo og Omegn ble stiftet i 1868. Vi jobber med å legge forholdene til rette for at flest mulig skal få gode naturopplevelser, gjennom bl.a. merking og vedlikehold av rutenettet, hyttedrift, organisering av turer og arbeid for vern av friluftsområder.

I Osloområdet har vi ansvaret for merking og skilting av om lag 2500 km merkede stier. Ca 330 km av disse er i Østmarka. Vi har også 7 ubetjente hytter her, som står tilgjengelig for publikum hele året.

Det vurderes om store deler av Østmarka skal gjøres om til nasjonalpark. DNT Oslo og Omegn mener at en nasjonalpark kan være en god løsning, men utfordringen er at den legges i et område med høy bruk og utviklet infrastruktur. For at nasjonalpark skal være en hensiktsmessig verneform må den kunne tilpasses og utformes slik at den både er til nytte for naturen og de menneskene som bruker den hver dag. Dette er av Norges mest brukte friluftsområder.

Bruk av området med ulike vernestatuser

Østmarka er i dag et område med omfattende bruk. Hele året utøves det ulike aktiviteter her. Dersom store deler av området underlegges status som nasjonalpark er det viktig at en sikrer fremtidige muligheter for friluftsliv. Gjennom verneplanarbeidet må det legges rammer som fremmer friluftslivet innenfor rammene av verneformålet, snarere enn å lage unødige begrensninger. I oppstartmeldingen står det «Områdets betydning for friluftslivet kan vektlegges ved vern som nasjonalpark eller friluftslivsområde etter markaloven. Det forutsettes at et vern i Østmarka ivaretar naturverdiene, samtidig som området fortsatt skal være et av hovedstadens viktige friluftsområder».

I verneplanarbeidet bør en se på om det er rom for ulik sonering i verneforskriftene. En kan se for seg at det tillates mer tilrettelegging nær store utfartsområder som parkeringsplasser og markastuer. Mens det lenger ut i skogen kan være strengere restriksjoner. Dette fremmer både bruk og vern. Dette har blant annet vært gjort på en god måte i Tyresta nasjonalpark nær Stockholm. Her er det etablert et informasjonssenter, og det er godt tilrettelagt for ulike brukergrupper. Det er lagt opp til å gi informasjon og opplevelser i skogen nært besøkscenteret, mens det er mer urørte områder lenger ut. Dette er en tankegang vi kan se for oss også i en nasjonalpark nær Oslo.

De fleste nasjonalparker får større bruk gjennom sin status. Hvordan besøksstrategien utformes vil ha stor betydning. I dette området mener vi at det må være tilpasset at friluftsliv er en av hovedformålene med nasjonalparken. Det bør tillates at det kan tilrettelegges rundt parken for å ta imot de besøkende. Det er viktig at det utvikles gode muligheter for å komme seg ut med kollektivtransport. I dag er store deler av det som utredes og fremmes som nasjonalpark nokså tungvint å nå frem til. En kan derfor se for seg at et besøkscenter bør legges et annet sted enn akkurat ved grensen for nasjonalparken. Der kan det tilrettelegges for publikum, med god merking på tydelige traseer ut til nasjonalparken.

Behov for tilrettelegging

Det pågår et kontinuerlig arbeid med å vedlikeholde og utvikle stinettet i marka. Dersom en verner deler av skogen må en ta hensyn til at dette arbeidet må kunne fortsette. Alt arbeidet foregår i dag manuelt. Stedlige trær blir ofte benyttet som gangbaner og klopper, noe som både er miljøvennlig og økonomisk gunstig. Dette må det være mulig å videreføre.

I forbindelse med hyttedriften vil det også være behov for utvikling og vedlikehold. Kanskje det også vil være ønskelig med nye hytter om noen år? I dagens lovverk i Markaloven er det rom for dette. Forarbeidene til Markaloven bør gjennomgås slik at føringene for utviklingen av friluftslivet videreføres inn i en ny verneform. I forbindelse med arbeid på hyttene er det ukentlige tilsyn, og det er behov for bruk av bil på eksisterende veger. Motorisert ferdsel må derfor kunne gjennomføres i forbindelse med tilsyn av hyttene, samt i terreng på vinterstid

For hyttene er det viktig at det er en åpning for at de kan endres med tida i tråd med lover, forskrifter og evt. behov for å forbli attraktive men enkle turmål. Det kan nevnes at det over tid har kommet f.eks. krav om brannsikringstiltak/lagring av gass og universell tilrettelegging som har hatt betydning for hyttene. Det er sannsynlig at det vil komme nye krav til hyttene i tiårene som kommer slik at de må endres og evt. utvides. Et økt klimafokus kan også føre til at samfunnet ønsker økt lokal tilrettelegging for friluftsliv i Osloområdet.

Medvirkning i vernearbeidet

Det er viktig at de som skal forvalte en eventuell nasjonalpark har kjennskap til de ulike aktørene og kontakt med disse. I dag deltar vi i mange av de rådgivende utvalgene i nasjonalparkene andre steder i landet. Vi mener det er naturlig og en fordel at organisasjonene som har sitt virke i Østmarka er representert i både det som skal skje av utredningsarbeid fremover og i et eventuelt rådgivende utvalg.

Vern og skjøtsel av skogen

En del av formålet med vernet er å sikre store naturverdier knyttet til skogen. Det er et viktig formål som har nasjonale mål, og en nasjonalpark kan være med å styrke dette arbeidet.

I en nasjonalpark og i naturreservater vil det ikke bli normal skogsdrift. Vi mener at det likevel bør kunne lages skjøtelsesplaner for en del viktige områder, slik at et mer åpent skogbilde kan opprettholdes. Dette kan være særlig aktuelt ved utsiktspunkter, eldre kulturmark, hytter etc. Dette vil også være med på å ta hensyn til friluftslivsutøvelsen. Bymiljøetaten i Oslo kommune har de siste årene lagt mer vekt på å få til en skogsdrift som både tar hensyn til naturverdiene og opplevelseskvaliteten. Erfaringene fra dette kan trekkes videre med i et slikt arbeid.

Vern i konflikt med tekniske innretninger

I planarbeidet skal en se på hvilke av de eksisterende inngrepene som kan innlemmes i nasjonalparken og / eller om noe må fjernes. Mye av det som er til stede av dammer, veier o.l. har betydning for både bruken av området og landskapet. Mange av innretningene har også kulturhistorisk verdi. Ved en eventuell fjerning av slike innretninger får en ofte negative konsekvenser. Vi har erfart at lignende prosesser med fjerning av dammer både i Østmarka og andre områder viser at folk reagerer sterkt på slike planer. Vi mener derfor at det er bedre å la disse dammene bli værende og beholde det landskapet som har vært der i lang tid, fremfor å skulle fjerne

dem for å oppfylle retningslinjene for en nasjonalpark. Alternativet er at området tas ut av nasjonalparken.

Utredningsområdet

I planen er det vist til et stort utredningsområde. Det er positivt, slik at en kan vurdere flere former for vern i forbindelse med arbeidet. Området vest for kraftlinja vil trolig være vanskeligere å tilpasse til en nasjonalpark enn området øst for kraftlinja. På den vestre siden er det større grad av menneskelig aktivitet og innretninger, og en vil kunne oppleve større konflikter. Samtidig vil det å trekke nasjonalparken vestover være positivt mtp. tilgang til området. Får en for eksempel trukket nasjonalparken nærmere Grønmo vil en kunne få til innfallsporter som er lett å utvikle, har mulighet for god kollektiv kommunikasjon og nært til befolkningen. Det blir også nærhet til Spinneren friluftsområde. Dersom det er mulig å få med området vest for naturreservatet i Lørenskog kommune, ville det styrke helheten av nasjonalparken.

DNT Oslo og Omegn har god kjennskap til bruken av Østmarka og ønsker å bidra i det videre arbeidet med planene om nasjonalparken.

Med vennlig hilsen

Jan Erik Reiten
Eiendomssjef

Dag Olav Brækkan
Ruteansvarlig marka og naturforvalter

Stiftelsen Ellingsrud Ridesenter

Gamle Strømsvei 110, 1061 OSLO

Ellingsrud 24.10.2020

Høring, vern av Østmarka

Stiftelsen Ellingsrud ridesenter holder til på grensen ved Østmarka, på vei inn mot Mariholtet. Ridesenter huser ca 40 hester og benytter seg daglig av Østmarka til ridning. Strekingen fra Ellingsrud til Mariholtet er en svært benyttet turvei for gående, syklende, skigåere, hundekjørere og ryttere. Det kan til tider bli trangt om plassen. Videre utbygging på denne siden av Oslo, samt på Lørenskog tilsier at strekingen vil bli mer og mer brukt. Det er flere av Norges største drabantbyer som benytter seg i denne delen av marka.

Parkeringsplassen blir ofte for liten, og veiene rundt blir benyttet på travle utfartsdager.

Det er ikke bare ryttere fra vårt ridesenter som benytter marka herfra, men flere store ridesentre i området. Vi ber om at denne sunne populære sporten som er i rask ekspansjon, blir tatt hensyn til i utviklingen av marka. Det er ofte en dårlig kombinasjon, sykler og hest. Det er for få stier og turveier rundt om i dette området.

Flere stier og veier i området ville avlaste den tette markatrafikken. Det er ikke lov å ri i skiløyper om vinteren, og ryttersporten bør få flere tilbud som ikke begrenser seg til sommerhalvåret.

Undertegnede er selv vokst opp på Ellingsrud gård, og vet at det finnes flere gjengrodd skogs- og tømmerveier i nærheten av Ellingsrud gård, og som det ville være naturlig å åpne opp igjen. Østmarka er svært bratt og delevis utilgjengelig rundt her. Siden det meste av gamle skogsveier er gjengrodd, er resultatet at nesten alle bruker «hovedveien» gjennom marka.

Vi ber derfor om at flere gamle skogsveier åpnes opp igjen, slik at ryttere kan få benytte de. Det vil redusere trafikken på hovedveien og øke livskvaliteten til både hester og mennesker som trenger å komme opp i den mer «ville» delen av Østmarka.

Med vennlig hilsen

Bente Dørum, på vegne av styret i Stiftelsen Ellingsrud gård.

Deres dato
2020-10-09Vår dato
2020-11-30Deres referanse
2019/21036Vår referanse
101701Vår saksbehandler
RMSKA

Fylkesmannen i Oslo og Viken
Postboks 325
1502 Moss

Kopi til

Svar på varsel om oppstart av vern for deler av Østmarka som nasjonalpark, Viken fylke

Elvia AS («Elvia») viser til utsendt varsel den 09.10.2020 om oppstart av arbeid med verneplan for deler av Østmarka som nasjonalpark, Viken fylke.

Anlegg i planområdene

Det er et stort område som foreslås vernet, og Elvia har flere elektriske anlegg innenfor/på grensen til verneområdet. Vedlagt følger kart over regionalnettet (opp til 132 kV) Elvia har innenfor området. Kartet viser ikke anlegg (høyspenningskabler, høyspenningsluftledninger, nettstasjoner) som inngår i distribusjonsnettet (opp til 22 kV).

Vernebestemmelser

I verneplanenes bestemmelser må det sikres rett til drift, vedlikehold og fornyelse av eksisterende energi- og nettanlegg. Dette gjelder også nødvendig bruk av motorkjøretøy for å utføre disse oppgavene. Det er viktig at nettselskapet kan utføre nødvendig skogrydding for sikker drift av luftledningene. Alle slike arbeider må kunne utføres uten at det må søkes dispensasjon fra vernebestemmelsene.

Vennligst ta kontakt dersom det skulle være spørsmål eller uklarheter.

Kontaktinformasjon: firmapost@hafslundnett.no

Med vennlig hilsen

Elvia AS

Ronja Martine Skaug
Rådgiver
Avdeling Rettigheter

Ronja.martine.skaug@hafslund.no

VEDLEGG

Kart Østmarka 1

Kart Østmarka 2

Kart Østmarka 3

Fra: Endre Løvaas[endre@endrelovaas.com]
Sendt: 8. des 2020 12:20:29
Til: Postmottak FMOV
Tittel: Innspill ifm verneprosess av Østmarka

Viser til prosess angående mulig nasjonalpark av deler av Østmarka.

Generelt er dette en veldig dårlig idé, som man ikke finner rasjonell eller nødvendig. Østmarka er en av Oslos viktigste friluftsområder, som allerede er godt vernet i de områder hvor dette har mening og funksjon. Noe ytterligere verneregulering av Østmarka, spesielt de befolkningsnære områdene, er totalt unødvendig. I et folkehelseperspektiv vil det være katastrofalt for mange aktiviteter som etter all sannsynlighet vil bli forbudt med dagens retningslinjer for nasjonalparker. Den foreslåtte grensen for vern går helt inn til bebyggelse, som gjør at barn i prinsippet ikke kan sykle fra eget hus og ut på velbrukte stier i nabolaget. De foreslåtte verneområdene er rekreasjonsområder for hundretusenvise av innbyggere, og et vern vil utelukkende bli en begrensende faktor på bruk, for ikke å snakke om evt nye forskrifter som kan komme fra sentralt hold og med et pennestrøk legge lokk på all aktivitet som ikke er gange eller ski. Eksempelvis er sykling i marka den eneste mulige mosjonsformen for svært mange, og et vern tjener ingen.

MVH

Endre Løvaas
Fjellsvingen 2
N-1410 Kolbotn
(+47) 90145441
endre@endrelovaas.com

Vedtak i sak om høringsinnspill til verneprosess i Østmarka i Enebakk kommunestyre 14. desember 2020

1. Enebakk kommune vurderer at området som foreslås er tilstrekkelig ivaretatt gjennom Markaloven. Forslag til vern frafalles.
2. Enebakk kommune mener det ikke er juridisk grunnlag for å gå videre med utredning i den form som går fram av Melding om oppstart av verneplanarbeid.
3. Enebakk kommune henviser til § 35 i naturmangfoldloven som har følgende tekst: "Som nasjonalpark kan vernes større naturområder som inneholder særegne eller representative økosystemer eller landskap og som er uten tyngre naturinngrep" Fylkesmannen i Oslo og Akershus har i sin faglige vurdering til Miljødirektoratet 17. desember 2018 omtalt inngrepsfrie naturområder (INON områder). Her pekes det på at 93 % av dagens nasjonalparker består av INON områder. Med eksisterende naturreservater lagt inn, viser fylkesmannen til at i Østmarka vil INON områder utgjøre bare 7%. Miljødirektoratet, statens øverste fagorgan skriver i sin faglige vurdering til departementet datert 12. mars 2019, at det er: "mange tekniske inngrep i Østmarka i form av veier, kraftlinjer og damanlegg som kommer i konflikt med kravene til nasjonalparker." "Innlemming av veier i en nasjonalpark er problematisk knyttet til hjemmelsgrunnlag og videre en lite ønskelig forvaltningspraksis. En forutsetning for å etablere en nasjonalpark i deler av Østmarka vil være at veier i all hovedsak tilbakeføres i forkant av vernevedtaket." "Det kan på samme måte være aktuelt å fjerne damanlegg for å gjenopprette naturlig vannføring med tilhørende økologiske prosesser." Mange av disse faglige innspillene fra Miljødirektoratet er frafalt i Departementets oppdagsbrev. Dette endrer ikke det juridiske grunnlaget som framgår av lovteksten. Store arealer av det området som nå utredes som nasjonalpark har så store inngrep at det ikke kvalifiserer til status som nasjonalpark. Et eksempel på inngrep, i tillegg til det Fylkesmannen og Miljødirektoratet har påpekt, er de mange hyttene som ligger spredt rundt en rekke vann i området.
4. Enebakk kommune er opptatt av at Østmarka kan videreføres som nærfriluftsområde for alle som bor rundt Østmarka. Det kan best videreføres ved dagens verneregimer gjennom Markaloven og bestemmelser for eksisterende Naturreservater. Nye verneregimer vil innebære økt byråkrati og mindre lokal og regional påvirkning på forvaltning av Østmarka som et unikt friluftsområde for de som bor rundt Østmarka.
5. Biologisk mangfold ivaretas best ved at vernebestemmelsene i eksisterende reservater videreføres. Å innlemme reservatene i en nasjonalpark kan svekke denne vernestatusen og føre til økt press mot vernede områdene. Dette er områder som i dag er relativt utilgjengelig for folk flest og som ikke er belastet av mye bruk i dagens verneregime.

Even Saugstad
Guristuveien 1d
0690 Oslo
Tlf 909 21 575
E-post: esaugsta@online.no

Fylkesmannen i Oslo og Viken
Postboks 325
1502 Moss
e-post: fmovpost@fylkesmannen.no

Oslo, 9. desember 2020

INNSPILL TIL NASJONALPARK I ØSTMARKA

Undertegnede har flere hatter knyttet til Østmarka:

- Jeg er hytteeier i Rausjømarka, har eid en liten lafta hytte på østsiden av Mosjøen siden 1995
- Jeg har skrevet flere bøker om Oslomarka generelt og Østmarka spesielt (bl.a. *Hilsen fra Oslomarka, Østmarka fra A til Å, Sarabråten – godset i skogen* og nå sist *50 historier fra Østmarka*)
- Jeg har drevet Sandbakken markastue (eid av Oslo kommune) i 11 år, fram til 2015

I tillegg er jeg aktivt med i Sarabråtens venner og er også medlem av (og er i varierende grad aktiv i) Skiforeningen, Turistforeningen og Østmarkas venner. Jeg skriver også en ukentlig blogg om Østmarka; «Østfor byen og vestfor Øyeren».

Det er i kraft av overnevnte funksjoner jeg tillater meg å komme med noen betraktninger og innspill på punktene dere nevner på nettsidene deres, og annet som kanskje kan være nyttig i den videre behandling.

Tilbakeføring

Jeg har forstått at det har blitt diskutert eventuell tilbakeføring av tekniske inngrep i området som vil inngå i nasjonalparken. Jeg håper dette *ikke* vil innbefatte eldre bygninger og installasjoner som demninger, tidligere småbruk og husmannsplasser (inkl. rester og ruiner etter disse), branntårn (branntårnet på Kjerringhøgda var i bruk fram til tidlig på 1960-tallet, kraftig restaurert og gjort om til utsiktstårn for publikum i 2000, ny restaurering i fjor utført av Bymiljøetaten) og hytter (private og foreningseide).

Tilbakeføring/fjerning av kraftlinjer tror jeg er noe alle som bruker marka vil sette pris på. Jeg vet at allerede Statskraft (?) er igang med å fjerne/endre trasé for noen linjer nord i Østmarka.

Veinettet har flere funksjoner i dag:

- Transport til fastboende, hytteeiere, DNT-/Skiforeningshytter
- Turisme; fotgjengere, barnevogner/rullestoler, syklist
- Sikkerhet (ambulanse, skogbrann)
- Et godt underlag for å preppe skiløyper
- Tømmertransport

Etter at nasjonalparken blir etablert, vil behovet for tømmertransport falle bort. Veiene som er nødvendige for å drive Vangen (Skiforeningen) og Øvresaga (DNT) samt veier for fastboende og hytteeiere mener jeg det er viktig å beholde som de er i dag – med samme standard, vedlikehold og brøyting. Jeg håper dagens veinett i sin helhet kan beholdes, men hvis noen veistrekninger må fjernes, er dette mulige alternativ:

1) Veien fra Krokhol golfbane og opp til Skjelbreiavann med avstikker til Grisemøkkmåsan (mot Sandbakken). Her er det en speiderhytte og en OFA-hytte som sikkert vil få litt problemer med transport av utstyr og vedlikehold, men ut over det er veien lite brukt vil jeg tro. Viktig hvis veien fjernes er å opprettholde en slett flate der veitraséen gikk slik at prepping av skiløyper fortsatt går greit. Løypa mellom Krokhol og Sandbakken blir regnet som en av få «tidligløyper» i Østmarka hvor Skiforeningen kan preppe løyper selv med lite snø. Denne funksjonen er viktig å ivareta. Veien fra Grisemøkkmåsan til Sandbakken ble oppgradert og utbedret sist år slik at det er mulig å sykle/trille barnevogn her.

2) Veien fra krysset ved Vangenveien og inn til Slåttebråtan ved Skjelbreiavann (fra sør). Langs denne veistrekningen ligger en privat hytte og Skjelbreia (tidligere husmannsplass) som eies av Oslo kommune og leies/drives av Oslomarka trekkhundklubb (fastboende). Her er det også servering i vintersesongen (drevet på dugnad av hundklubben). Selv om en eventuell tilbakeføring av veien her vil være upopulær for leietakerne på Skjelbreia og for den private hytteeieren, har veistrekningen liten funksjon og bruk i forhold til øvrige veier i marka. Også her er det viktig å opprettholde et flatt dekke som gjør prepping med stor-maskin mulig.

3) I Oslo kommunes (geografiske) del av Østmarka vil det være mulig å fjerne veien østover fra Ødegården (fastboende) til Gullsmeden og Skyttenbrua over Høyås. Likeledes veien fra Mariholtet til branntårnet på Haukåsen (hvis Haukåsen-tårnet rives, noe jeg har forstått at Luftfartsverket er klar for på sikt siden radaren her skal utfases).

Tilrettelegging for friluftsliv

Vangen skistue (og de øvrige betjente hyttene i Østmarka) er viktige oaser for turfolket, særlig barnefamiliene. Å ha et mål for turen er viktig for mange. Jeg vil tro at markastuene vil kunne få et oppsving i besøket når nasjonalparken kommer med økt blest om og bruk av Marka. Det er viktig å huske på at markastuene drives av privatpersoner som selvstendige næringsdrivende og da med behov for økonomisk inntjening. Stuene i Oslomarka blir leid ut av Skiforeningen, Turistforeningen og Oslo kommune til de som driver dem. Noen få (bl a Skjelbreia og Setertjernstua i Lørenskog) drives av ideelle organisasjoner. Ingen av stuene får (så vidt jeg vet) noen form for offentlig støtte til driften, noe ikke alle brukere er klar over. Mange av stuene er avhengig av flere bein å stå på enn turtrafikken. Vangen har både sluttede selskaper og leirskole. Denne aktiviteten fordrer noe kjøring på veien. Det er viktig at det ikke legges restriksjoner og problemer som gjør denne flersidige driften av stuene mulig. Hvis en slik mulighet blir vanskeliggjort, er det viktig at driverne da får en økonomisk kompensasjon for det for fortsatt å kunne drive servering for turfolket. Jeg går ut fra at Vangen og de andre stuene sender egne betraktninger om dette.

Skiløypenettet er viktig både for oss hytteeiere og andre friluftsfolk. At løypene blir preparert med stor-maskin er ofte en forutsetning for å få gode nok løyper med god nok kapasitet, og dette har også blitt (kanskje dessverre) en forutsetning for å få folk ut. At løypene i en nasjonalpark fortsatt kan preppes, er vel en selvfølge. Viktig er det også at løypene kan vedlikeholdes med tynning langs traséene for å få mer snø i sporene og evt nødvendig grunnarbeide i myrer og andre våte partier.

Østmarka har (i motsetning til Nordmarka) svært få gjennomgående sykkelruter. Ofte er det noen hundre meter som mangler, og her må syklene bæres, trilles eller sykles på sti. Viktig at dette også blir mulig i en framtidig nasjonalpark. Det er etablert et par terrengsykkelløyper i Østmarka, i området inn fra Rustadsaga og Grønmo. Jeg går ut fra at det ikke blir noen endringer i disse ved en ny nasjonalpark. Jeg går ut fra at NOTS (Norsk Organisasjon for Terrengsyklister) vil komme med noen utspill her.

Ved den nedlagte delen av Krokhol golfbane er det etablert en frisbeegolf-bane med permanente «kurver». Dette er en forholdsvis ny aktivitet. Her i randen av Østmarka har denne aktiviteten lite konflikter med andre markabrukere i motsetning til slike baner anlagt i parker. Jeg går ut fra at ikke denne banen vil måtte opphøre når nasjonalparken kommer. Både

frisbee og terrengsykling er aktiviteter som trekker unge folk til marka – er brukergruppe som er viktig å ta vare på!

Skilting, klopping og merking av ski- og fotruter i Marka går jeg ut fra at ikke vil påvirkes av nasjonalparken. I Østmarka er vi så heldige at vi har den spreke pensjonist- og dugnadsgjengen ØX som hjelper Turistforeningen og Skiforeningen å holde tilretteleggingen for turfolket vedlike.

Hytteieier

Som hytteieier er jeg selvfølgelig opptatt av at vi vil ha samme mulighet til å bruke hyttene som tidligere. Markaloven som kom i 2009 la en kraftig demper på muligheten til å bygge ut hyttene. En ytterligere tilstramming i mulighetene for å vedlikeholde og bruke hyttene vil være meget uheldig. Viktig er selvfølgelig at vi har samme muligheter for kjøring til hhv Vangen og Hella (Rausjøveien) for hytteeierne og deres gjester. Også viktig å ha samme mulighet som i dag til å søke Bymiljøetaten om kjøring helt inn til Mosjøen fra sør (Mosjøveien fra Hella til Mosjøen). Dette veinettet går jeg ut fra at vil bli vedlikeholdt og brøytet som i dag. Ved for eksempel ny bom ved Bysetermåsan går jeg ut fra at et åpningssystem for denne vil bli enkel og tilgjengelig for hytteeierne (med dagens teknologi går jeg ut fra at det vil være problemfritt, men ganske sikkert vil koste en del).

Viktig er det også å kunne hogge ved og tynne nødvendig vegetasjon på egen tomt. Hvis det blir snakk om å måtte søke om slikt, er det viktig at dette er en enkel søkegang. Hytteeiere opplever i dag at bare det å få den årlige kjøretillatelsen for Vangen-veien fra Bymiljøetaten er en ganske møysommelig prosess: Kjøretillatelsen kan (av en eller annen grunn) ikke sendes i posten, så den må hentes ved personlig fram møte på etatens kontor (som ikke har gjesteparkeringsplasser og heller ikke har åpent på kveldstid). Et annet eksempel som gjør hytteeierne skeptiske til et for byråkratisk søkesystem for f.eks. endring av bygninger, hugging av trær, kjøring, er erfaringer enkelte hytteeiere har hvor de har måttet søke Enebakk kommune om å få restaurere f.eks. et uthus – fått nei – anket til fylkesmannen og fått ja. Og hver av disse prosessene har kostet en del tusen kroner for den som bare skal bygge opp igjen et anneks eller vedskjul som har råtnet ned.

De fleste hyttetomtene ved Mosjøen, Rausjøen og Tonevann ble skilt ut like etter krigen. Mange av hyttene som ble bygget da har nå kanskje fått et generasjonsskifte hos eierne med et noe større ønske om kvalitet på bygningene. Mange av hyttene har nå etter 70 års bruk behov for større vedlikeholdsprosjekter, noe som er viktig at ikke vanskeliggjøres ved etableringen av nasjonalparken.

Brukerundersøkelser

Det har de siste ca 20 årene vært gjennomført ulike brukerundersøkelser for Osloomarka generelt og Østmarka spesielt. Dette er undersøkelser som sikkert kan ha stor verdi for dere i det videre arbeidet. Jeg vil tro dere har oversikt over disse undersøkelsene, men nevner likevel de jeg kjenner til:

- Lise Davanger Häusler gjorde for Bymiljøetaten i 2014 en meget nøyaktig registrering og skjøtselsplan for Hauktjern-/Sarabråtenområdet i forbindelse med etableringen av verneområdet her. Mulig hun også gjorde samme jobben for Spinnernområdet.
- I 2004 og 2011 ble det gjort en stor brukerundersøkelse for hele Osloomarka på oppdrag fra Oslo kommune (?) gjennomført av Synovate. Her ble det kartlagt brukerfrekvens, friluftaktivitet, forhold til tilrettelegging og forhold til skogsdrift.
- En student fra Ås lagde en brukerundersøkelse (skoleprosjekt?) i 2010 (?) hvor han hadde satt ut selvbetjente «spørrestasjoner» ulike steder i Østmarka for bl a å kartlegge forskjellen på folks forhold til tilrettelegging avhengig av hvor de gikk på tur (ved skogsvei, i mer vill natur).

Innfartsparkering, tilgjengelighet

Trykket på parkeringsplassene rundt Østmarka varierer mye med årstider og vær. Å ha stor nok kapasitet på p-plassene for å dekke opp behovet på en god skisøndag (eller en finværs koronahelg) er vanskelig. Det er positivt at Bymiljøetaten det siste halvåret har etablert ny p-plass (midlertidig?) ved Grønmo (på området som i perioder er forbeholdt hageavfall) og også sør for gamle Grønmo med innkjøring fra svingen ved Godheim (stor, men foreløpig ikke skiltet). Behovet for slike plasser vil selvfølgelig øke etter at nasjonalparken er etablert, særlig sør i marka der kollektivtilbudet er dårligere.

For noen år siden ble takstgrensene for buss og annen kollektivtransport i og rundt Oslo endret. Det resulterte i at på Enebakkveien (buss nr 550) ble takstgrensen endret innover (!) slik at man på siste holdeplass i Oslo må betale utenbys-takst (2 soner). Samtidig ble grensa endret på motsatt vis mot Kolsås i Bærum hvor en stor del av T-banenettet ble lagt inn (!) i Oslo og brukerne slapp med å betale for en sone. Hvis det er ønskelig at folk skal bruke offentlig transport til den nye nasjonalparken, er det et poeng at takstene holdes nede og at takstgrensa til sone 2 også øst for byen går litt lenger ut.

Informasjon

Jeg opplever at det er stor usikkerhet rundt hva en ny nasjonalpark vil innebære for brukerne. Hva kan vi oppleve i en nasjonalpark som vi ikke kan oppleve i dag? Hva vil eventuelt bli strammet inn på og begrenset av friluftaktiviteter i en nasjonalpark (sykling, sanking, bålrensing, jakt, fiske, tilrettelegging)? Slik informasjon er viktig både før og etter en park er etablert.

Det er sikkert alt for tidlig å vurdere hvor et nasjonalparksenter vil ligge. Likevel kommer jeg med et utspill: Skullerudstua. Lett tilgjengelig med offentlig transport fra byen, varierte turmuligheter med det samme man er inne i skogen, allerede eksisterende infrastruktur.

Noe annet som er viktig at er på plass når en nasjonalpark etableres er ansvarsforhold til allerede eksisterende innretninger. Hvem skal betale og sørge for vedlikehold og restaurering av dammene? Disse har etter at fløting (og evt drikkevann) opphørte ingen funksjon og greit å slippe diskusjoner tilsvarende den som kom ved Ramstadsjøen der ingen ønsket å ta ansvaret for vedlikeholdet av dammen. Likeledes må noen ha ansvaret for det tidligere branntårnet på Kjerringhøgda.

Jeg heier på nasjonalpark og er ikke redd for at (som noen mener) det vil bli for mange turgåere i denne delen av Oslomarka. Østmarka har plass til mange, særlig utenfor veinettet, og marka fortjener å bli satt på kartet (Østmarka er unektelig i skyggen av Nordmarka i mange sammenhenger).

Jeg sier ofte spøkefullt at jeg *lever* av Østmarka – og har gjort det de siste 20 årene; som hyttevert, som foredragsholder, som markaguid og som markabokskribent. Jeg gleder meg til fortsatt å leve av nærmarka i Oslo øst.

Med vennlig hilsen

Even Saugstad

PS: Sjekk gjerne ut: www.markaguiden.no

www.ostafor.no

www.frie-fugler.no

Innspill til «melding om oppstart av vernearbeid for deler av Østmarka»

Referanse til brev fra Fylkesmannen i Oslo og Viken datert 09.10.20 «Melding om oppstart av vernearbeid for deler av Østmarka», synspunkter fra ulike interessenter. Viken skog er et skogeiersamvirke med over 9000 andelseiere på Østlandet. Follo Skogeierlag representerer bl.a. Nordre Follo med nærhet til verneområdet og verneprosessen.

Follo Skogeierlag ønsker ved dette innspillet å formidle prinsipielle synspunkt og presisere viktige forhold ved prosessen. Målsetningen er å bidra til best mulig grunnlag for riktigst mulig resultat.

Synspunkter

- Generelt er Viken skog og Follo skogeierlag kritiske til å ta store produktive skogarealer ut av produksjon.
Utfasing av produktiv skog i det sentrale østlandsområdet vil kunne motvirke målsetting om økt bruk av trevirke i bygge-bransjen.
- Vern eller bruk av skog som klimatiltak ble utredet av Miljødirektoratet, NIBIO og Landbruksdirektoratet i 2016:
<https://www.miljodirektoratet.no/globalassets/publikasjoner/m519/m519.pdf>
Her er konklusjonen at så lenge man driver et bærekraftig skogbruk der trevirket som tas ut brukes til å erstatte fossile ressurser, så er bruk et mer effektivt klimatiltak enn vern. Dette bygger på arbeidet som er gjort i FNs klimapanel.
- Vi ønsker å støtte kommentarer om at eventuelt vern av private eiendommer skal være frivillig.
Samtidig er det viktig at private grunneiere som har arealer som grenser inntil det området som foreslås vernet ikke får innskrenket sin mulighet for bruk av egen eiendom
- Opprettelse av en nasjonalpark vil i praksis medføre større grad av byråkrati enn dagens marka-lovgivning. Når området ikke forvaltes aktivt som skogeiendom, vil vedlikehold av infrastruktur som veier, stier mm. måtte finansieres med offentlige midler og/eller utføres av ulike frivillige organisasjoner. Dette vil kunne gjøre tilgjengeligheten dårligere enn i dag. Et mildere og våtere klima vil isolert øke vedlikeholdsbehovet for alt fra veier til skiløyper. Vi forutsetter at slikt infrastrukturvedlikehold skal kunne gjøres uten vesentlige nye reguleringer sammenlignet med dagens.

15.12.2020

Med vennlig hilsen,

Hanne Elisabeth Granerud

Follo skogeierlag

Forening til minne
om Kristian & Øyvind

Siden 11. april 2016

Til fylkesmannen Oslo og Viken ; Innspill Østmarka som Nasjonalpark

Jeg vil på vegne av forening til minne om Kristian og Øyvind, melde inn et tiltak i Østmarka, på **gnr/bnr 109/ 9 Mariholtveien 97(husmannsplassen Enga)**. Sentralt beliggenhet i porten av Østmarka, 600 meter fra parkeringsplassen inn til Mariholtet. Tett på Ellingsrud i Oslo og Lysås på Lørenskog, Viken. I 2020 undertegnet foreningen en femårs arealleie med Oslo kommune Bymiljøetaten om å dyrke ute på husmannsplassen Enga. Leiekontrakten gjelder å dyrke deler av jordbruksarealet. Huset forfaller og trenger rehabilitering før det kan brukes.

I 2020 startet 25 medlemmer det som utgjør **Andelslandbruk Enga**, som driftes av forening til minne om Kristian og Øyvind. Målet er å engasjere lokalbefolkningen til dyrking av egne grønnsaker og skaffe penger til rehabilitering av huset til historieformidling og kjøkken for andelslandbruket. Foreningen har engasjert seg i bevaring av husmannsplassen Enga, helt siden Bymiljøetaten i Oslo tok kontakt i 2017, for å åpne for jordbruksfelleskap på Enga. Tiltaket støttes av Østmarkas venner, Naturvernforbundet i Groruddalen, Groruddalen historielag, Lørenskog og Oslo Elveforum, fortidsminneforeningen i Oslo og Akershus, Ellingsrud gård, Ellingsrud velforening, med flere.

Andelslandbruk Enga, har i 2020 på fellesdugnader dyrket og høstet 700 kg poteter og fått 40 kg honning fra 2 bikuber. Den opprinnelige husmannsstua; Nuggerudengen, populært kalt «Enga», er anslått fra bymiljøetaten å koste ca. 4 millioner å rehabilitere. Byantikvaren i Oslo har vernet husmannsplassen på gul liste. Husmannsplassen ligger i et belte med delvis åpent kulturlandskap. Av andre verdifulle kulturminner i området er plassen Nuggerud, ruiner etter mølle- og sagverksdrift i Ellingsrudelva, Ellingsrud gård og Strømsveien som går forbi Ellingsrud gård. Det helhetlige kulturmiljøet med de ulike historiefortellende elementene har høy kulturhistorisk verdi. Foreningen til minne om Kristian og Øyvind mener det er av stor verdi å åpne opp de gamle kjerreveiene og ruinene etter møllen for å bevare historien for framtiden. Husmannsplassen Enga representerer et viktig element i det opprinnelige kulturlandskapet rundt Ellingsrud gård, og kan settes i stand til original utforming ved rehabilitering uten at kulturminneverdiene svekkes vesentlig, men det må skje nå. Tiltaket er interessant grunnet beliggenheten tett opp til byggesonen og drabantbyen Ellingsrud, der vi har et samarbeid med skoler og bydel Alna. Vi har konkrete planer om tiltak som omfatter barn og ungdom. Vi har fått økonomisk støtte fra Bydel Alna i 2020, og Sparebankstiftelsen DnB og Bergesenstiftelsen til videreutvikling av tiltak i 2021.

Nærheten til Østmarken i Bydel Alna er viktig for enkeltpersoner og familier. I andelslandbruket har vi 3 generasjoner, med bakgrunn fra alle verdenshjørner, som blir lært opp til å dyrke jorda og bruke naturen. Østmarka er en fin arena for friluftsliv og integrering. Marka er viktig for folkehelsen, og det er også tanken at det ikke skal kjøres bil til tiltaket. Det er de med dårligst råd som ofte har mest behov for friluftsliv for å ivareta sin fysiske og psykiske helse. Da er den mest miljøvennlige måten å delta i friluftslivet på, å gjøre det kortreist. Det som er av vilt i Østmarka, ulv, elg, rådyr, gaupe ol gjør stedet eksotisk og folk blir interessert i å bli kjent med andre deler av markas natur. Denne kjærligheten for naturen er det viktig å ta vare på. Naturperlen Østmarka, kan anses som å forebygge forslumming av området vårt. Viktig å regulere adkomst for å verne ville dyr, kulturminner, og biologiske mangfold i nasjonalpark.

Ellingsrud 15.12.2020

Anne Grete Orlien , Munkebekken 161, 1061 Oslo, leder forening til minne om Kristian og Øyvind og Andelslandbruk Enga

15. desember 2020

INNSPILL TIL OPPSTARTSMELDING MULIG NASJONALPARK ØSTMARKA

Friluftsrådenes Landsforbund (FL) viser til oppstartsmeldinga og takker for muligheten til å gi innspill til denne. Oppretting av en slik bynær nasjonalpark er nytt i Norge, og reiser en rekke viktige prinsipielle problemstillinger. Det er derfor naturlig for oss å gi innspill til oppstartsmeldinga. Det er imidlertid vårt medlemsfriluftsråd, Oslo og Omland Friluftsråd, som i detalj kjenner området og friluftslivsbruken, og som vil være den naturlige samarbeidspart for Fylkesmannen fra vår side i det videre arbeidet.

FL har følgende seks hovedpunkter:

1. Forhold til FNs bærekraftmål

FL mener at alle større tiltak må vurderes i forhold Norges oppfølging av FNs bærekraftmål. Det mener vi er relevant ved en så betydningsfull sak som vurdering av bynær nasjonalpark i Østmarka, og vil peke på bærekraftmål 3 god helse, 4 god utdanning, 11 bærekraftige byer og samfunn, 13 stoppe klimaendringene og 15 liv på land, som særlig relevante.

2. Markagrensas status må ikke svekkes

For friluftslivet er markagrensa, som fastsetter en varig byggegrense, den viktigste grense og bestemmelse for å sikre hele Marka som friluftslivsområde for byens befolkning og tilreisende. Det er svært viktig at argumentasjonen for en nasjonalpark verken direkte eller indirekte bidrar til å svekke status til markagrensa. Argumentasjon om at det trengs en nasjonalpark for å varige sikre disse friluftslivsområdene i Østmarka, kan utilsikta gi inntrykk av at Markaloven med markagrensa ikke er et tilstrekkelig vern mot nedbygging.

3. Konsekvensene for friluftsliv må utredes

Det er fastslått at Østmarkas betydning som friluftslivsområde er en viktig forutsetning for arbeidet. Videre regner en med at det skal foretas flere utredninger av viktige tema, men vi kan ikke se at friluftsliv er blant de som listes opp her. **FL mener bestemt at det må foretas en faglig utredning av betydningen for friluftsliv ved eventuell oppretting av Østmarka nasjonalpark.**

Blant aktuelle tema for en slik utredning er:

- Betydning for naturopplevelse og andre kvaliteter ved friluftsliv.

- Friluftslivets behov for mulighet for tilrettelegging og arrangement for å opprettholde og styrke tilbudet.
- Konsekvenser av mulige restriksjoner på vedlikehold og nyanlegg av tilretteleggingstiltak for friluftsliv, som stier, skiløyper, turruter, rasteplasser, gapahuker m.v.

Studie av friluftsliv blant barn og unge i Oslo (NIH 2020) viser store utfordringer i forhold til å gi alle barn og unge et godt friluftslivstilbud, og at det er betydelige og systematiske forskjeller mellom ungdommenes deltakelse i friluftsliv ut fra sosioøkonomisk og kulturell bakgrunnen. Disse utfordringene er det særlig viktig at vurderes i relasjon til mulig nasjonalpark med de rammer og restriksjoner nasjonalparkforskrift setter. FL vil særlig ta opp behovet for at deler av turvegnettet og annen tilrettelegging gjøres universelt utforma, og ber om at dette aspektet vurderes særskilt i forhold verneforskriften.

En nasjonalpark vil være en turistattraksjon, og det kreves derfor særskilt tilrettelegging og informasjon av hensyn til turister. Det bør gjøres vurderinger av hvordan det påvirker friluftsliv for innbyggerne i Oslo; - hva er tiltak som kommer alle grupper til gode? – er det tiltak som vil virke fremmedgjørende for daglig bruk fra innbyggerne?

4. Folkehelsekonsekvensene må utredes og vektlegges

Det er betydelige folkehelse- og andre levekårsutfordringer i bydeler som grenser til eller ligger nær Østmarka. Ungdom i disse bydelene utøver mindre friluftsliv enn ungdom i andre bydeler (NIH 2020). Det må være en viktig oppgave å legge til rette for økt friluftsliv og bruk av Østmarka for folk i de bydelene som har Østmarka som «sin» mark. Østmarka er antakelig det «anlegget» som brukes mest og har størst betydning for fysisk aktivitet i disse bydelene. Aktivitet omfatter i vår forståelse hele spekteret med rolige rusleturer, lek, friluftsliv, trening og naturbaserte idretter. For å opprettholde og øke aktivitetsnivået i denne delen av Oslo, trengs det tilrettelegging og stimulering til bruk av Østmarka. Bruk av marka betyr mye for både psykisk og fysisk helse, og marka er en viktig arena for mestring, læring, sosial kontakt og inkludering. Det er viktig at Østmarkas betydning for folkehelse utredes, og at konsekvensene for folkehelsen av en nasjonalpark vurderes. Formålet med Markaloven er å fremme og tilrettelegge for friluftsliv, naturopplevelse og idrett. Siden idrett normalt ikke er en del av formålet i en nasjonalpark, må mulige begrensinger på de naturbaserte idrettene i Østmarka vurderes spesielt og vektlegges, både ut fra egenverdien til disse idrettene og ut fra den samfunnsmessige folkehelsebetydningen. Vil oppretting av en nasjonalpark stimulere til økt bruk og åpne for bedre tilrettelegging eller vil verneforskriften begrense mulighetene for tilrettelegging og organisert aktivitet?

5. Best ivaretaking av naturmangfold primær oppgave

Områdevern er et viktig virkemiddel for å ivareta naturmangfold. Områder vernes som nasjonalpark for å ivareta større naturområder som inneholder særegne eller representative økosystemer eller landskap og som er uten tyngre naturinngrep. Viktige grep for å ivareta naturmangfoldet i Østmarka er allerede tatt gjennom fastsetting av markagrensa, oppretting av naturreservat og særskilt vern som friluftslivsområder etter

markaloven. De naturfaglige utredninger som skal gjøres, må vise at naturmangfold ivaretas ytterligere og bedre ved oppretting av nasjonalpark. Vi ser at delområder med tyngre naturinngrep, og premissen om at vern av skog på privat grunn skal skje gjennom frivillig vern, skaper utfordringer. En risikerer et fragmentert verneområde og at noen av de viktigste områdene for naturmangfold ikke innlemmes. FL mener det i utredninga også må vurderes om andre verneformer enn oppretting av nasjonalpark kan ivareta naturmangfoldet like godt, og uten tilsvarende mulige negative konsekvenser for deler av friluftslivet og folkehelse.

Vi vil særlig peke på landskapsvernområder, enten aleine eller i kombinasjon med naturreservat der det er særlig behov for å ivareta naturtyper og/eller arter. Intuitivt passer omtalen av de verdien en vil ivareta godt med beskrivelsen i naturmangfoldloven av landskapsvernområder: «Som landskapsvernområde kan vernes natur- eller kulturlandskap av økologisk, kulturell eller opplevelsesmessig verdi, eller som er identitetsskapende. Til landskapet regnes også kulturminner som bidrar til landskapets egenart.» Vi oppfatter det slik at skogsdrift vil kunne foregå i et landskapsvernområde, men at en kan sette rammer for skogbrukstiltakene slik at økologiske, kulturelle og opplevelsesmessige verdier ivaretas. Det vil være et viktig utviklingsarbeid til supplement for verneformer som forbyr all skogsdrift, som også kan ha betydning for utvikling av mer bærekraftig skogbruk generelt.

6. Oppretting av nasjonalpark må brukes offensivt til informasjon

Avslutningsvis vil FL understreke at vi ser mange positive og viktige argumenter for oppretting av en bynær nasjonalpark i Oslomarka. Vi er imidlertid, som det framgår av ovenstående momenter, opptatt av at eventuell beslutning om oppretting av nasjonalpark må være godt faglig fundamentert og at mulige negative virkninger for friluftsliv og folkehelse må være vurdert. For vår støtte til oppretting av nasjonalpark er det avgjørende at folks muligheter til bruk av Østmarka fremmes, og ikke på noen måte svekkes eller vanskeliggjøres. Vi mener også at det må være en forutsetning at en bruker ressurser på et nasjonalparksenter og andre informasjonstiltak slik at nasjonalparken bidrar til økt forståelse for betydningen av naturmangfold og friluftsliv generelt, og for disse verdiene i Østmarka spesielt.

Vennlig hilsen

Friluftsrådenes Landsforbund

Morten Dåsnes

Daglig leder

Kopi: Oslo og Omland Friluftsråd

Fra: Grant Dansie[grantdansie@gmail.com] Sendt: 18. des 2020 15:09:08 Til: Postmottak FMOV Tittel: Østmarka som nasjonalpark

Hei,

Jeg vet det er for sent men skriver likevel.

Jeg bor ved siden av Østmarka - rett ved Dalsåsen. Jeg ønsker ikke at Østmarka skal vernes som nasjonalpark. Østmarka er et viktig område for turgåere, stisyklistere osv sv. Jeg er selv ivrig terrengsyklist og frykter at definisjon av nasjonalpark vil medføre at sykling forbyes.

Jeg mener heller at det burdes satses flere penge på å minske slitasje i Østmarka og på vedlikeholde av stier. Per i dag ser jeg ingenting. Dette er veldig uheldig, spesielt når man sammenligner med de store inngrep knyttet til skispor.

Dersom det er flere muligheter for å spille inn vil jeg gjerne gjøre det, men hørte første om dette i dag - noe i seg selv er uheldig siden det er vel ønskelig at dere får inn innspill fra så mange parter som mulig.

Mvh,

Grant Dansie

Dalsåsen 60

1285 Oslo

98439111

BØRTER.

adr: Børterveien 56.

1912 Enebakk.

Tlf. 64 92 63 37 /90 18 77 74.

E. post: bortergard@hotmail.com

Hjemmelshaver: Hans Oppegaard.

Svar på fylkesmannens henvendelse vedr. arbeid med forberedelser til en evt. nasjonalpark i Østmarka og tilbakemelding på fylkesmannens uttrykkelig forutsetning om at: "vern på private skogeiendommer, vil eventuelt skje gjennom frivillig vern".

Svar på denne henvendelse er at Børter eiendom, 117/1 i Enebakk kommune: Ikke, under noen omstendighet, skal bli med som en del av en eventuell opprettet nasjonalpark i Østmarka.

En status som harmonerer med fylkesmannens tidligere vurdering av evt. vernekriterier.

Fylkesmannen bes bekrefte at Børter eiendom i sin helhet blir holdt utenom en evt. fremtidig nasjonalpark i Østmarka.

Børter er en skogeiendom som har hatt de samme eiendoms grensene siden 1756 og hvor det alt vesentlige av området er nedslagsfelt til Børterelva hvor det har vært sagbruksvirksomhet fra 1590 og til 1965.

Det har således i denne perioden vært jevn, kontinuerlig og til tider intensiv skogsdrift over hele Børter eiendom.

Børter har gjennom årtider gjort tiltak for i dag å kunne drive en:

Bærekraftig, Kostnadseffektiv og Miljømessig forsvarlig forvaltning av eiendommen.

Det er viktig, og i alles interesse, at disse tradisjoner og denne type forvaltning fortsetter.

Dersom fylkesmannen viderefører arbeidet med opprettelsen av en evt. nasjonalpark så må Børter, ikke minst som nabo, bli holdt underrettet slik at konsekvensene av den forvaltningen som foreslås, løpende kan vurderes .

Børter 7. desember 2020.

Med hilsen.

Hans Oppegaard.

Naturinformasjonssenter i Østmarka nasjonalpark

Jeg har stor interesse for, og god erfaring med formidling av naturkunnskap, samt utvikling og oppbygging av naturinformasjonssenter i Norge.

Med tilknytning til Østmarka, har jeg et ønske om å bidra inn i prosessen med opprettelsen av Østmarka nasjonalpark. Det er vesentlig å fremheve hvor viktig det er at et naturinformasjonssenter blir etablert i forbindelse med opprettelsen av nasjonalparken, og at dette har en tydelig og helhetlig formidlingsstrategi.

Med sin unike bynære plassering og enorme nedslagsfelt, bør det her bli et naturinformasjonssenter som dekker tre hovedaspekter: besøkssenter for natur og verneområder nasjonalt, besøkssenter for nasjonalparken og et besøkssenter rovvilt.

Mitt ønske på dette stadiet i verneprosessen for Østmarka nasjonalpark, er at ideen om et informasjonssenter inkluderes i verneplanarbeidet fremover. Når et endelig vern er på plass, håper jeg at arbeidet med å opprette et naturinformasjonssenter kan starte umiddelbart, og at viktige aktører inviteres til å kunne bidra. Jeg har vært i kontakt med flere aktører som har meldt sin interesse for et slikt infocenter, og vi hører gjerne fra dere fremover.

Med beste hilsen

Ida Glemminge

Vedlegg 1. Naturinformasjonssenter i Østmarka

1. Naturinformasjonssenter

En nasjonalpark i Østmarka vil være i en særstilling på flere måter, og har et enormt potensial. Dette vil være Norges eneste nasjonalpark med lavereliggende skoglandskap, og representerer en naturtype av både nasjonal verdi og utstrekning. Med sin plassering med umiddelbar nærhet til urbane områder, er kontrasten mellom natur og storby slående. Denne nærheten til Norges hovedstad gir parken, med et naturinformasjonssenter, et enormt nedslagsfelt og et omfattende formidlingspotensiale, som bør benyttes!

Med en slik unik plassering ser vi for oss at det bør opprettes et naturinformasjonssenter; som rommer tre hovedaspekter og kan fungere som:

- Nasjonalt naturinformasjonssenter – Inngangsporten til Norges natur. Omhandler alle nasjonalparker og utvalgte verneområder og naturtyper i Norge.

- Nasjonalparksenter Østmarka - Besøksenter for Østmarka nasjonalpark, portalen til Østmarka.
- Rovviltsenter – bynært besøksenter som informerer om rovviltet med utgangspunkt i Østmarka, med både ulv og gaupe, samt de andre artene av rovvilt i Norge (jerv, bjørn og kongeørn), og forvaltningen av disse artene.

2. Tilgjengelighet og plassering

Med sin sentrale plassering på Østlandet, og umiddelbare nærhet til hovedstaden, har et informasjonsenter her et meget stort demografisk nedslagsfelt. Innenfor en reisevei på ca. 60 minutter bor det nær 2 millioner mennesker i nærheten av Østmarka.

Ved etablering av et naturinformasjonsenter er det mange hensyn som skal tas. Plasseringen av et slikt senter bør ta hensyn til økt ferdsel og bruk av naturen, og balanseres opp mot de viktige verneverdiene i naturen.

Tilgjengelighet og samferdsel er også viktige aspekter. Ut fra denne tankegangen vil vi gjerne foreslå at et Nasjonalt naturinformasjonsenter blir etablert i et område som er lett tilgjengelig for mange, og ikke omfatter for stor inngripen i naturen, eller økt ferdsel i de mest sårbare verneområdene.

Området på Skullerud i Oslo peker seg ut som særlig egnet. Stedet er allerede etablert som et naturlig utfartssted, blant annet med en av Oslo kommunes markastuer, "Skullerudstua". Området kanalisere ferdsel inn i marka, og er en av hovedinngangsportene til Østmarka både sommer som vinter.

Skullerud er et møtepunkt der det urbane møter marka, nettopp det et slikt informasjonsenter skal være, et sted der menneskene møter naturen – formidlet via mange kanaler.

Skullerud har også særlig god tilgjengelighet for tilreisende, det er allerede en av- og påkjøring på Norges mest trafikkerte vei, E6 gjennom Oslo, ved Skulleruddumpa. Her kan buss og privatbiltrafikk kanaliseres, uten vesentlig økt belastning eller inngripen for lokalsamfunnet. Skullerud er også tilgjengelig med kollektivtransport, der Skullerud allerede er et stoppested for T-banen i Oslo. T-banen er igjen tilknyttet sentralbanestasjonen med togtrafikk og Oslo bussterminal, med linjer til resten av landet. Lokalt er også Skullerud tilgjengelig med sykkel, på lokale veier og sykkelveier.

3. Målgrupper

Østmarkas unike plassering gir et bredt spekter av potensielle målgrupper for naturformidling:

- Fastboende i nærområdene (ca. 2 millioner mennesker i nedslagsfeltet)
 - Skoleklasser, alle trinn
 - Barnehager

- Innvandrere/flerkulturelle miljø (infosenter som portal for integrering)
 - Studenter høyskoler/universitet
 - Eldresenter, seniorbrukere
 - Lag og foreninger
 - Familier
 - Bofellesskap og andre institusjoner
 - Allmenheten
- Tilreisende
 - Nasjonale turister (dagsturister, korttids- og langtidsturister)
 - Internasjonale turister (cruiseturister, dagsturister, korttids- og langtidsturister)
 - Elever og studenter fra høyskoler/universitet andre regioner

4. Budskap og aktiviteter

Natur er en nasjonal kjerneverdi i Norge. Formidling av disse naturverdiene, og kunnskapen om denne naturen trenger en nasjonal formidlingsarena; et naturinformasjonssenter i Østmarka. Viktige aspekter som kan løftes frem gjennom dynamisk og interaktiv formidling er blant annet:

- Nasjonale naturverdier
- Inngangsport til hele Norges natur- Info om alle nasjonalparkene
- Informasjon om allemannsretten, og riktig ferdsel i naturen
- Østmarkas spesielle verdier
 - Naturtyper, økosystem og utvalgte arter i Østmarka
 - Kulturminner og historikk i Østmarka (flyktningsruta, husmannsplasser osv)
 - Økosystemtjenester, f. eks, hva gjør myra for klima?
- Forholdet mellom mennesket og natur
- Balansert og kunnskapsbasert informasjon om rovvilt
- Kildekritikk, kildehenvisning
- Forskningsformidling på relevante temaer, direktekontakt med forskningsinstitusjoner
- Formidling både innendørs og utendørs
- Universell utforming
- Tilrettelegging for natursansing og nærnaturopplevelser

5. Aktører, samarbeid og organisering

Østmarka er allerede et område som mange aktører har et sterkt bånd til. En bærekraftig tilnærming til organisering av et slikt senter vil være å etablere en stiftelse med aktuelle lokale interesseorganisasjoner. Noen aktuelle samarbeidspartnere kan være:

- Norsk institutt for naturforskning, NINA
- Statens naturoppsyn, SNO
- Universitetet i Oslo - Zoologisk museum
- Den Norske Turistforening, DNT
- Friluftsrådenes landsforbund
- Skiforeningen
- Østmarkas venner
- Skogbruket
- Østmarka-kapellet
- Markastuene/Oslo kommune

Innspill til høring om Nasjonalpark i Østmarka

IF Frøy viser til Statsforvalteren i Oslo og Akershus sitt arbeid med å foreslå vern av deler av Østmarka som nasjonalpark. Her kommer vår høringsuttalelse.

Dette er de viktigste konklusjonene:

- *IF Frøy ønsker vern av Østmarka velkommen.*
- *Sykkel er en tradisjonell aktivitet i Østmarka.*
- *Vern må skje på en måte som ikke gjør livskvaliteten og folkehelsen dårligere for de 220.000 som sokner til nærområdet.*
- *Bruk av Østmarka er avgjørende for eksistensen for IF Frøy som klubb for terrengsykkling.*
- *Vern av Østmarka må ikke føre til ytterligere byråkrati for å kunne arrangere treninger og konkurranser i marka.*

IF Frøy er en av Norges største sykkelklubber med ca 750 medlemmer, hvorav ca en tredjedel er barn og ungdom. Klubben ble stiftet i 1928, og våre medlemmer har brukt Østmarka i nesten hundre år. Klubben har base i Østensjø bydel, men har også mange medlemmer i bydelene Nordstrand, Søndre Nordstrand og Alna. Klubbens hovedaktiviteter er landeveissykkling og terrengsykkling. Den siste aktiviteten skjer i hovedsak i Østmarka.

Som ivrige brukere av Østmarka er IF Frøy og klubbens medlemmer glad i marka, og opptatt av at den skal brukes på en bærekraftig måte. Vi bidrar til å vedlikeholde den, og sørger for å rette opp i

eventuelle sår våre aktiviteter måtte gi. Vi ønsker at marka vernes, men slik at det gjøres på en måte som ikke hindrer vår og andres fornuftige bruk. Tusener på tusener bruker sykkel i marka for transport, for rekreasjon, for mosjon, trening og konkurranser – på skogsveier og stier

IF Frøy har vært og er sterkt engasjert i arbeidet for å tilrettelegge for bærekraftig bruk av sykkel i Østmarka.. Klubben deltok for noen år siden i en gruppe ledet av Oslo og Omegn friluftsråd, hvor mange organisasjoner og interesser var med. Gruppen så både på hvordan man kunne minimere konflikter og maksimere gleden ved bruk av marka, og på hvordan sykling kan skje med minst mulig skader på naturen. Gruppas arbeid ble oppsummert i en rapport, som vedlegges denne høringsuttalelsen.

I det foreløpige forslaget går grensen for planlagt vern flere steder helt inn til bebyggelsen. Bydel Østmarka har ca 50 000 innbyggere. Bydel Nordstrand og Alna har tilsvarende innbyggere, mens Stovner har 33 000 og Søndre Nordstrand 39 000. Totalt blir dette 220 000 innbyggere med umiddelbar nærhet til Østmarka bare fra Oslo-siden. Ingen andre Nasjonalparker som har tilnærmet samme beliggenhet eller bruk. Spørsmålet er om dette er så bynært at et grep som Nasjonalpark skal benyttes? Er dette vurdert nøye nok? Vil det ved byer være andre virkemidler som bør benyttes?

Utgangspunktet for verneforskrifter etter alle aktuelle verneformer er at tradisjonell bruk av utmarka som sanking av sopp og bær, jakt og fiske, ligge i telt, padle, evt. beiting mv., skal kunne fortsette som før. Det samme gjelder vanlig ferdsel, bading og andre aktiviteter.

Dette sier ingenting om såkalt "utradisjonell" bruk av marka. Med dette som utgangspunkt kan man enkelt redusere brukere i marka til bare å være for turgjengere. Det er viktig at det formuleres hva som er verneverdiene i marka, slik at sykling ikke blir definert inn som «skader». Utviklingen i samfunnet går i retning av at vi bedriver mer og mer av utradisjonelle aktiviteter, og det er gjerne disse aktivitetene som har størst tiltrekningskraft på yngre generasjoner.

Verneform sier også lite om aktiviteter, arrangement som for eksempel treningssamlinger, ritt, o-løpskonkurranser, skirenn, det vil si all form for organisert aktivitet. Området som er foreslått vernet er nærområdet til nærmere 220.000 mennesker i Oslo, og den brukes av mange idretter som det eneste mulige området å avholde organisert konkurranse, og for oss er det viktig at dette fortsatt blir tillatt. For de 220.000 menneskene er Østmarka viktig for livskvalitet og helse. Det må ikke legges opp til vernetiltak som setter dette i fare.

Sykelklubben IF Frøy har en medlemsmasse som strekker seg fra seks år til langt opp i pensjonistalderen. Klubben arrangerer flere sykkelritt i løpet av året i Østmarka. Blant annet Terrengsykkelritt, et av Norges mest tradisjonsrike terrengsykkelritt, hvor 90 prosent går innenfor den foreslåtte markagrensen. Vi arrangerer også internasjonale sykkelritt, Norgescup-ritt og andre lavterskelritt, samt klubbritt. Disse er i hovedsak lokalisert i randsonen mellom Haraløkka, Nøklevann, Rundvann og Grønmo. Det er avgjørende for klubbens drift at disse og tilsvarende ritt kan arrangeres, og det uten ytterligere byråkrati.

IF Frøy er ikke motstander av vern av Østmarka, men vi har et sterkt ønske om at dette vernet ikke innebærer at det vil bli lagt store begrensninger på bruk av marka. Det sykles i store deler av området som er markert som Nasjonalparksenter, men vi holder oss på blåmerkede stier. Hele området fra Lutvann til Vangen er et yndet område for stisykling, og har et mylder av blåmerkede stier. Det er selvsagt noen stier som brukes mer enn andre, men terrengsyklistene er veldig glade i å utforske nye

stier for å finne nye «perler», som det jo er mange av i Østmarka. For en oversikt over hvor det sykles anbefaler vi at dere tar en titt på Strava heatmap eller mtbmap.no. Der får man en god oversikt over hvor det sykles.

Terrengsykelrittet har etter hvert fått en fast trase for mer forutsigbarhet og for å unngå konflikter med andre brukere av marka. Deler av dette rittet er inne i det røde området rundt Haukåsen. Dette er et område det sykles veldig mye i fra alle aldersklasser. Vi håper dette fortsatt vil være mulig. Mesteparten av syklingen foregår på svabergrygger som tåler millioner av syklistene uten problem, men for å knytte disse sammen på en bærekraftig måte trengs det litt arbeid og tilpasning. I så henseende må det kunne være mulig å legge til rette ved å bygge klopper enten i tre eller stein. Dette betyr at man vil «slite» på en trebru i stedet for å grave seg ned i myra. Man kan gjerne sammenligne det med steintrappen fra Besseggen ned til Gjendesheim og flere andre «tilrettelagte» stier/trapper som er laget av sherpaene. En slik klopp eller steinbru vil også kunne bli til glede for andre turgåere som jo heller ikke har noe ønske om å vasse i våt gjørme.

I paragraf 10 står det at det skal utarbeides forvaltningsplaner for alle verneområdene. Her vil verneteksten fortolkes og utdypes i detaljer. Det er viktig at disse planene også kommer ut på høring, ellers kan formuleringer som «vi» synes er ok likevel bli til hinder for sykling. Dette gjelder også for forvaltningsplanene som skal følge vernet (eller ikke vern).

Ved opprettelse av Forvaltning av en nasjonalpark vil det bli etablert et lokalt verneområdestyre som har forvaltningsmyndigheten. Her vil representanter fra kommunene og fylkeskommunene sitte. Styret vil ha myndighet til å forvalte vernebestemmelsene, og vil disponere et budsjett til aktiv forvaltning. Vil disse vernebestemmelsene også bli sendt på høring før det blir fattet et vedtak?

Det kan tolkes slik at ethvert ønske om å arrangere ritt skal håndteres/behandles av verneområdsstyret. Hva vil dette innebære av prosess? Må vi nå forvente en årelang utredning for hvert arrangement som ønskes å gjennomføre (gitt at det i hele tatt blir mulig)?

Det er alt nå utfordrende for frivillige organisasjoner å arrangere aktiviteter i Osloområdet. Dersom det blir enda mer byråkratisk, tidskrevende og vanskeligere, vil konsekvensen bli at det frivillige arbeidet knyttet til trening og arrangement vil forsvinne, og Oslo vil bli en by uten aktiviteter som tar marka i bruk. Det vil være et enormt tap.

Det fremstår også som at forvaltningen baserer seg på lokale vernebestemmelser. I hvilken grad kan statlige regulativer som håndterer alle områder med klassifisering "nasjonalpark" virke overstyrende på lokale bestemmelser? Kan man da risikere at statlig regulering strammer inn bruk som er lokalt betinget?

IF Frøy har hatt søknader inne til BYM og Plan- og bygningsetaten for å få etablert/bygget Pump-track og BMX-bane ved Haraløkka P-plass, samt en permanent konkurransetrase på Skullerud. Alt dette er nå blitt satt på hold grunnet arbeidet med å gi Østmarka en Nasjonalparkstatus. Disse søknadene innebærer selvsagt noen større inngrep enn en klopp og en liten steinbru. Vi legger ved våre forslag som er sendt BYM og Plan- og bygningsetaten for en bedre beskrivelse av hvilke tiltak som må gjøres. Både en pump-track og BMX-bane er noe som vil komme andre enn medlemmene til IF Frøy til glede. Dette er baner hvor alle fra 3 til 80 år kan leke seg på sykkelen, og utvikle gode sykkelferdigheter og mestring. Det bør også nevnes at alt dette er helt i randsonen. P-plassen ved Haraløkka og åsen

Kommentert [NMG1]: Her kan vi kanskje legge ved en beskrivelse med bilder av de tiltakene som ønskes gjort?

mellom Skullerudstua og Skullerud skole, hvor det allerede er gjort store inngrep ved etablering av skiløyper.

Det bør og legges til rette for flere utfartsparkeringer, for det er stappfullt på Trasop, Østmarksetra, Haraløkka, ved Rustadsaga, Skullerudstua og ved Skulleruddumpa hver eneste lørdag og søndag, samt de fleste kvelder med fint sommer- eller vintervær

Det er veldig viktig dersom det kommer til nye verneområder i Østmarka at formålet for vernet defineres presist. Østmarka er et natur- og landskapsområde som har blitt benyttet av mennesker i langt større utstrekning enn ellers i landet. Formål kan være ivaretagelse av definert natur- og dyreliv i samspill med vår bruk av marka, uansett om gående eller syklende.

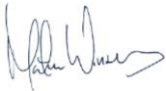
For Østmarka kan man si at bruk er godt vern. Bruk gir forståelse av viktighet og respekt for naturen i et sterkt utbygget byområde. Spor av mennesker, være seg sko eller dekk, viser jo at noen som elsker marka har vært der!

Med det mener vi at for å rekruttere brukere av marka for de neste 50 årene små den være tilgjengelig for dagens unge og fremtidens beslutningstakere.

Vi må kunne bruke Østmarka på en måte som gjør at den har verdi også om 20, 50 og 100 år!

Oslo, 15. januar 2021

IF Frøy

Morten Winsnes,
leder

Vedlegg:

Rapport fra arbeidsgruppe for sykkel i Marka.
Kart og beskrivelse trase for Terrengsykkelrittet.
Kart løype for Oslo Terrengsykkelfestival.
Konseptplan for rundbanetrase på Skullerud.

Kopi:

Norges Cykleforbund.
Norges Cykleforbund Region Øst.
Oslo Idrettskrets.
Bymiljøetaten Oslo kommune.

Fra: Ignacy Warsza[ignas.warsza@gmail.com]

Sendt: 9. des 2020 19:46:03

Til: Postmottak FMOV

Tittel: Ønsker innspill om Østmarka

Det har ju vært my frem og tilbake om spesielt stisykling i østmarka og jeg skriver med tanke på dette.

Det bor endel mennesker i Oslo og omegn, og målet må være å få flest mulig ut i skogen og få brukt kroppen og oppleve naturen på sin måte. Det oppnår man ikke ved å gjøre stinettverket mindre tilgjengelig. Dette er ikke bare naturvern, dette er både fysisk og psykisk folkehelse i viktige rekreasjonsområder som ligger tett ved bebyggelsen i hovedstaden vår.

Jeg mener det kunne vært åpnet flere stier, og isteden for at lukke ned alt mulig, heller burde samarbeide om å gjøre mye mye mer av stinettverket rundt hele hovedstaden mer tilgjengelig og bærekraftig med steinsetting, klopper og broer.

Det blir bare for teit å verne om myr og gjørmehøl på stiene ved å sperre folk ute fra områdene.

Dette har blitt gjort før, i kjempestor skala har man lagt til rette for at gamle som unge skal ha muligheten til å komme seg ut i marka og gå lange turer i flotte skiløyper. Mil etter mil, med og uten belysning ligger grusveiene/skiløypene der og gir mange mennesker stor glede hele året.

Ved å utvide eller i alle fall utbedre stinettverket ville man kunne spre folk og gi økt tilgang for flere brukere i hele Oslomarka med veldig mye mindre inngrep og kostnader enn hva som er tilfellet med skiløypene.

Å lage gode stier er mye mindre inngrep enn grusveiene man finner overalt i Oslomarka, helt latterlig at man ikke skal gjøre det mer tilgjengelig.

mvh
Ignacy Warsza

Innspill til «melding om oppstart av vernearbeid for deler av Østmarka»

Grunnlag

Fylkesmannen i Oslo og Viken etterlyser jfr brev av 09.10.20 «Melding om oppstart av vernearbeid for deler av Østmarka», synspunkter fra ulike interessenter. Viken skog er et skogeiersamvirke med over 9000 andelseiere på Østlandet. Skogeierlaget Indre Østfold og omegn representerer bl.a Enebakk med sin nærhet til verneområdet og verneprosessen for øvrig. Innspillet er utarbeidet av Indre Østfold og omegn skogeierlag og forankret hos Viken skog sentralt.

Hensikt

Skogeierlaget ønsker ved dette innspillet å formidle prinsipielle synspunkt og presisere viktige forhold ved prosessen. Målsetningen er å bidra til best mulig grunnlag for riktigst mulig resultat.

Synspunkter

- Generelt er Viken skog og Indre Østfold og omegn skogeierlag kritiske til å ta store produktive skogarealer ut av produksjon.
- Det stilles spørsmål ved nødvendigheten av å endre på noe som fungerer godt i dag. Østmarka er meget populært slik den fremstår i dag og den fremstår slik pga gode ordninger med fornuftig skjøtsel og god sikring gjennom marka loven.
- Omfattende vern av sentralt beliggende og kortreist tømmer gir konsekvenser både økonomisk og for klimaregnskapet. Oslo by antas å stå bak store deler av forurensingen og Østmarka er en potensiell grønn lunge like utenfor Oslo. Konsekvensene av nasjonalpark bør være grundig og transparent utredet og fremstilt i forhold til hva som er mest mulig klimaeffektiv forvaltning. Denne kostnaden bør fremgå ved forskningsbaserte fakta. Disse fakta bør så vektas mot verneformål og det faktum at det fungerer godt slik det er i dag. Det samme gjelder de omfattende kostnader en verneprosess vil medføre.
- Effekten av vernetiltaket bør i dagens omstillings Norge veies mot fokuset på tematikk som «Skogen er den nye olja» / «Tenk tre» / «Alt du kan lage av olje kan du lage av tre.»

- Det er for så vidt positivt at verneområdet er innskrenket til den arrondering som nå skisseres. Enebakk kommune berøres allikevel indirekte ved Rausjømarka slik at synspunkter fra innbyggere og politikere derfra bør vektlegges. Det bør konsekvens utredes hva slags virkning dette vil få for naboeiendommer som ikke omfattes av verneområdet. Dette slik at det ikke påtvinges disse «ufrivillig indirekte vernekonsekvenser.»
- Videre er det positivt at det presiseres at eventuelt vern av private eiendommer skal være frivillig.
- Beskrivelsene av at viktige veier skal bevares og åpning for hensiktsmessig skjøtsel er viktige og bør konkretiseres nøye. Forhold som økt fare for skogbrann og barkebilleangrep i gammel og tørr skog bør utredes grundig med ordninger for rask og tilstrekkelig inngripen.
- Det er positivt å søke å ivareta behov for verneområder ved å gjøre dette på offentlige eiendommer. Ettersom verneområder kan være viktige friluftsområder bør brukerne høres. Ønsker de tett gjengrodd og død skog uten annet enn noen hovedveier – eller ønsker de fremkommelighet og det de får i dag ved fornuftig forvaltet marka skog? Det bør beskrives tydelig hvilke endringer en kan forvente om noen år. Skiløyper, turveier og annen «infrastruktur» i skogen har stor betydning for publikum og vernekonsekvenser bør fremkomme tydelig.

Ved opprettelse av verneområder, bør det være en lokalstyrt landbrukspreget styrt forvaltning, ikke et sentralstyrt miljøbyråkrati.

Viken skog ønsker lykke til med en sak der ryddig og flersidig prosess fremstår som meget viktig

14.12.2020

Med vennlig hilsen,

Indre Østfold og Omegn skogeierlag

Innspill til verneprosessen for nasjonalpark i Østmarka fra Interessegruppe for hytteeiere i Marka

Interessegruppe for hytteeiere i Marka vil gjerne komme med innspill i forbindelse med oppstart av verneprosess for nasjonalpark i Østmarka.

Vi representerer hytteeiere som har hytte innenfor markagrensa, og er hytteeiernes representant i markarådet.

Våre medlemmer er svært opptatt av å ta vare på naturverdiene i Marka, og verne Marka for friluftsliv. Det er på grunn av disse verdiene vi har hytte i Osloområdet som er et unikt område på mange måter.

Når det gjelder spørsmålet om det bør opprettes en nasjonalpark i Østmarka, så legger vi merke til at det virker som vedtaket om at det skal opprettes en nasjonalpark, allerede er fattet. Det vi inviteres til er å komme med kommentarer til hvordan reglene for denne nasjonalparken skal utformes. Det virker som om svaret er gitt, før spørsmålet er stilt. Det kan være at det er en hensiktsmessig prosess. Det er synd at det ikke er lagt opp til en bred diskusjon om behovet for en nasjonalpark.

Vårt synspunkt er at nasjonalpark ikke er en egnet vernestrategi for Østmarka. Nasjonalpark er egnet for uberørt natur med svært beskjedne tekniske inngrep. Østmarka ligger nær Oslo. Marka rundt Oslo var en viktig forutsetning for at Oslo utviklet seg til en industriby og vokste til å bli Norges hovedstad. Fra gammelt av har gruvedrift, vannforsyning, veier og ikke minst skogsdrift og tømmerfløting gitt varige spor etter menneskelig aktivitet i alle markene rundt Oslo, kanskje spesielt i Østmarka.

Nasjonalpark som verneform, er opprettet for å ta vare på uberørt natur. Østmarka er langt fra urørt. Den er tvert imot preget av menneskelige inngrep gjennom generasjoner.

Dette er:

- Veier
- Kraftledning
- Boliger
- Vangen skistue
- Hytter
- Dammer. Så å si alle vannene i området er demmet opp.
- Skiløyper

Østmarka er i dag vernet av markaloven. I tillegg er deler av området naturreservat. Mesteparten av området er også eid av Oslo kommune som ikke driver skogsdrift. En nasjonalpark vil bety vern på vern på vern. Dette er uhenksom og vil skape merarbeid og uklarhet.

Hele Østmarka er vernet etter markaloven. Det er nå 11 år siden markaloven trådte i kraft. Loven har fungert etter hensikten, og har lagt betydelige begrensninger på utbyggingen innen markagrensa. Noen områder har blitt vernet etter naturmangfoldloven, andre områder har blitt vernet etter markalovens særskilte vern av friluftslivsområder. Det er vanskelig å se at ikke disse tre verneformene til sammen utgjør et tilstrekkelig vern for de områdene det er snakk om å gjøre til nasjonalpark.

Det største problemet knyttet til vern av Østmarka for fremtidige generasjoner er utbygging i Markas randsoner. Idrettsanlegg og offentlige installasjoner som Politiets beredskapssenter, er eksempler på

hvordan Osloområdet er utsatt for utbygging. Men slike arealer er ikke omfattet av forslaget om en nasjonalpark.

Det er ganske trolig at en nasjonalpark vil legge ytterligere press på utbygging av slike områder. For eksempel vil utbyggingen av et nasjonalparksenter ganske sikkert bli foreslått innenfor markagrensa, og vil sann sett være med på en ytterligere utbygging av områdene vernet av markaloven.

Vi legger også merke til at tilhengere av nasjonalparken synes det vil være positivt med større turiststrøm i Østmarka. Østmarka er et av de mest benyttede skogsområdene i Norge. Økt turiststrøm og tilrettelegging for turister vil kunne være med å øke slitasjen i hele Østmarka som vil stride mot formålet med vernet.

Det er rundt 90 hytter i området. Rausjømarka vel har skrevet en grundig høringsuttalelse om mulige problemer en nasjonalpark i Østmarka vil kunne føre til for dem. Vi slutter oss til deres bekymring, og vil trekke fram disse punktene som viktige:

- Vedlikehold og eventuelt endringer av hytte/bygg
- Vanntilførsel
- Hogst og pleie av egen tomt
- Muligheten for å hogge trær på nabotomt
- Muligheten for å felle trær for å skaffe seg ved
- Det å ta seg frem til egen hytte og frakte med utstyr, varer, materialer og andre ting
- Kjørere rettigheter
- Bruk og oppbevaring av båt
- Jakt og fiske
- Enkle og gratis søkeprosesser

Konklusjon:

Interessegruppe for hytteeiere i Marka har svært vanskelig for å forstå at en nasjonalpark i Østmarka er det rette tiltaket for å sikre at også framtidens generasjoner vil få glede av dette unike skogsområdet. For oss er det viktig at hytteeiernes opparbeidete rettigheter ikke blir begrenset. Dette gjelder først og fremst anledning til ferdsel og vedlikehold av egen tomt og hytte.

Oslo 15. 12. 2020

Hilsen

Interessegruppe for hytteeiere i Marka

Torgny Hasås
Leder

Fra: Jens Petter Strandvahl[jenspstrandvahl@gmail.com]

Sendt: 9. okt 2020 14:15:54

Til: Postmottak FMOV

Tittel: Innspill vedrørende nasjonalpark Østmarka.

Hei.

Jeg har ved flere anledninger reagert på hvordan sauenevingen tar seg til rette selv i det som kalles nasjonalparker. Skal en dedikere et område som en nasjonalpark, så bør området faktisk være vernet også mot sauer sin beiting, og jegere sin jakt, ellers kan det ikke omtales som noen nasjonalpark. Ber dermed om at området i Østmarka som vurderes nasjonalpark, virkelig gjøres til en nasjonalpark ved å verne området fra beitenæring og jaktnæring i Norge, slik at plante og dyrelivet i det området får utvikle seg naturlig uten press fra enkelte næringsgrupperinger.

Hilsen

Jens Petter Strandvahl.

Ski 06.12.20

**Fylkesmannen i Oslo og Viken
ved. Christian Hillmann**

Vern av deler av Østmarka

Som hytteeier ved Mosjøen (gnr.126 bnr.116), nær Vangen, ser jeg at Mosjøen ligger midt i et påtenkt verneområde.

Da min far kjøpte hytta i 1980, fulgte det med en tinglyst rett til vederlagsfritt å bruke veien fra Bysetermosen til Vangen. Det betød at også kostnader til vedlikehold og brøyting av vei, var vederlagsfritt.

Jeg antar at disse forholdene også gjelder for de andre hytteeierne rundt Mosjøen og Tonevann.

Til orientering ble bestemmelsene om vei med mere, tinglyst den 24.04.1954 i dokumentnummer 1841.

Jeg har forstått det slik, at man tar sikte på at veier og demninger vil bli opprettholdt innenfor verneområdet. Rettighetene det er redegjort for her, må da tas med i betraktning.

Dette til orientering.

Mvh.
Jon Kielland-Lund
Sandboveien 16B

1423 SKI

tlf. 98638883, jon-kl@outlook.com

Fra: Jonas Nerموen[jonasnerموen@hotmail.com]

Sendt: 8. des 2020 10:14:57

Til: Postmottak FMOV

Tittel: Innspill til Østmarka som verneområde

hei!

Jeg er for at Østmarka skal vernes. Østmarka må og brukes for å ha en verdi for befolkningen rundt Østmarka og i så henseende er det viktig at den bruken er bærekraftig og verdifull for oss som bor rundt den. Selv bor jeg på Oppsal, 2-300m unna markagrensa i luftlinje. Det er en del av bydel Østensjø, med ca 50 000 innbyggere. bydel Nordstrand og Alna har tilsvarende innbyggere, mens Stovner har 33 000 og Søndre Nordstran 39 000. Det summeres til 220 000 innbyggere med umiddelbar nærlighet til Østmarka bare fra Oslo-siden.

Jeg er en aktiv konkurransesyklist i sykkelklubben IF Frøya, en av Norges største klubber med svært mange barn og ventelister på barnegruppene. Jeg sykler Terrensykkelrittet, et av Norges mest tradisjonsrike terrensykkelritt som 90 % går innenfor markagrensa, det må fortsette! Jeg sykler NorgesCup på Skullerudstua. Dette er og må for våre yngre løpere, som ellers ikke ser verdien av en stor skog. Med det så mener jeg at for å rekruttere brukere av marka for de neste 50 årene så må den være tilgjengelig for dagens unge og fremtidens beslutningstakere. "hvis jeg ikke bruker Østmarka kan vi like gjerne bygge det ned med blokker!" er noe enkelte blåss tenker... Vi må bruke Østmarka på en måte som gjør at den har verdi også om 20, 50 og 100 år! I så henseende må det og legges til rette for å bygge klopper enten i tre eller steinklopper. Det betyr at man kan 'slite' på en trebru i stedet for å grave seg ned i myra. Man kan gjerne sammenligne det med steintrappe fra Besseggen ned til Gjendesheim. Mesteparten av sykling foregår på svabergrygger og det tåler millioner av syklistere uten problem, men å knytte disse sammen på en bærekraftig måte trenger litt arbeid og tilpasning. Jeg tar meg selv friheten til å lage korte grøfter for å drenerer bort vann eller kutte småkvikster slik at det blir naturlig å sykle hvor stien tåler mer bruk.

For ikke å snakke om at jeg personlig ikke hadde syklet til jobb mesteparten av vinteren om jeg ikke og syklet mye på sommeren. Som intro til trafikksykling er det greit å være litt i marka på grusveier. Hva så med el-sykkel? Jeg mener at det ikke er noen grunn til å forby el-sykkel på bærekraftige veier og stier. Så i alle fall på grusveiene bør el-sykkel være lov, så lenge man kan kjøre inn med bil. I motsetning til mange av mine sykkelvenner mener jeg kanskje at el-sykkel stier bør begrenses... Kanskje jeg endrer mening når jeg blir eldre og svakere! ðŷ,

Jeg har som skrevet vokst opp i Valdres og drevet ski på høyt nivå og er derfor en svært ivrig bruker av skiløyperne når det er fritt for det og. Det er viktig at man fortsatt kan bruke tråkkemaskiner og lage løyper for meg og alle de andre som liker å gå på ski. Vi bor fortsatt i Norge, og selv om vintrene har vært variable, så er det en kjempeverdi på å sikte på vinteren bringer med seg noe positivt i form av snø, og skiløyper og ikke bare er i veien for oss når vi løper til T-banen. I Langsua nasjonalpark, hvor familien har hytte inntil, kjører det skiløyper med tråkkemaskin.

Når har og Skullerudstua sprengt, gravd, planert og fiksa opp så mye så man kan forvente et jevnt tilsig av rekruttering og veldig mye folk akkurat der. Å... kunne bruke større deler av Østmarka på ski må være et åpenbart mål i en verneplan. For å legge til rette for det vinterstid må det kjøres en del skiløyper.

I tillegg tar jeg meg løpeturer, rusleturer, klatrer, sover i hengekøye, brenner bål og bruker Østmarka mye når.

Da jeg er fra Valdres og har vokst opp med store områder med skogbruk rundt meg, mener jeg at skogdrift og fortsatt skal tillates. Så lenge mange brukte stier ryddes igjen er det 100 % uproblematisk. Derimot å sprengte berg for å lage veier er jeg mot. Det gror ikke berg...

I sum tenker jeg som så,

Markagrensen kan ikke flyttes, men heller forsterkes. Hvis det må til nasjonalparkstatus så er det sikkert greit. Når det er sagt så bør det ikke gå på vesentlig bekostning av bruken av marka, for marka har

mest verdi når den brukes av alle generasjoner fra alle samfunnslag. Jeg tror at vi bør behandle Årstadmarka som et museum som skal konserveres på formidlingsprosjektet. Hvordan vi rundt oss bryr oss om marka og igjen forringer verneinteressene på befolkningsplan.

Det bør og legges til rette for flere utfartsparkeringer, for det er stappfullt på Trasop, Årstadmarksetra, på Haraldskka, ved Rustadsaga, på Skullerudstua og ved Skulleruddumpa HVER eneste lørdag og søndag, samt de fleste kvelder med fint sommer- eller vintervær, men jeg har ingen konkrete forslag til hvordan man får til det.

Med nervøs, men optimistisk hilsen

Jonas Nermoen, daglig flerbruker av Årstadmarka, syklist, naturglad, friluftsmenneske, utflytta Valdris og medlem av IF Frøya.

Fylkesmannen

Hjemmeside: <https://www.fylkesmannen.no/>

Melding til Fylkesmannen

Informasjon om innsender		
Fødselsnr. 15115428907		
Fornavn JOSEPH HUGH	Mellomnavn	Etternavn COLLIFLOWER
Adresse VESTBYVEIEN 69		
Postnr. 1914	Poststed YTRE ENEBAKK	Kommune ENEBAKK
Kontaktinformasjonen er hentet fra Difi:		
Mobilnr. 93857370	E-postadresse klikkhim@yahoo.no	
Fylke ☒ Viken		

Din melding
Dersom du alt har en sak til behandling hos Fylkesmannen, ber vi deg oppgi saksnummeret i feltet nedenfor. Du finner saksnummeret øverst i brevet du fikk fra oss. Dersom du ikke har en sak hos oss, lar du bare feltet stå tomt.
Saksnummer hos Fylkesmannen:
Emne Høringsuttalelse vedrørende Østmarka som Nasjonalpark
Melding Hei, Mitt navn er Joseph H Colliflower. Jeg eier en hytteeiendom ved Skjelbreia i Østmarka. Jeg er en tilhenger av å omgjøre Østmarka til Nasjonalpark og ønsker også at dette skal inkludere vern av alt dyreliv, det vi si at all jakt forbys. Det er viktig for meg at eiere av hytteeiendommer beholder sin kjørerett. Med vennlig hilsen, Joseph H. Colliflower Vestbyveien 69 1914 Ytre Enebakk Klikkhim@yahoo.no

Melding til Fylkesmannen

Type vedlegg	Vedlegg
--------------	---------

Meldingen din blir sendt til
Fylkesmann Fylkesmannen i Oslo og Viken
Kontaktinformasjon fylkesmennene

Fra: Jørn Kristiansen[jorn67@gmail.com] Sendt: 15. des 2020 11:37:40 Til: Postmottak FMOV Tittel: Fwd: Behov for ekspropriasjon ved etablering av Østmarka nasjonalpark

Hei.

Det er behov for ekspropriasjon av tilgang til Børtervanna i sørenden av verneområdet. Grunneierne til Børter og Ekeberg nekter turgåere adgang i strid med friluftsløven, men Enebakk kommune gjør ikke noe med dette. Dette problemet har eksistert i en årrekke, og det er ikke noe som tyder på at noen endring vil skje. Ekebergveien langs Børterelva er en flott inngangsport til østmarka for folk fra Oslo og Viken. Se vedlagte brev, bilder og video for en nærmere beskrivelse.

Vennlig hilsen

Jørn Kristiansen

tlf. 40236649

----- Forwarded message -----

Fra: **Jørn Kristiansen** <jorn67@gmail.com>

Date: tor. 18. jun. 2020 kl. 14:44

Subject: Behov for ekspropriasjon ved etablering av Østmarka nasjonalpark

To: <post@miljodir.no>

Se vedlagte brev med vedlegg 6 bilder og 1 video.

Vennlig hilsen

Jørn Kristiansen

tlf. 40236649

 [Bilde 1.png](#)

 [Bilde 2.png](#)

 [Bilde 3.jpg](#)

 [Bilde 4.jpg](#)

 [Bilde 5.png](#)

 [Bilde 6.png](#)

 [Børterutredning.odt](#)

 [Video 1.mp4](#)

Fra: Lars Lindland[oslomarkalove@gmail.com] Sendt: 15. des 2020 15:54:14 Til: Postmottak FMOV Tittel: Innspill til arbeid om nasjonalpark i Østmarka

Som bruker av Østmarka og med besøk i mange av nasjonalparkene i Norge ønsker jeg å komme med noen synspunkter og innspill i forbindelse med mulig nasjonalpark i deler av Østmarka.

Informasjon

De mest populære innfartsårene og rutene i og gjennom Østmarka har blitt stadig mer populære. Selv har jeg vært aktiv og ivrig bruker av Østmarka siden 90-tallet, og har en del turkamerater som er født og oppvokst i og omkring marka vår som forteller om nærmarksturer hvor de var mutters aleine i dagevis i områder som i dag bærer preg av mye bruk og slitasje, og det til tider er horder av folk. Veldig mange bruker de samme områdene med for eksempel Losby eller Bysetermåsan som utgangspunkt. Lossbyvassdraget er kanskje det aller mest populære hvor veldig mange kanaliseres samme vei.

Når det er sagt er det fortsatt fullt mulig å ta en ukestur i Østmarka litt utenfor sesong hvor man knapt møter på et menneske.

Men det er ingen tvil. Østmarka har fått flere tilhengere og brukere, og det må tas med i regnestykket når en eventuell nasjonalpark skal etableres. Spesielt nå under korona har det vært mye uvettig oppførsel, og til tider rasering av både skog og plasser både i og utenfor friluftsområder og naturreservatene. Jeg tror det i stor grad skyldes at veldig mange med lite erfaringer/nyfrelste har tatt i bruk skogen til rekreasjon, trening og friluftsliv.

Men man kan ikke kun skyld på brukerne her. Det er tidvis ekstremt dårlig med informasjon om hva som gjelder i de ulike områdene. Eksempel: du kommer vannveien inn fra Losby og etter Røyrvann er du inne i naturreservatet. Her passerer tusenvis av mennesker i løpet av sesongen, og det eneste som forteller de at det går et skille der er et lite naturreservats-skilt. For et utrent øyet vil jeg påstå at dette går veldig mange hus forbi. Og hva som faktisk gjelder i naturreservatet tror jeg bare et fåtall kjenner til. Jeg har også lagt merke til en stadig økning i syklistene innover reservatene.

Med en bynær nasjonalpark vil det være sannsynlig at Østmarka får en ytterligere oppsving, i alle fall i en periode. Det er høyst sannsynlig at allerede populære innfartsårer fylles opp av enda flere folk enn i dag. Da trenger man god og positiv informasjon ut til folket både i marka i form av informasjonstavler ol., men også rettede kampanjer som treffer potensielle besøkende fra fjern og nær på nett, i sosiale medier osv.

Tilrettelegging

Jeg er i utgangspunktet ingen tilhenger av noe særlig grad av tilrettelegging i nasjonalparker, men når man ser utviklingen i en del andre nasjonalparker i landet tror jeg det er det eneste fornuftige.

Her tenker jeg spesielt på vedtilgang og leirplasser. I de mest populære områdene tror jeg det med fordel bør kjøres inn rauer som turfolk selv kan kappe og fyre bål med. Dette vil forhåpentligvis kunne ta av noe av trykket på omkringliggende vegetasjon. Det ser man eksempler på andre steder i landet. Selv om det i en nasjonalpark vanligvis bare er lov å fyre bål av nedfallskvist betyr ikke det at alle nødvendigvis bryr seg om det. I de fleste nasjonalparkene jeg har vært i er det stygge eksempler på saging og nedhogging av trær. Både ferske som tørre, unge som gamle. Det er nok en mangel på kunnskap i befolkningen som må tas på høyeste alvor, for å kunne verne om Østmarka.

Det bør også legges inn begrensninger på leirplasser for å unngå overdreven slitasje. Maks antall og unngå store grupper er vel et vanlig grep som bør vurderes.

I tillegg bør det også vurderes enkelte plasser med toaletter og avfallsbeholdere.

Oppsyn/tilsyn vil også være et must i en eventuell nasjonalpark i Østmarka, og viktige områder for fugl- og dyreliv må også hensyntas og beskyttes.

Innfartsårer

Når det gjelder innfartsårer har jeg ingen umiddelbare tanker om hvordan dette bør løses på en mest mulig fornuftig måte, men man bør kanskje vurdere et større antall innfartsårer for å spre folk litt utover marka. I dag er det Losby og Bysetermåsan som oftest har størst trykk, og periodevis også Rustadsaga og Østmarkssetra.

Det bør være tilstrekkelig med avfallsbeholdere i nærheten av innfartsårene så kan man i alle fall håpe at mesteparten av avfallet blir tatt med ut av naturen.

Avgrensning

Når det kommer til avgrensning syns jeg oppstartsarealet fremstår ganske merkelig, men jeg kjenner til historikken bak prosessen. Jeg skulle ønske at en større del av de områdene som fremstår som "Nasjonalpark-verdig" ble med i en nasjonalpark. Her tenker jeg på Losbyskogene, Ramstadslottet naturreservat og området sydover til Østmarka naturreservat og større deler av Østmarka i Enebakk. I mitt hodet er det lite som lyser av nasjonalpark i det man kommer inn til Nøklevann, men så fort man passerer Skyttenbrua fremstår marka helt annerledes. Da er det rart at man eventuelt vil gå ut av nasjonalparken der "villmarka" starter.

Det var noen innspill. Jeg håper resultatet av arbeidet deres fører til en nasjonalpark med mange verdier og muligheter for nåværende og kommende generasjoner av friluftsfolk, fiskere, fotografer, skigåere, syklistere, padlere og alle andre som setter pris på og ønsker å ta vare på Østmarka.

Med turvennlig hilsen

Lars Lindland

Klassering:
Arkivsak: 20/5586/6
Saksbehandler: Kari Westgaard Berg
strategi og
samfunnsutvikling

Utvalg	Saksnummer	Møtedato
Klima-, økologi- og samferdselsutvalget	003/21	12.01.2021
Kultur-, idrett- og frivillighetsutvalget	007/21	14.01.2021
Teknisk utvalg	005/21	14.01.2021
Formannskapet	002/21	20.01.2021

Nasjonalpark i Østmarka - Lørenskog kommunes innspill i oppstartsfasen

Kommunedirektørens forslag til vedtak:

Lørenskog kommune oversender innspill til oppstartsfasen av arbeidet med etablering av nasjonalpark i Østmarka, i samsvar med saksframleggets kapittel Vurdering.

Sammendrag:

Regjeringen har startet en prosess for å etablere en nasjonalpark i Østmarka. Fylkesmannen i Oslo og Viken har fått oppdraget med å lage et verneforslag. Oppdraget innebærer vurderinger rundt naturverdier, avgrensning, tekniske inngrep, friluftslivsinteresser, andre interesser og om andre verneformer enn nasjonalpark også er aktuelt for deler av arealet.

I prosessen skal det legges til rette for samarbeid med grunneiere, rettighetshavere, berørte næringsinteresser og representanter for lokalbefolkningen, kommunen og fylkeskommunen og andre berørte myndigheter. En referansegruppe er nedsatt som et viktig fora for drøfting, innspill, informasjons- og kunnskapsutveksling mellom berørte kommuner, Viken fylkeskommune og fylkesmannen i verneplanprosessen. Lørenskog kommune har to representanter i denne referansegruppen.

Lørenskog kommune har mottatt «Melding om oppstart av vernearbeid for deler av Østmarka» fra fylkesmannen, og fått anledning til å gi innspill i oppstartsfasen, som prosessen befinner seg i nå.

Kommunedirektøren anbefaler å benytte denne anledningen til å informere om Østmarkas betydning for Lørenskogs innbyggere, som natur-, rekreasjons- og friluftslivsområde. I tillegg er Østmarka viktig som næringsgrunnlag for skogbrukere og for Lørenskogs kulturhistorie.

Selv om kun et lite areal av Lørenskog inngår i oppstartsarealet for verneprosessen, antas det at en nasjonalpark vil ha stor betydning for kommunen. Lørenskogs kommunegrense i vest og sør vi grense til det foreslåtte arealet.

En nasjonalpark vil sikre vern av Østmarkas mange verdier for kommende generasjoner. Dette er i tråd med Lørenskog kommunes visjon: *Lørenskog – grønn, trygg og mangfoldig*. Samtidig må det forventes økt bruk. Tiltak for å redusere bruken i de mest sårbare naturområdene, bør derfor vurderes.

Kommunedirektøren tilrår at Lørenskog kommunes innspill til oppstartsfasen av arbeidet med etablering av nasjonalpark i Østmarka, er teksten under «Vurdering» i denne saken.

Vedlegg:

Melding om oppstart av vernearbeid for deler av Østmarka
Valg av politisk representant til verneplanprosess for Østmarka nasjonalpark

Andre saksdokumenter (ikke vedlagt):

Ingen

Tidligere behandlinger

Ingen

Saksopplysninger:

Bakgrunn

I mars 2018 startet regjeringen arbeidet med å utrede om de naturfaglige verdiene kvalifiserer til status som nasjonalpark i Østmarka. Den 14. november 2019 ble det offentliggjort at regjeringen starter prosessen for å etablere en nasjonalpark i Østmarka. I pressemeldingen sa daværende Klima- og miljøminister Ola Elvestuen at «En nasjonalpark i Østmarka vil bidra til å ta vare på naturverdiene og sørge for at denne bynære skogen forblir et attraktivt og viktig område for friluftslivet i Osloregionen. Nasjonalparker beskytter vår mest verdifulle og sårbare natur for fremtidige generasjoner.»

Bakgrunnen for arbeidet er beskrevet i stortingsmelding 14 (2015-2016) *Natur for livet*. Der trekkes det blant annet frem at det i de store lavtliggende skogområdene på Østlandet, er mangel på skogvern. Det er viktig å bevare et utvalg av naturområder som viser variasjonsbredden i norsk natur. Vern av større skogområder er avgjørende for å ivareta de artene som Artsdatabanken har vurdert til å være truede. Norsk rødliste for arter fra 2015 viser at 48 % av disse truede artene lever i skog, og av disse er 84 % knyttet til eldre skog som er lite påvirket av hogst.

Fylkesmannen i Oslo og Viken fikk i februar 2020 i oppdrag å lage et verneforslag for deler av Østmarka. Oppdraget innebærer vurderinger rundt naturverdier, avgrensning, tekniske inngrep, andre interesser og om andre verneformer enn nasjonalpark også er aktuelt for deler av arealet. En viktig forutsetning for arbeidet er også Østmarkas betydning som friluftslivsområde.

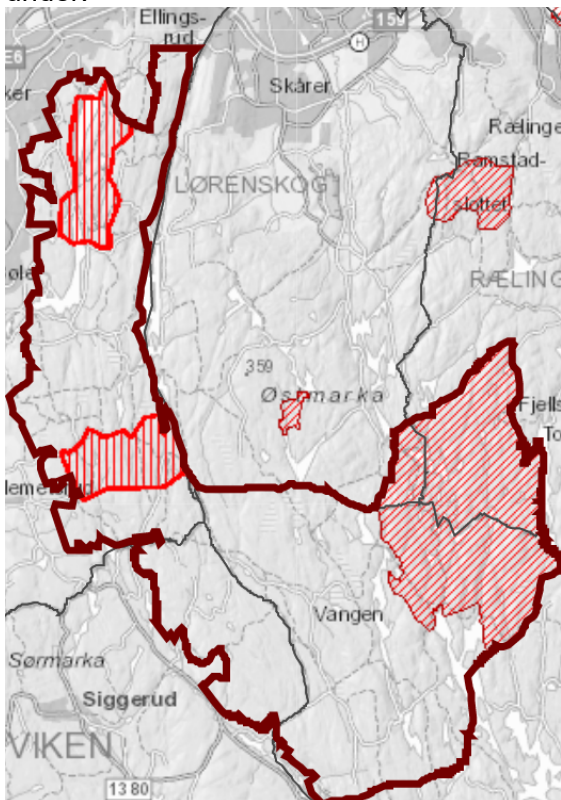
Nasjonalparker, landskapsvernområder og naturreservater bidrar til å ta vare på arter, naturtyper og økosystemer. Slike verneområder kan også være viktige friluftsområder. Både nasjonalpark og andre verneformer i medhold av naturmangfoldloven og markaloven, vil bli vurdert.

En nasjonalpark er et avgrenset areal som er vernet for å ta vare på et større naturområde uten tyngre naturinngrep, jf. naturmangfoldloven § 35. Til forskjell fra naturreservater og landskapsvernområder, kan allmennhetens bruk av området til f.eks. friluftsliv være en del av verneformålet til nasjonalpark, i tillegg til det å ta vare på naturmangfoldet i området.

I følge Klima- og miljødepartementets føringer for arbeidet skal det utredes flere

alternativer med ulik størrelse på området som kan vernes, og med ulik kombinasjon av vernekategorier i naturmangfoldloven og § 11 i markaloven.

Oppstartsarealet for verneprosessen går frem av den tykke mørkerøde streken på kartet under.

Utgangspunktet for verneprosessen er skog som er eid av kommunene Oslo og Nordre Follo, samt de eksisterende verneområdene i Østmarka. Områdene med vertikale striper er verneområder for friluftsliv, og områdene med diagonale striper er naturreservater. Utredningsarealet for verneprosessen er i all hovedsak utenfor Lørenskogs grenser, men Lørenskog blir i stor grad bli omringet av dette arealet.

Naturreservater er den strengeste formen for områdevern etter naturmangfoldloven. Innenfor Østmarka ligger tre naturreservater delvis eller i sin helhet i Lørenskog kommune.

1. Nytt naturreservat som i sin helhet ligger innenfor Lørenskogs grenser ble etablert 27. november 2020. Reservatet heter Tretjernhøla og har verdifull gammel gran- og furuskog med mye død ved og er leveområde for truede og sjeldne arter. Verneområdet har blitt til gjennom frivillig vern av privateid skog. Dette naturreservatet inngår i utgangspunktet ikke i arealet vurdert for nasjonalpark.
2. Ramstadslottet naturreservat ligger delvis i Lørenskog, men i hovedsak ligger dette reservatet i Rælingen kommune. Verneformålet er barskog med variert topografi og skogsvegetasjon. Dette naturreservatet inngår i utgangspunktet ikke i arealet vurdert for nasjonalpark.
3. Østmarka naturreservat ligger delvis i Lørenskog kommune, i sørøstre hjørnet av kommunen. Reservatet er et stort, relativt uberørt og variert barskogområde. Hele naturreservatet inngår i oppstartsarealet for nasjonalpark. Lørenskogs del av Østmarka naturreservat er det eneste arealet tilhørende Lørenskog kommune som inngår i arealet vurdert for nasjonalpark.

Verneprosessen

Verneprosessen gjennomføres i tråd med bestemmelser i naturmangfoldloven. I prosessen skal det legges til rette for samarbeid med grunneiere, rettighetshavere, berørte

næringsinteresser og representanter for lokalbefolkningen, kommunen og fylkeskommunen og andre berørte myndigheter.

Målet er mest mulig kunnskap og informasjon om spesielle natur-, landskaps- eller kulturverdier og dagens bruk av området. Videre ønskes synspunkter på verneform og avgrensing, og sannsynlige konsekvenser av å verne området.

Fylkesmannen i Oslo og Viken har hatt innledende møter med alle berørte kommuner om oppstart av verneplanprosess for Østmarka nasjonalpark. Representanter for fylkesmannen holdt orientering for Lørenskog formannskap i deres møte 6. mai 2020.

Fylkesmannen ønsker å legge til rette for en god og åpen medvirkningsprosess i verneplanarbeidet, og en referansegruppe er nedsatt som et viktig fora for drøfting, innspill, informasjons- og kunnskapsutveksling mellom berørte kommuner, Viken fylkeskommune og fylkesmannen i verneplanprosessen. Referansegruppen har en rådgivende funksjon, og ikke en arena for politikk. Kommunene Lørenskog, Oslo, Rælingen, Enebakk og Nordre Follo og fylkeskommunen er blitt bedt om å stille med én politisk og én administrativ representant til referansegruppen.

Lørenskog kommune hadde sak om «Valg av politisk representant til verneplanprosess for Østmarka nasjonalpark» til politisk behandling i høst. Formannskapet valgte Anita Patel (Ap) som politisk representant fra Lørenskog kommune til referansegruppen for Østmarka nasjonalpark, i sitt møte 9. september 2020, sak 84/20. Kommunedirektøren har valgt Kari Westgaard Berg, fagsjef plan og miljø, som administrativ representant. Det første møtet i referansegruppen ble avholdt som et Teams-møte 16. november 2020.

Lørenskog har etter oppfordring fra fylkesmannen, bidratt til å spre informasjon om åpne møter om nasjonalpark i Østmarka, ved å legge det på kommunens Facebook-sider. Her er informasjonen som ble delt 28. oktober: [Digitale informasjonsmøter om nasjonalpark i Østmarka](#)

Lørenskog kommune mottok «Melding om oppstart av vernearbeid for deler av Østmarka» i brev fra fylkesmannen datert 9. oktober 2020. I brevet var lenke til informasjonsbrosjyren [Melding om oppstart av verneplanarbeid for Østmarka](#). Opprinnelig frist for å komme med innspill i oppstartsfasen av planarbeidet var satt til 15. desember 2020. Etter innspill fra flere av deltagerne i referansegruppen har fylkesmannen åpnet for utsatt frist slik at kommunene kan behandle saken politisk. Lørenskog har fått frist til å sende over kommunedirektørens forslag til vedtak 21. desember og endelig vedtak 21. januar, dagen etter behandling i formannskapet.

Etter å ha hentet inn kunnskap og gjennomført faglige utredninger og dialog med aktuelle og berørte parter, vil fylkesmannen utarbeide et høringsutkast inkludert en verneforskrift med bestemmelser for bruk og vern. Eventuelle alternative avgrensinger og kombinasjoner av verneformer, skal fremgå i høringen. Ved høringen av det konkrete verneforslaget vil fylkesmannen sørge for at alle på nytt får anledning til å si hva de mener. Rapporter, føringer og oppdrag for verneplanprosessen ligger tilgjengelig på www.fylkesmannen.no/ostmarka.

Milepælsplan for prosessen er som følger:

- Høst 2020 – Oppstart av verneplanarbeid
- Vår 2021 – Utarbeidelse av fagrapporter
- Høst/vinter 2021 – Oversendelse av høringsforslag til Miljødirektoratet og Klima- og miljødepartementet
- Vår 2022 – Høring
- Høst/vinter 2022 – Tilråding fra Fylkesmannen til Miljødirektoratet

Det er regjeringen og Kongen i statsråd som endelig vil avgjøre om det blir et vern.

Vurdering:

Kommunedirektøren anbefaler følgende innspill i denne tidlige fasen av verneprosessen:

Østmarka har stor betydning for Lørenskogs innbyggere som natur-, rekreasjons- og friluftslivsområde. I tillegg er Østmarka viktig som næringsgrunnlag for skogbrukere og for Lørenskogs kulturhistorie.

Østmarka utgjør over 70 % av Lørenskog kommune sitt areal. Halvparten av Lørenskogs kommunegrense vil grense til den nye nasjonalparken dersom avgrensningen blir slik foreslått.

Det er svært viktig å sikre at Østmarka ivaretas for friluftsliv og rekreasjon. I denne sammenheng kan det nevnes at Lørenskog er i sluttfasen av arbeidet med et nasjonalt prosjekt som omhandler kartlegging og verdsetting av friluftslivsområder, samtidig som kommunen er i oppstartsfasen av prosjektet Friluftslivets ferdselsårer.

Nord i Østmarka er Losby et meget populært utfartssted og portal til Østmarkas populære natur- og friluftsområder, for både Lørenskogs innbyggere og tilreisende. Her ligger Losby gods, Losby golfbane og Losby besøksgård.

Kommunen har ca. 60 km med preparerte skiløyper vinterstid. Løypenettet sørger for at passasjen nord - sør i Østmarka holdes åpen. Om sommeren benyttes blåmerkede stier, og skogsbilveiene benyttes av syklistene. Innsjøene ligger som perler på en snor fra Losby og sørover, og benyttes blant annet til bading og padling. Besøksgården leier ut kanoer og lavvoer.

Losby er også lokalhistorisk interessant med sin herskapelige godsbygning tilknyttet kurs- og konferansehotellet, bortgjemte husmannsplasser, rester etter vannsag og gammel bosetning.

Fritidsfiske har lange tradisjoner i kommunen. De mange skogsvannene ligger lett tilgjengelige via skogsbilveier og stier. Lørenskog Jakt- og Fiskeforening er en aktiv forening med god kompetanse som kan være nyttig i verneplanarbeidet.

I og på hver side av Ellingsrudelva er det et større område med ruiner etter sagbruk, mølle, teglverk, demning med mer. Dette er et sammenhengende kulturmiljø hvor kulturminnene i Lørenskog og Oslo kommuner må sees i sammenheng. De kulturminnene som ligger i Oslo, inngår i området som utredes til nasjonalpark, mens de i Lørenskog ikke gjør det. En del av kulturminnene er vanskelige å lokalisere på grunn av tett vegetasjon. Det bør utarbeides en skjøtselsplan for området. Lørenskog Elveforum arbeider aktivt langs Ellingsrudelva, blant annet med ivaretagelse av kulturminner ved Nuggerud.

I Lørenskogs grenseområder i vest og sør er det ruiner og tufter etter husmannsplasser og setre. Det planlegges en større registrering av kulturminnene i Marka i forbindelse med ny skogbruksplan i 2022.

Det er et aktivt skogbruk i Lørenskog kommune, med et samlet produktivt skogareal på 45 049 daa (per 2018), der det i 2019 ble avvirket 4 309 m³ tømmer, utplantet 31 680 trær og utført ungskogpleie på 137 daa.

Vern av skogmark vil påvirke skogbruket som næring både direkte og indirekte i Lørenskog. Skogområder vil bli direkte båndlagt som følge av nasjonalparken, der det ikke kan utøves skogbruk. I følge fylkesmannen vil ikke et vern berøre private skogeiendommer med mindre de selv ønsker frivillig vern. Nye skogområder kan være aktuelle for utvidelse av nasjonalparken, og Lørenskog kommune gir råd til grunneiere om frivillig vern der det er

aktuelt. Tretjernhøla naturreservat ble etablert 27. november 2020 gjennom frivillig vern.

Etablering av nasjonalparken kan også gi indirekte effekter på omkringliggende skogområder. Det er sannsynlig at pågang av friluftsliv i disse områdene vil øke, som følge av at ny nasjonalpark vil tiltrekke flere brukere av Østmarka. Med økt bruk av skogsbilveinetten kan det være nødvendig med tiltak for å sørge for god trafiksikkerhet. Spesielt ved utfartsstedene og for hovedferdselsårene vil det kunne bli økt konflikt mellom tømmertransport og utøvende friluftsliv. Større tilpasninger og ombygginger av skogsbilveiene for å redusere konfliktnivået vil få økte kostnader for landbruket og grunneiere.

Selv om kun et lite areal av Lørenskog inngår i oppstartsarealet for verneprosessen, antas det at en nasjonalpark vil ha stor betydning for kommunen. En nasjonalpark vil skape nysgjerrighet og gi økt tilreisning av både nordmenn og utenlandske turister.

Lørenskog kommune støtter at det gjøres faglige utredninger innenfor flere temaer som bruk, verneverdier, næring, kultur med mer. Inkludert i utredning om bruk må ulike former for tilrettelegging vurderes der trafikken/turismen forventes å bli størst. Dette kan for eksempel være å etablere stier som kanaliserer turistene vekk fra de mest sårbare naturområdene. En stedstillpasset tilrettelegging og naturveiledning for å unngå slitasje og forstyrrelser, er viktig.

Lørenskog kommune har fått forståelsen av at Norge mangler en nasjonalpark som bevarer lavlandsnaturen. De fleste nasjonalparkene våre er i tilknytning til fjell. Østmarka har de rette natur- og landskapskvalitetene for vern av lavlandsnaturen. Flere av skogene i Østmarka er såkalte naturskoger, skog som aldri er blitt flatehugd. Her er naturen mer i sin opprinnelige form, og skogens naturlige struktur, sammensetning og økologiske prosesser er godt ivaretatt. Disse naturskogene og artene som har sine leveområder i dem, må ha ekstra fokus i verneprosessen.

Videre kan en nasjonalpark sikre fremtidige generasjoner muligheten til å oppleve den mangfoldige naturen. En slik bærekraftig utvikling av Østmarka er i tråd med Lørenskog kommunes visjon: *Lørenskog – grønn, trygg og mangfoldig*.

Nasjonalparker tar vare på større sammenhengende områder, noe som er svært avgjørende for mange arters overlevelse. Til forskjell fra naturreservater og landskapsvernområder, kan allmennhetens bruk av området til f.eks. friluftsliv være en del av verneformålet til nasjonalparken. For å sikre et fortsatt sterkt vern av eksisterende naturreservater bør det vurderes at de beholder sin verneform, selv om de vil inngå i et større verneområde.

Lørenskog kommune er positiv til den igangsatte verneprosessen da en nasjonalpark kan bidra til å ta vare på naturverdiene og sørge for at Østmarka forblir et attraktivt og viktig område for rekreasjon og friluftsliv.

12.01.2021 Klima-, økologi- og samferdselsutvalget

Forslag fremsatt i møte:

Morten Nordli (Sp) fremmet følgende motforslag:

"Lørenskog Kommune vurderer at området som foreslås vernet er tilstrekkelig ivaretatt gjennom Markaloven med tilhørende forskrifter. Forslag til vern i form av Nasjonalpark frafalles."

Votering:

Motforslag fremmet av Morten Nordli falt med 8 mot 1 stemme (Sp).

Kommunedirektørens forslag til vedtak ble vedtatt med 8 mot 1 stemme (Sp).

KØS- 003/21 Vedtak:

Lørenskog kommune oversender innspill til oppstartsfasen av arbeidet med etablering av nasjonalpark i Østmarka, i samsvar med saksframleggets kapittel Vurdering.

14.01.2021 Kultur-, idrett- og frivillighetsutvalget**Forslag fremsatt i møte:**

Helge William BRaathen (Frp) fremmet følgende motforslag:

"Lørenskog kommune støtter ikke opprettelsen av en Nasjonalpark i Østmarka. Dagens markalov med forskrifter ivaretar best alle hensyn til forsvarlig forvaltning av Østmarka."

Votering:

Forslag fremmet av Helge William Braathen falt med 8 mot 1 stemme (Frp).

Kommunedirektørens forslag til vedtak ble vedtatt med 8 mot 1 stemme (Frp).

KI- 007/21 Vedtak:

Lørenskog kommune oversender innspill til oppstartsfasen av arbeidet med etablering av nasjonalpark i Østmarka, i samsvar med saksframleggets kapittel Vurdering.

14.01.2021 Teknisk utvalg**Forslag fremsatt i møte:**

Tom Pedersen (SP) fremmet følgende motforslag på vegne av SP og FRP:

Lørenskog Kommune vurderer at området som foreslås vernet er tilstrekkelig ivaretatt gjennom Markaloven med tilhørende forskrift. Forslag til vern i form av Nasjonalpark frafalles.

Votering:

Motforslag fremmet av Tom Pedersen fikk 2 stemmer (SP, FRP) og falt.

Kommunedirektørens forslag til vedtak ble vedtatt med 7 mot 2 stemmer (SP, FRP).

TK- 005/21 Vedtak:

Lørenskog kommune oversender innspill til oppstartsfasen av arbeidet med etablering av nasjonalpark i Østmarka, i samsvar med saksframleggets kapittel Vurdering.

20.01.2021 Formannskapet**Forslag fremsatt i møte:**

Tom Pedersen (SP) fremmet følgende motforslag på vegne av SP og FRP:

Lørenskog kommune støtter ikke opprettelsen av Nasjonalpark i Østmarka.

Lov om naturområder i Oslo og nærliggende kommuner (markaloven), Forskrift om Marka (markaforskriften) og Forskrift om skogbehandling og skogsdrift for skogsområder i Oslo og nærliggende kommuner ivaretar best alle hensyn til forsvarlig forvaltning av Østmarka.

Votering:

Kommunedirektørens forslag til vedtak ble vedtatt med 11 mot 2 stemmer (FRP, SP).
Motforslag fra Tom Pedersen fikk 2 stemmer (FRP, SP) og falt.

FS- 002/21 Vedtak:

Lørenskog kommune oversender innspill til oppstartsfasen av arbeidet med etablering av nasjonalpark i Østmarka, i samsvar med saksframleggets kapittel Vurdering.

Lørenskog, 26.01.2021
etter fullmakt

Fra: Tom Clark[clarkgorko@gmail.com] Sendt: 15. des 2020 18:57:54 Til: Postmottak FMOV Tittel: Kommentar fra Naturvernforbundet i Lørenskog om oppstart av nasjonalpark i Østmarka

Hei,

Naturvernforbundet i Lørenskog (NiL) støtter 100% det viktige arbeidet som Fylkesmannen i Oslo og Viken har startet opp med sikte på å få etablert en ny nasjonalpark i Østmarka. I skrivende stund har NiL styret kun noen få merknader om vernearbeidet. Vi vil vurdere å komme med flere innspill når et konkret verneforslag kommer på høring.

1. Innlemming av eksisterende naturreservater i den nye nasjonalparken.

Ifølge utredningen gjort av FMOV finnes de største forekomstene av gammel skog som er igjen i Østmarka og Ramstadslottet naturreservater. Disse verneområdene kan inneholde forekomster av sjeldne eller truede arter som ikke finnes andre steder. Ifølge utredningen gjort av FMOV er det registrert 103 ulike registrerte rødlistearter i Østmarka, hvorav 34 av dem er knyttet til gammel skog. Ettersom naturreservater har det høyeste nivået av vern, må disse opprettholdes som naturreservater for bl.a. å beskytte det biologiske mangfoldet. Dette gjelder uavhengig av om de innlemmes i den nye nasjonalparken eller ikke.

2. Hvordan begrense slitasje og forstyrrelser i nasjonalparken?

Selv om vi er positive til etablering av nasjonalpark i Østmarka, ser vi det som uheldig hvis nasjonalparkstatusen fører til en sterk økning av den menneskelige aktiviteten i områder som til nå har vært forholdsvis uberørte. Østmarka utgjør et begrenset geografisk område omgitt av store befolkningssentra, og for stor trafikk vil fort kunne forringe verneverdiene og forstyrre dyrelivet. Vi vil derfor advare mot for stor grad av tilrettelegging i områdene rundt marka, f.eks. i form av nye parkeringsplasser, nasjonalparksentre og eventuelle nye stier/skiløyper som vil lette adkomsten inn mot kjerneområdene.

3. Statsfinansiert naturforvaltning i og ved nasjonalparken, med evt. bidrag av kommunene.

Det er kjent fra andre land med bynære nasjonalparker at antall årlige besøkende kan stige dramatisk etter etablering av en ny nasjonalpark (for eks. Tyresta nasjonalpark utenfor av Stockholm). Myndighetene må derfor sørge for tilstrekkelige ressurser til oppsynsvirksomhet for å hindre forsøpling, påse at vernebestemmelser overholdes og kontrollere belastning og slitasje på naturen.

Vi håper at dere kan ta disse punktene i betraktning imens dere utarbeide den evt. verneplanen for den nye nasjonalpark i Østmarka.

Med vennlig hilsen,

Tom Clark, styreleder Naturvernforbundet i Lørenskog

Naturvernforbundet i Nordre Follo

Naturvernforbundet i Nordre Follo
epost: nordrefollo@naturvernforbundet.no

Fylkesmannen i Oslo og Viken
postboks 325
1502 Moss
e-post: fmovpost@fylkesmannen.no

Nordre Follo: 15.12.2020

Innspill til arbeidet for nasjonalpark i Østmarka

For å avvæpne noe av motstanden mot planene bør det understrekes at veier, dammer, hytter, gamle plasser og andre kulturminner ikke er i konflikt med etablering av en nasjonalpark. Noen tekniske inngrep er naturlig å tilbakeføre, men vernet skal ikke medføre at oppdemmede innsjøer forsvinner og at tradisjonelle veier blir fjernet. I hvertfall så lenge det ikke er ulovlige tiltak i utgangspunktet.

En nasjonalpark er heller ikke til hinder for utøvelse av det enkle friluftsliv. Men, det må forventes at en del aktiviteter ikke blir lovlig i hele verneområdet. Vi regner med at begrepet "det bynære friluftslivet" favner alt vi kan tenke oss av aktiviteter. En verneplan må kategorisere dette nærmere, og det er forventet at f eks terrengsykling ikke blir lov i hele området. Av hensyn til f eks våtområder, terrengnære blåstier, fauna og flora og behovet for ro og stillhet noen steder.

Der hvor et verneområde ligger nært det som er avgrenset som forslag til nasjonalpark, er det naturlig å forsøke og avgrense nasjonalparken inn mot verneområdet. F eks kan nasjonalparken avgrenses mot Tretjernhøla naturreservat ved å innlemme Skålsjøen og et buffer på land rundt denne. Eksisterende verneområder med et strengere verneregime enn en nasjonalpark vil få, må beholde sitt strengere vern.

I Østmarka finnes en god del tiltak som veier, dammer og hytter. Vi ser det ikke som et problem at verneområdet omfavner slike tiltak om området i seg selv kvalifiserer til å bli med i et verneområdet. Det er vel også vanlig praksis i andre nasjonalparker. Videre er det ikke i seg selv diskvalifiserende at områder med lave naturverdier innlemmes i verneområdet dersom arronderingen ellers tilsier at det bør innlemmes. Vi er idag i en situasjon hvor andelen skog med høye naturverdier er så lav at restaurering av skogområder er nødvendig for å oppnå tilstrekkelig verneareal.

Vi ønsker at det innføres jaktforbud i nasjonalparken. Dette vil gi en ny dimensjon til vernet som ikke er vanlig praksis i Norge, men normalen i andre land. I forsknings og undervisningsøyemed vil det være interessant. Det er også et viktig signal at det ikke er en selvfølge at forvaltning av fauna skal være en oppgave for jegere i all utmark. Vi ser at dette kanskje kan være vanskelig å få til i de privateide områdene, men i de delene av nasjonalparken som eies av Oslo eller Nordre Follo kommuner må det være mulig.

Forøvrig henviser vi til den grundige uttalelsen til Østmarkas Venner som et godt grunnlag for det videre arbeidet med etablering av nasjonalparken.

Vennlig hilsen

På vegne av Naturvernforbundet i Nordre Follo

Stein Kristian Martinsen

Naturvernforbundet
i Oslo og Akershus

Til Fylkesmannen i Oslo og Viken

fmovpost@fylkesmannen.no

Kopi: Norges Naturvernforbund
Sabima
WWF-Norge
Natur & Ungdom
Østmarkas Venner
Oslo og Omland Friluftsråd
FNF- Oslo
FNF-Akershus
DNT-Oslo og Omegn
Skiforeningen

Søndre Sandås, 14. desember 2020.

VERNEPLANARBEID FOR ØSTMARKA

Naturvernforbundet i Oslo og Akershus (NOA) viser til Fylkesmannens oppstartsmelding om nasjonalpark i Østmarka, av oktober 2020.

NOA støtter helljertet at utredningsområdet gis et varig vern mot ytterligere tekniske inngrep og kommersielt skogbruk. I tillegg til utredningsområdet, bør det sikres en korridor nordover mellom Østmarka NR og Ramstadslottet NR. På denne måten vil en få sikret både ett av landets viktigste områder for friluftsliv, store verneverdier og restaurering av en viktig landskapsøkologisk sammenheng. Hvis det hjemmelsmessig er mulig å verne området eller deler av det som nasjonalpark, vil det kunne være et meget godt supplement til dagens nasjonalparkstruktur, men evt. mangel på slik hjemmel må ikke stå i veien for vern etter andre hjemmelsgrunnlag (friluftslivsområder, naturreservat). Eksisterende reservater må opprettholdes med dagens strenge verneregime. Målet må være å sikre og restaurere Østmarkas naturverdier og sikre allmennheten adgang til å oppleve disse.

Gjennom Aichimålene har Norge forpliktet seg til å verne minst 10 % av alle naturtyper og restaurere 15 % av forringet natur. FN har erklært kommende tiår som et tiår for restaurering av natur. Fylkesmannens arbeid med vern av Østmarka passer som hånd i hanske med dette arbeidet.

Vi er glade for at fylkesmannen tar utgangspunkt i et stort utredningsområde, som inkluderer betydelige arealer av kommunalt eid skog vest for den store kraftlinjen. NOAs overordnede syn er at man bør benytte muligheten til i størst mulig grad å binde sammen mesteparten av utredningsområdet gjennom vern. Med det tilstøtende Østmarka naturreservat kan dette bli en stor, økologisk fungerende landskapsenhet. Store skogslandskap med økosystemfunksjon er en generell mangel i skogvernet, og særlig i lavereliggende regioner på Østlandet. Reservatets strenge vern må opprettholdes.

For økosystemfunksjonen har trolig kraftlinjen liten betydning, siden dyr vil forflytte seg fritt. Vi mener at områdene vest for kraftlinjen fortjener stor oppmerksomhet. Like vest for linjen finner vi halvparten av det arealet som Ski kommune har spilt inn, men også et belte eid av Oslo kommune: Eriksvann-området som strekker seg fra Paradisputten i øst til Sandbakken i vest. Vern av dette beltet er vesentlig fordi det vil binde sammen Spinnern med arealene øst for kraftlinjen.

Nord for Spinnern og i nærheten av Hauktjern verneområde finnes flere andre partier med høye naturkvaliteter, både med hensyn til naturtyper, rødlistearter, opplevelsesverdier og fravær av inngrep. Vi viser her til detaljbeskrivelser fremlagt av Østmarkas Venner. NOA mener at man også kan ta med og restaurere arealer utenfor de veldokumenterte partiene for å sikre større, sammenhengende vern. Små verneområder er som kjent utsatt for både slitasje og artstap.

NOAs hovedsyn er altså å bevare et størst mulig, sammenhengende skogslandskap. Her er flere muligheter for mosaikk av verneformer. En nasjonalpark øst for kraftlinjen vil ligge gunstig til, helt inntil Østmarka naturreservat. En todelt nasjonalpark, på hver side av kraftlinjen, bør vurderes. Vi viser til at Dovrefjell-Sunndalsfjella nasjonalpark er delt av riksveien over Dovre.

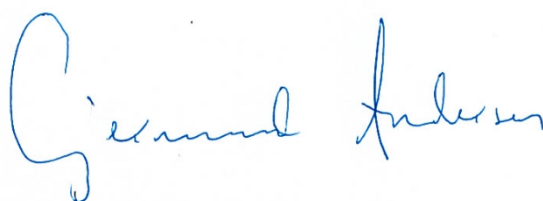
Restriksjonsnivå i en nasjonalpark

Fra noen hold har det vært stilt spørsmål om hvorvidt vernet vil føre til restriksjoner i friluftslivsaktiviteter. NOA mener at nåværende friluftsliv i størst mulig grad bør fortsette innenfor rammen av naturmangfoldloven, inkludert dagens maskinpreparering av skiløyper. Hovedpoenget med vernet må være å stanse nye tekniske inngrep, som for eksempel nye veisystemer, og hogster. Dagens regelverk for skogbruk i Marka gir anledning til å søke om å utvide skogsbilveinettet inn i de siste veiløse områdene og å hogge der. I en nasjonalpark vil skogbruk være forbudt. I et langsiktig perspektiv vil en nasjonalparkgrense også sikre området mot eventuell nedbygging. Mens markagrensen teoretisk kan presses innover, vil en nasjonalparkgrense ligge fast.

Som i andre nasjonalparker må det utarbeides en forvaltnings- og skjøtselsplan. Det kan for eksempel bli aktuelt å skjøtte ungskogspartier for å oppnå fleraldrete skogsmiljøer som er gunstige for både biomangfold og naturopplevelse. Andre skogspartier kan settes til fri utvikling. En forsiktig tilrettelegging kan tenkes, som informasjon, bålplasser og stisystemer som leder ferdselen.

Med vennlig hilsen

NATURVERNFORBUNDET I OSLO OG AKERSHUS

Gjermund Andersen,
styreleder

FYLKESMANNEN I OSLO OG VIKEN
Postboks 325
1502 MOSS

Vår referanse:
20/18395-7

Deres referanse:

Saksbehandler:
Maja Dinéh Sørheim

Dato:
30.11.2020

Innspill til melding om oppstart av vernearbeid for deler av Østmarka

Vi viser til melding om oppstart av vernearbeid for deler av Østmarka, datert 9. oktober. Nordre Follo kommune v/ Utvalg for klima, teknikk og miljø behandlet saken 25. november og vedtok å gi følgende innspill:

Kommunen er positiv til at hele det foreslåtte utredningsområdet som omfatter Nordre Follo kommunes eiendom (Krokholmarka), omfattes av fremtidig vern. Det er imidlertid noen viktige momenter som må hensyntas:

- *Grusveien mellom Krokhol golfbane og Skjelbreia (Høykrokholveien) er vinterstid en særdeles mye brukt skiløype og én av hovedfartsårene for skiturer videre innover i Marka. Det er også etablert en tilrettelagt fiskeplass for bevegelsehemmede ved vannet Tretjerna. Brukere av fiskeplassen bruker Høykrokholveien som adkomstvei med bil og tar seg videre frem med rullestol de siste 400 meterne på tilrettelagt rullestolsti. Høykrokholveien må således bevares og kommunen foreslår å løse dette på tilsvarende måte som i Rondane nasjonalpark, hvor veier og kraftlinjer er tatt ut som «korridorer» i verneområdet.*
- *Kommunen mener det er sterke argumenter for at demningen i Svartoren bør beholdes slik den er i dag av hensyn til friluftslivet. Svartoren har vært oppdemmet siden 1800-tallet, først med tømmerdemning og fra 1958 med dagens betongdemning. Uten demningen vil Svartoren gå fra å være et langt, smalt og dypt vann, til å bli en middels stor bekk. Svartoren er svært viktig for friluftslivet og mye brukt til aktiviteter som padling, fiske, bading og turskøyting. Det ligger også flere godt besøkte bålplasser langs vannet. Midt i Svartoren ligger en manuell flåte, som er en viktig del av stinettet i et meget populært og mye brukt friluftsområde.*
- *Det er et omfattende og mye brukt skiløypenett i Østmarka. Kommunen mener det er viktig at vernebestemmelsene sikrer at det eksisterende skiløypenettet fortsatt skal kunne prepareres med stor maskin.*

Nær og nyskapende

- *Omlag 10 000 dekar av kommunalt eid skog i Krokholmarka er med i utredningen for ny nasjonalpark. Nordre Follo kommune som grunneier forventer økonomisk erstatning etter vanlige regler for eventuell båndlegging av kommunalt eid areal.*
- *Området ved Krokhol golfbane, som har umiddelbar adkomst via Enebakkveien, foreslås vurdert som mulig lokalitet for et eventuelt nasjonalparksenter.*

Med hilsen

Kjersti Gram Andersen
fagsjef

Maja Dinéh Sørheim
spesialrådgiver miljø

Dokumentet er godkjent elektronisk.

Fra: Tone Kristin Larsen[tone@bernhansen.com] Sendt: 18.01.2021 00:06:34 Til: Postmottak SFOV Tittel: Verneplan for Østmarka: innspill fra Norges Cycleforbund Region Øst
Takk for informativ introduksjon til prosjektet Verneplan for Østmarka i møte 6 januar med Christian Hillmann, Olav Thøger Haaverstad, Jørn Michalsen, og Nina Malme.

Sender som avtalt noen innspill fra NCF Region Øst:

NCF Region Øst - innspill I forbindelse med Verneplan for Østmarka

Takk for informativt og hyggelig introduksjon til prosjektet Verneplan for Østmarka 11 januar.

1. Det er mange mennesker som sogner til og bruker Østmarka - også på sykkel. Det finnes mange måter å bruke sykkelen i friluftslivet, slik det også er for annen bruk av marka. Vi er opptatt av at spennet av bruken er kjent.

Generelt:

- Konkurranser
 - Rundbaneritt går vanligvis på "villstier" og stelte stier i randsonen. En rundbaneløype er gjerne 4.5-6 km lang. Løypa er normalt innen nærhet av parkering.
 - Maraton ritt er gjerne 30-100 km lange og kan gå på en blanding av skogsstier, grusveier, og asfalt. I Oslo er det få slike ritt, Terrengsykkelrittet (Østmarka) er en av de som har holdt på lengst og det første som har løype med veldig mye sti slik at det faktisk er et poeng å bruke terrengsykkel (i motsetning til for eksempel Birkebeinerrittet). Start og mål er normalt innen nærhet av parkering, men siden en slik løype er lang vil den typisk gå innover i skogen/marka.
 - Enduroritt har gjerne vekt på utforkjøringer på til dels grove/ulendte stier. Start og mål kan noen ganger være et godt stykke fra parkering slik at man må sykle til start.
- Treninger
 - Rundbanesyklister i alle aldre trener ofte i rittområdet de sogner til. Men treninger foregår også på stier og lengre inne i marka og på grusveier. Variasjon i tur og omgivelser er viktig. Barn og unge trener ofte organisert av klubb, voksne trener oftere sammen med venner.
 - Maratonryttere trener på stier mange steder i marka, både sti og grus. Siden konkurransetiden er lang, er treningstiden også lang og alle liker variasjon både på turen og omgivelsene. Her er det ikke så mye organisert trening. Ungdommene er gjerne de samme som konkurrerer rundbane, mens de voksne driver ikke nødvendigvis med rundbaneritt.
 - Endurosyklister trener også på stier mange steder i marka. Noen steder er dette organisert av klubb, men dette er en ung sport. Mange trener sammen med venner.
- Fritidssykling
 - Barn som leker seg på sykkelen gjør det ofte på stier i randsonen.
 - Stientusiaster er ofte lommekjent på stier i skogen sin og synes det er gøy å utforske og oppdage nye steder. Her er det både glede over mestring og naturen og gjerne en lang matpause på en av stuene. Turer med klubbkamerater eller venner. Disse er i alle aldre og det er en gruppe som har vokst veldig de siste årene. Mange av de voksne har tidligere syklet grusritt som Birkebeinerrittet og er litt "ferdig" med ritt.
 - Grussyklistene er en mangfoldig gruppe. Noen bruker sykkelen for å komme lengre inn i marka, parkerer og fortsetter til fot. Andre samler på mil og vil gjerne komme langt av sted. En god del tar det som en luftetur i stedet for å gå eller løpe, det er også blitt vanligere å se mann og kone, hvor kona har elsykkel slik at de holder samme fart.

2. Østmarka har en av de mest stabile og kjente rundbanerittområdene i Stor-Oslo og det er mange barn og unge som sogner til Østmarka som har valgt seg stisykling som sport/fritidsaktivitet. Region Øst er opptatt av at denne aktiviteten kan opprettholdes slik at barn og unge ikke må kjøres til andre marker i Oslo for å drive med terrengsykling. Det er viktig med kortreiste fritidsaktiviteter på sykkel både for barn og voksne. Det er også viktig at det er flere sporter de kan drive med i nærheten av der de bor. Ikke alle finner mestring i fotball, håndball, eller langrenn for eksempel.

Vennlig hilsen

Tone Kristin Larsen

Region Øst, terrengansvarlig

Til Fylkesmannen i Oslo og Viken, fmovpost@fylkesmannen.no

Ullevål Stadion, desember 2020

Kommentarer til Nasjonalpark i Østmarka

Norges orienteringsforbund viser til oppstartmelding for mulig nasjonalpark i Østmarka, og vil gjerne fremme våre innspill.

For orienteringsidretten er det avgjørende at det fins naturområder nær der folk bor som vi kan bruke til orienteringsaktivitet. Vi vil i denne forbindelse presisere at vi med orienteringsaktivitet mener all aktivitet der folk bruker kart og kompass for å finne orienteringsposter i utmarka. Det omfatter nybegynneropplæring, treningsaktivitet, treningsløp, stolpejakt, turorientering og konkurranseløp. Markagrensa, som en varig avgrensing av marka mot utbygging, er svært viktig for oss.

Norges orienteringsforbund er i utgangspunktet positiv til at natur vernes slik at naturmangfold og opplevelseskvaliteter ivaretas. Vi er opptatt av at vår aktivitet skal foregå slik at den ikke skader naturmangfoldet, og har som kjent en egen samarbeidsavtale og anbefalinger om løypelegging og plassering av poster for å ivareta disse hensyn. For oss er det viktig at aktiviteten ikke begrenses ut over det som er nødvendig for å ivareta naturmangfold, og at vi ikke pålegges administrativt arbeid som går ut over aktiviteten vi tilbyr.

Orienteringsforbundet opplever en god dialog med forvaltningsmyndighetene generelt og FMOV spesielt for verneområder der bestemmelsen om dialog er tatt med. Vi ser at dette samarbeidet både ivaretar verneverdiene og fortsatt frivillig innsats for å tilrettelegge aktivitet.

Når vi ser restriksjonsnivået i andre nasjonalparker, er vi svært bekymra for at en nasjonalpark i Østmarka kan begrense og redusere orienteringsaktiviteten vesentlig. Det vil ikke bare ha stor negativ konsekvens for orienteringsidretten, men også for folkehelse fordi vår opplæring i bruk av kart og kompass og våre mosjonstilbud når svært mange mennesker og er basis for stor friluftslivsaktivitet.

På dette grunnlag ber Norges orienteringsforbund om at det i videre utredningsarbeid om nasjonalpark i Østmarka foretas en grundig registrering av omfanget av all idretts- og friluftslivsaktivitet, herunder eksisterende anlegg og behov for nye anlegg, inkludert orienteringskart. Det må konkret vurderes om foreslåtte forskrifter vil begrense denne aktiviteten. Hvis det legges opp til forskrift som begrenser orienteringsaktivitet, ber vi om at konsekvenser for folks trivsel og folkehelse utredes og synliggjøres. Det vil være vanskelig for oss å støtte oppretting av nasjonalpark i Østmarka dersom det fører til at vår aktivitet vanskeliggjøres og må reduseres.

Med vennlig hilsen

Øystein Hildeskor
Generalsekretær Norsk Orientering

FYLKESMANNEN I OSLO OG VIKEN
Postboks 325
1502 MOSS

Vår dato: 02.12.2020
Vår ref.: 202012802-2
Arkiv: 323
Deres dato: 09.10.2020
Deres ref.: 2019/21036

Saksbehandler:
Ingvild Alseth Fløtre

Uttalelse på melding om oppstart av vernearbeid for deler av Østmarka

Vi viser til melding om oppstart av vernearbeid for deler av Østmarka.

NVE har sett gjennom meldingen for det foreslåtte verneområdet med tanke på energi- og vassdragsinteresser som eksisterende og planlagte energi- og nettanlegg, vannkraftverk, hydrologiske målestasjoner m.m. I det foreslåtte verneområdet finnes det nettanlegg, flere magasiner og dammer, samt en hydrologisk målestasjon. Vedlagt ligger det et utklipp av området fra NVE Atlas med forklaringer.

- Det ligger nett i og inntil verneområdet. Vi ber derfor om at standardbestemmelsene for nett inkluderes i verneforskriften.
- Elvia AS og Norgesnett AS har områdekonsesjon i det foreslåtte verneområdet. Vi registrerer at Norgesnett er på mottakerlisten. Tilsvarende ber NVE om at Elvia inkluderes i listen. Vi er også positive til at Statnett SF er på høringslisten.
- Det er flere magasiner og dammer i og inntil området som brukes til blant annet vannforsyning, flomdemping og rekreasjon. Vi ber derfor om at Oslo kommune vann- og avløpsetaten og Oslo kommune bymiljøetaten orienteres om verneforslaget.
- Det ligger en hydrologisk målestasjon i området som eies og driftes av Bane NOR. Vi har kontaktet Bane NOR, og ber de uttale seg om hvorvidt et vern vil være til hinder.

Nettanlegg

Som følge av at det finnes nettanlegg i det foreslåtte verneområdet må forskriften inkludere standardbestemmelsene for nett.

Dette er et verneområdet hvor det finnes transmisjonsnett i og inntil området. Ved Ellingsrud nær vernegrensen ligger transmisjonslinjen S 300 Røykås-Ulven. Tilsvarende ligger transmisjonslinjen L0735 Frogner-Follo nær vernegrensen, og krysser området øst for Klemetsrud. Nord for Fjell har Statnett SF transmisjonslinjen L0451 Røykås-Tegneby. NVE forutsetter at Statnett SF uttaler seg om hvorvidt standardbestemmelsene dekker deres behov for de tre transmisjonslinjene.

E-post: nve@nve.no, Postboks 5091, Majorstuen, 0301 OSLO, Telefon: 22 95 95 95, Internett: www.nve.no

Org.nr.: NO 970 205 039 MVA Bankkonto: 7694 05 08971

Hovedkontor
Middelthunsgate 29
Postboks 5091, Majorstuen
0301 OSLO

Region Midt-Norge
Abels gate 9
7030 TRONDHEIM

Region Nord
Kongens gate 52-54
Capitolgården
8514 NARVIK

Region Sør
Anton Jenssensgate 7
Postboks 2124
3103 TØNSBERG

Region Vest
Naustdalsvegen. 1B
6800 FØRDE

Region Øst
Vangsveien 73
Postboks 4223
2307 HAMAR

NVE gjør oppmerksom på at Elvia AS og Norgesnett AS har områdekonsesjon i det foreslåtte verneområdet. Elvia har regionalnett nært vernegrensen i øst og nord for området. Tilsvarende ligger transformatorstasjonen XHAN på eller nært vernegrensen sør-øst for Klemetsrud. Norgesnett har en regionallinje nært vernegrensen ved Fjell. Begge områdekonsesjonærene har distribusjonsnett i det foreslåtte verneområdet. NVE har generelt ikke detaljert kjennskap til nettselskapenes planer for distribusjonsnettet. Vi forutsetter at Elvia og Norgesnett uttaler seg om eventuelle konflikter med egne anlegg og fremtidige planer.

NVE registrerer at Statnett og Norgesnett er på høringslisten, og er positive til det. Tilsvarende ber vi om at Elvia blir lagt til.

Magasiner og dammer

NVE gjør fylkesmannen oppmerksom på at det finnes flere magasiner og dammer i området. Verneforslaget må ikke være til hinder for vedlikehold, tilsyn og eventuell oppgradering av dammene. Det må legges til rette for tilkomstmuligheter og rehabilitering i verneforskriften.

I verneområdet ligger Nøklevannet. Dette er et magasin med tilhørende dam som brukes til flomdemping, rekreasjon og vannforsyning. Magasinet Svatoren ligger sør i området, og driftes til vannforsyning. Den foreslåtte vernegrensen går langs magasinet Sør-Elvågen som brukes til vannforsyning. Tilhørende dam Langvannet ligger innenfor verneområdet. Sør i området ligger vernegrensen nært magasinet Bindingsvannet. Bindingsvannet blir brukt til flomdempning og vannforsyning. Magasinene Mosjøen og Raudsjøen med tilhørende dammer ligger sør-øst i området og driftes til rekreasjon. Vernegrensen mot Lørenskog ligger nær Elvåga nedre, som driftes til rekreasjon. Det ligger en dam ved Lutvannet. For oss er dammens formål ukjent.

Oslo kommune vann- og avløpsetaten har ansvaret for dammene Nøklevann, Lutvann og Langvannet. Tilsvarende er de ansvarlig for dammene som ligger i magasinene Elvåga nedre og Sør-Elvåga, som vernet grenser til. Oslo kommune bymiljøetaten er ansvarlig for dammene Svatoren, Mosjøen og Rausjø. NVE ber om at Oslo kommune vann- og avløpsetaten og Oslo kommune bymiljøetaten orienteres om verneforslaget, slik at de kan uttale seg om nødvendige betingelser i verneforskriften.

Hydrologisk målestasjon

Vi gjør oppmerksom på at den hydrologiske målestasjonen 6.67.1 Østmarka 1 ligger i det foreslåtte verneområdet ved Lutvann (se vedlagt utklipp fra NVE Atlas). Målestasjonen eies og driftes av Bane NOR. NVE mottar kun (sporadisk) måledata fra denne stasjonen og lagrer disse i vår hydrologiske database. Vi har vært i kontakt med Bane NOR, og gitt beskjed om at de selv må uttale seg til fylkesmannen innen 15.12.20.

Med hilsen

Ann Myhrer Østenby
seksjonssjef

Ingvild Alseth Fløtre
førstesekretær

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner.

ELVIA AS
FYLKESMANNEN I OSLO OG VIKEN v/Christian Hillmann
NORGESNETT AS
Olje- og energidepartementet
Oslo kommune - Bymiljøetaten
Oslo kommune Vann- og avløpsetaten v/Bjørn Petter Morstad
STATNETT SF

Til: Fylkesmannen i Oslo og Viken

Deres ref: 2019/21036

Oslo, den 14. desember 2020

Melding om oppstart av vernearbeid for deler av Østmarka

Norsk Bergindustri er en bransjeforening for bedrifter som leter etter, utvinner, forvalter eller foredler mineralske ressurser i Norge, eller bedrifter som på annet vis har særlig tilknytning til bergindustrien.

Det vises til forslag om oppstart av vernearbeid for deler av Østmarka.

Norsk Bergindustri understreker med dette viktigheten av at man undersøker områdets eventuelle geologiske forekomster før endelig vedtak fattes. Ressurser i berggrunnen kan ligge til grunn for lokal næringsutvikling og tilgang til mineralske råstoffer vi alle er storforbrukere av. Vernevedtak kan føre til at man beslaglegger ressurser som kan være lokalt, regionalt, nasjonalt eller globalt viktige, uten at disse er kartlagt før vedtaket fattes. Vi viser her til Naturmangfoldlovens §41, 1 ledd "Som ledd i saksbehandlingen skal det også innhentes kunnskap om andre mulige verdier i området." Vi kan ikke se at fylkesmannen har utført dette.

Vi anmoder fylkesmannen i Oslo og Viken til også å ta høyde for forekomster som ikke er omfattet av drift i dag, men som kan være aktuelle for uttak i framtiden.

Vi henviser også til Norges Geologiske Undersøkelse og Direktoratet for mineralforvaltning som har gode kartløsninger der forekomster og eventuelle uttak er synlige. Uansett ber vi om at en fremtidig verneforskrift utformes slik at den åpner opp for eventuelle uttak av fremtidige geologiske, drivverdige funn. Vi minner her om samme lovs §42, siste ledd.

Med vennlig hilsen,

Anita Helene Hall, Generalsekretær

Oslo, 10. desember 2020

Til Fylkesmannen i Oslo og Viken

Innspill til oppstart av vernearbeid for Østmarka

Vi viser til deres brev av 9.10.2020 med melding om oppstart av vernearbeid for deler av Østmarka, (deres ref. 2019/21036).

Norsk Friluftsliv representerer de 18 største frivillige friluftslivsorganisasjonene i Norge med til sammen rundt 950.000 medlemskap og rundt 5.000 lokale lag og foreninger. En av hovedoppgavene for Norsk Friluftsliv er å ivareta allemannsretten og det enkle og naturvennlige friluftslivets vilkår i Norge, herunder forvaltning av viktige friluftsområder og vern av natur.

Østmarka er et svært viktig friluftslivsområde for svært mange mennesker, og Norsk Friluftsliv støtter derfor forslaget om opprettelse av en nasjonalpark i Østmarka. Vi mener dette vil være den beste måten å sikre de natur- og friluftslivskvalitetene som finnes i området på lang sikt. Dette forutsetter imidlertid at vernebestemmelsene tar tilstrekkelig hensyn til friluftslivsinteressene, noe det redegjøres nærmere nedenfor.

Skog som friluftslivsområde

Over 90 % av befolkningen utøver en eller annen form for friluftsliv i løpet av året, og friluftsliv er dermed den mest utbredte fritidsaktiviteten i Norge¹. Friluftslivet har således en svært stor betydning for folkehelse og livskvalitet.

Skogen er kanskje den viktigste friluftslivsarenaen i Norge, og det er derfor svært viktig at vi forvalter skogen på en måte som også ivaretar friluftslivets interesser.

Folk har ulike preferanser og holdninger når det gjelder skog og skogskjøtsel. Det er imidlertid mulig å si noe generelt om dette. Lite framtreddende skjøtselstiltak ser ut til å være en nøkkelfaktor for opplevelsen av skog, dvs. tiltak som oppfattes i tråd med det som er naturlig. Noen hovedtrekk i folks preferanser og holdninger er (jf. oppdragsrapport 03/2009 fra Skog og landskap):

- Gammelskog foretrekkes framfor ungskog.
- Løvtrær vurderes som positivt, både i seg selv og som innblanding i barskog.
- Naturlige åpninger i skogen, slik som myrer, vann og treløse områder, foretrekkes framfor hogstflater.
- Hogstflater oppleves generelt negativt.
- Gjensetting av trær på hogstflaten oppleves generelt som positivt.
- Utynnet granplantefelt er dårlig likt.
- Mye død ved er relativt lite likt, men økt kunnskap om død veds betydning for biologisk mangfold endrer dette i noe positiv retning.

¹ [Miljøstatus: Deltakelse i friluftslivet](#)

- Gruppehogster og blendningshogster (flersjiktet skog) kommer best ut i forhold til opplevelsesverdi.
- Skogbunnen skal være grønn og folk foretrekker å gå på en skogbunn av mose.
- Det er en generell negative holdning til fremmede treslag.

For et par år siden laget Norsk Friluftsliv, sammen med WWF, ei rødliste for trua naturopplevelser, det vi si ei lista over de 10 naturopplevelsene det norske folk opplever som mest trua. På toppen denne lista står villmark eller urørt natur². Norsk Friluftsliv mener derfor det er viktig å ta vare på de siste større og relativt urørte skogsområdene vi har igjen.

Skogens betydning for friluftslivet

Som vi skriver ovenfor, er skogen kanskje den viktigste arenaen for friluftslivet. De mest intensive brukte friluftslivsområdene er i umiddelbar tilknytning til der folk bor. De fleste mennesker (ca. 80 %) i Norge bor i byer og tettsteder. Dette fører til at det meste av friluftslivet i skog foregår i 2-3 % av skogarealet. For disse 2-3 % av skogen er verdien av friluftsliv for samfunnet, blant annet i form av folkehelse og livskvalitet, langt større enn tømmerverdien. Blant annet går det fram av en rapport fra 2016 fra Vista Analyse at det er en årlig samfunnsøkonomisk gevinst på opp mot 80 milliarder ved få befolkningen mer aktive. Samtidig vet vi at et flertall av de som ønsker å være mer fysisk aktiv, ønsker å være det i naturen i nærheten av der de bor.

Et rikt biologisk mangfold er også en viktig opplevelseskvalitet for friluftslivet. Vern av gammel og verneverdig skog er derfor viktig for friluftslivet. Det er viktig å få skogvernet opp på et tilstrekkelig nivå som sikrer det biologiske mangfoldet på sikt, men også sikrer områder med store opplevelseskvaliteter for friluftslivet. For friluftslivet vil det spesielt være viktig å få sikret de siste store gjenværende områdene med relativt urørt skog.

Vern av natur

Verden står nå overfor to eksistensielle menneskeskaptede kriser, tap av naturmangfold og klimaendringer. Ifølge det internasjonale naturpanelet (IPBES) er arealinngrep og nedbygging av natur den viktigste årsaken til tap av naturmangfold³. Samtidig viser klimapanelets spesialrapport om klimaendringer og landarealer at måten vi bruker våre landområder på, er en betydelig driver av klimaendringene⁴. Det fundamentale problemet er at begge krisene skyldes at mennesket tar for stor plass og bruker for mye av jordas ressurser. Verdens ledende forskere er tydelig i sine konklusjoner; vi mennesker driver en rovdrift på naturen på en måte som ødelegger selve grunnlaget for vår økonomi, matsikkerhet, helse og livskvalitet. Med andre ord, vi tærer på naturkapitalen og kaller det verdiskapning.

For å unngå omfattende klimaendringer og tap av naturmangfold er vern av større relativt uberørte naturområder et flere viktige tiltak.

Støtte til opprettelse av Østmarka nasjonalpark

Østmarka er et svært viktig friluftslivsområde for store deler av Oslos befolkning og befolkningen i øvrige kommuner rundt Østmarka, og er opplagt en del av de 2-3 % av skogarealet som er viktig for friluftslivet. I tillegg inneholder Østmarka naturkvaliteter som det er viktig å ta vare på, både for naturmangfoldet i seg selv, men også for naturopplevelsen for de som driver friluftsliv, jf. det vi skriver ovenfor om hvilke kvaliteter folk foretrekker.

² [Rødlista for truede naturopplevelser](#)

³ [IPBES tilstandsrapport for naturen](#)

⁴ [Klimapanelets spesialrapport om klimaendringer og landarealer](#)

Regjeringen har startet arbeidet med en handlingsplan for FNs bærekraftsmål, og for nå mål nummer 11 *Bærekraftige byer og lokalsamfunn*, er det avgjørende at vi klarer å ta vare på grønnstrukturen og friluftslivsområdene i og rundt byer og tettsteder, det som NINA i en kronikk kaller grønne tilfluktsrom og grønn samfunnsberedskap⁵.

Norsk Friluftsliv støtter derfor forslaget om opprettelse av en nasjonalpark i Østmarka. Vi mener dette vil være den beste måten å sikre de natur- og friluftslivskvalitetene som finnes i området på lang sikt. Vi har imidlertid noen forutsetninger det er viktig å ta hensyn til:

- Østmarka er et svært viktig friluftslivsområde, og vi forutsetter at friluftsliv blir en sentral del av verneformålet, og at hensynet til friluftslivet, herunder det høstingsbaserte friluftslivet, gjenspeiles i verneforskriften.
- Større relativt urørte skogsområder er viktige opplevelseskvaliteter for friluftslivet, men dette er dessverre en mangelvare som følge av moderne skogbruk. Østmarka er sannsynligvis et av få gjenværende steder der det er mulig å ta vare på et slikt større skogsområde. Det bør derfor gjøres en aktiv innsats for å gjøre nasjonalparken så stor som mulig gjennom frivillig vern.
- Stier og gamle ferdselsårer er den viktigste infrastrukturen for friluftslivet. Det er derfor en forutsetning at vern ikke er til hinder for fortsatt vedlikehold og merking av disse.
- Oppkjøring av skiløyper er viktig for friluftslivet om vinteren. Det er derfor viktig at et vern ikke er et hinder for vedlikehold oppkjøring av eksisterende skiløyper.
- Det er etablert en rekke dammer i Østmarka for lang tid tilbake, som nå i stor grad har mistet sin opprinnelige funksjon. Mange av disse dammene har nå blitt en naturlig del av landskapet og er viktige for friluftslivet, blant annet som bade- og skøytedammer. Det er derfor viktig at vern ikke er til hinder for opprettholdelse av disse dammene. Det vil også være en landskapsestetisk utfordring å fjerne mange av disse dammene.
- Det foregår en rekke friluftslivsaktiviteter, både organiserte og ikke-organiserte, i Østmarka. Det er derfor viktig at det ikke legges unødvendige og ikke-begrunnede restriksjoner på friluftslivet. En nasjonalpark i Østmarka bør derfor ikke være til hinder for organiserte turer og orienteringsløp som ikke er til vesentlig skade naturverdiene. Forskning viser, at selv store orienteringsløp med mange hundre deltakere, fører til minimale skader på naturen. Verneforskriften må ta hensyn til dette og ikke legge unødvendige hindringer for slike aktiviteter.
- En god og effektiv redningstjeneste er viktig for friluftslivet. Det er viktig at et vern ikke legger unødvendige hindringer for nødvendige redningsøvelser i området.
- Eksisterende verneområder i Østmarka bør ikke få svekket vern på grunn av endring til nasjonalpark. Verneforskriften må tilpasses dette.

Vennlig hilsen
Norsk Friluftsliv

Bente Lier
generalsekretær

Hans Erik Lerkelund
fagsjef naturforvaltning

⁵ [NINA-kronikk: Byer trenger naturlige grønne tilfluktsrom](#)

Oslo, 13. desember 2020

Dette dokumentet inneholder kommentarer fra NOTS Oslo til melding om oppstart av verneplanarbeid for Østmarka.

Våre innspill følger noen av spørsmålene som ble stilt i invitasjonen til å komme med meninger og synspunkter:

Bruker du området på en spesiell måte som bør vurderes i det videre arbeidet?

NOTS Oslo representerer byens mange stisyklister. For denne gruppen representerer Østmarka og særlig de områdene som blir berørt av det planlagte vernearbeidet, trolig det mest attraktive og mest brukte stinettverket i Oslo. Med en sterkt voksende befolkning på alle kanter av Østmarka er det viktig at det aksepteres bruk og tilrettelegging for et aktivt friluftsliv i disse områdene.

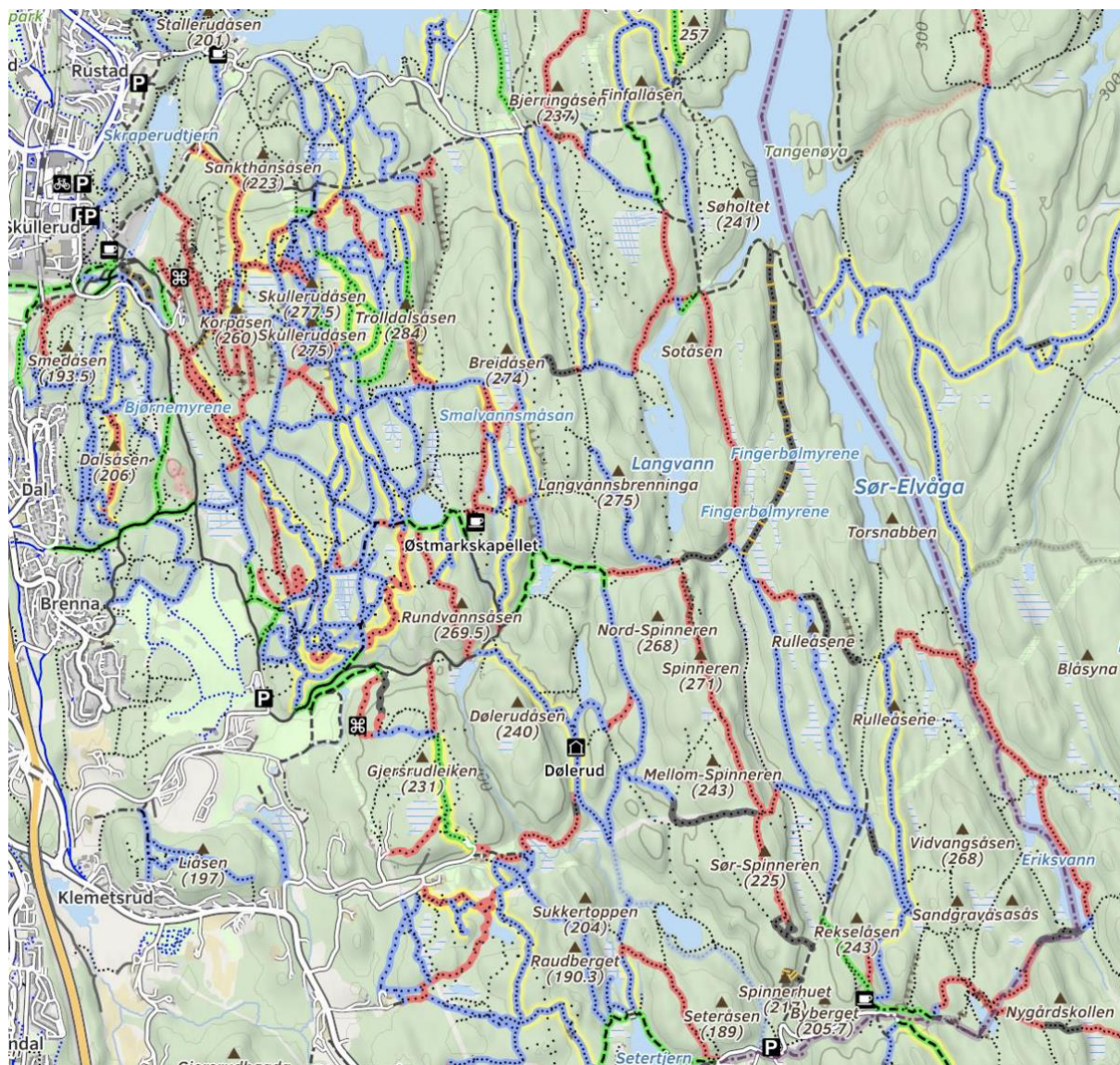
Stisyklister er også blant de mest aktive brukerne av Østmarka-naturen for lek, trening og naturopplevelser. Denne delen av marka er spesielt godt egnet for sykling på sti både på grunn av tilgjengelighet, antall stier og naturens karakter i forhold til variasjon, underlag, høydeforskjeller, vegetasjon og så videre. Ikke minst nybegynnere og mosjonister har glede av Østmarka, som er snillere og mer «harmonisk» enn for eksempel Nordmarka. Mange av stiene er også robuste og tåler godt den type bruk som syklister representerer.

Selve bruken av stiene varierer. Noen sykler langt, noen kort. Noen sakte, noen litt fortere. Det vi har til felles er gleden denne bruken gir i form av rekreasjon, naturopplevelser, mestring og fysisk aktivitet – alt det naturen åpner opp for og som alle bør få muligheten til å oppleve.

I NOTS jobber vi for at syklistenes opptreden skal være bærekraftig og i tråd med skivettreglene – dette både for å ivareta hensynet til andre markabrukere og for å skåne naturen mest mulig.

Å eventuelt innsnevre stisyklistenes tilgang til stier og områder i Østmarka vil ha flere negative konsekvenser. Mange barn, unge og voksne vil miste en viktig arena for en sunn og givende aktivitet samtidig som presset på stier i områder uten begrensninger vil øke kraftig. Det igjen kan føre til konflikter mellom ulike markabrukere, noe som ikke gagnar noen.

For å få et inntrykk av omfanget og lokaliseringen av stier i Østmarka som er i bruk av syklister, oppfordrer vi til å gå inn på trailguide.no eller mtbmap.no. Dette kartutsnittet gir et inntrykk:

Hva tenker du eller dere rundt innfallsporter, kanalisering eller tilrettelegging for ulike brukergrupper?

Tilrettelegging av enkelte stier for syklist er en måte å avlaste presset på andre stier med mye trafikk – først og fremst representert av turgåere. Pioneren er et eksempel på en tilrettelagt sti. Den er laget spesielt med tanke på de som sykler, men på en måte som er bærekraftig og med et mål om å gjøre minst mulig inngrep i naturen.

Tilrettelagte områder for sykling er også en måte å rekruttere og trekke til seg særlig barn og ungdom som har andre behov enn de tradisjonelle markabrukerne. Dette bør også ilegges vekt i det videre vernearbeidet. Som en debattant skrev på våre nettsider: «*Det er trist at kidsa ikke får holde på og herje i skogen lengere. At de blir skvist ut av skogen og inn på kjøpesentrene for og drive dank*».

Det er viktig i den sammenheng å understreke at det å tilrettelegge for sykling i noen områder, ikke må innebære at denne gruppen utestenges fra andre områder.

Når det gjelder innfallsporter, er vi positive til at marka på denne måten gjøres mer tilgjengelig. Det gjør det lettere å ankomme området, som vil lokke flere til å bruke marka til rekreasjon og fysisk aktivitet.

Hva skal til for at du om noen år vil være godt fornøyd med både området og forvaltningen?

Vi sier ja til nasjonalpark i Østmarka åpen for et aktivt friluftsliv – nei til utestenging og nye konflikter. Med en sterkt voksende befolkning på alle kanter av Østmarka er det viktig at det aksepteres bruk og tilrettelegging for et aktivt friluftsliv: turgåere, joggere, skiløpere og terrengsyklister – alle må være velkomne! Det må kunne tilrettelegges løyper både for turer, trening og konkurranser. Oppnår man dette vil vi være fornøyde.

På vegne av styret i NOTS Oslo
Frode Kaafjeld

ØSTMARCA NASJONALPARK – UTTAELSE TIL OPPSTARTSMELDING

Vi viser til melding om oppstart av verneplanarbeid for ny Østmarka nasjonalpark, og vil med dette komme med vår uttalelse.

Norsk Organisasjon for Terrengsykling (NOTS) er en interesseorganisasjon og friluftsansjon for terrengsyklister. Vi har som vedtektsfestet formål både å arbeide for terrengsyklistenes rettigheter, og å arbeide for at terrengsykling utøves på en måte som tar de nødvendige hensyn både til naturen og alle brukere av denne.

Friluftsliv som verneformål

En av kvalitetene ved Østmarka er kombinasjonen av tilgjengelighet og utstrakt bruk, samtidig som store deler av den er gammel og til dels «vill» natur. I nasjonal sammenheng står Østmarka i en spesiell stilling som rekreasjons- og friluftsområde. Den ligger midt i den tettest befolkede delen av landet, helt inntil og langs bygrensa, og er utfartssted for svært mange mennesker.

Friluftslivet i Østmarka har lange tradisjoner, og bærer i seg stor kulturell verdi i tillegg til de betydelige folkehelseverdiene det skaper. Dette må reflekteres i vernearbeidet, noe som også framgår av de politiske føringene oppstartmeldinga viser til. Vi mener derfor at friluftsliv bør løftes fram som ett av verneformålene.

Fortsatt tilgjengelighet

For NOTS er det viktig at Østmarka nasjonalpark blir like tilgjengelig for syklistene som Østmarka er i dag. Vi mener at ferdselen og friluftaktivitetene som i dag er tillatt, som utgangspunkt fortsatt skal være tillatt. Området er allerede omfattet av begrensninger i og med markaloven, og dette må danne bakteppet når vernebestemmelsene skal utarbeides.

Der det er nødvendig å undergi enkelte områder et særskilt vern, må det skje ut fra et «minste inngreps prinsipp». Slik vi ser det, står dette i seg selv ikke i noe motsetningsforhold til «føre var-prinsippet» slik det er lovfestet i naturmangfoldloven. Man kan være føre var samtidig som restriksjonene ikke går lengre enn det som er nødvendig for å ivareta vernehensynene.

Bærekraftig bruk og kunnskapsbasert vern

For eksempel må det fortsatt være anledning til tiltak som klossing og steinsetting med stedlige materialer. Dette er tiltak som fremmer friluftslivet, og utført riktig går de ikke på bekostning av naturverdier. Tvert imot vil stedvise tiltak for å forbedre farbarheten i etablerte traseer redusere slitasjen som oppstår når folk ferdes utenom dem og dermed utvider stien. Ved å åpne for tiltak vil man kunne sikre den bærekraftige bruken som er nedfelt som en uttrykkelig forutsetning i naturmangfoldloven § 1.

Terrengsyklister ferdes både langs grusveiene og på stiene i Marka. Vi legger til grunn at de merkede traseene som utgangspunkt fortsatt vil kunne brukes som før. I tillegg finnes det et betydelig nettverk av etablerte og mye brukte stier som ikke er merket, og mange av disse framgår heller ikke av offentlige kart. Å holde disse mer «uoffisielle» stiene tilgjengelige for ferdsel vil avlaste andre.

Eventuelle restriksjoner på bruk må basere seg på et solid og bredt kunnskapsgrunnlag, og erfaringer både fra Norge og fra andre land må hensyntas. NOTS som organisasjon og våre medlemmer besitter betydelig lokalkunnskap og kompetanse som kan bidra til at vernet utformes mest mulig treffsikkert.

Et variert friluftsliv

Terrengsykling er fortsatt en relativt ny form for friluftsliv og det finnes en del skepsis til det blant enkelte. Men friluftslivsformene er ikke statiske, de endrer seg med tiden. Det å drive friluftsliv fra sykkelsetet har kommet for å bli, slik det også kommer til uttrykk i Regjeringens Friluftsmelding fra 2016.

Som representant for en voksende brukergruppe, har NOTS en forventning om medvirkning på linje med andre. Vi er opptatt av å legge til rette for en bruk som tar hensyn til alle brukergruppene. Vårt søkelys på dette gjennom holdningsskapende arbeid og bevisstgjøring på stivettreglene våre, har gitt gode resultater.

NOTS ønsker oss en prosess som tar hensyn til alle brukergruppene og som holder det varierte friluftslivet opp som en fane. Området som nå skal vurderes for vern er svært viktig for svært mange, og det ligger godt til rette for å balansere de ulike vernehensynene på en god måte.

Ski, 14. desember 2020

Norsk Organisasjon for Terrengsykling

Kjell Ivar Moland
nestleder, sentralstyret
styremedlem, NOTS Follo

Norsk Ornitologisk Forening, avd. Oslo og Akershus

NOF OA
Postboks 1041 Sentrum
0104 OSLO
Org.nr. 975 615 308

Statsforvalteren i Oslo og Viken
Postboks 325
1502 Moss
sfovpost@statsforvalteren.no

leder@oa.birdlife.no
Medlemsrelatert: medlem@oa.birdlife.no
Økonomisk: kasserer@oa.birdlife.no
Vernesaker: naturvernkontakt@oa.birdlife.no
oa.birdlife.no

Vår ref.: sak/590

Deres ref.:

Dato: Oslo, 18. januar 2021

Merknader til oppstart av vernearbeid i Østmarka

NOF OA (Norsk Ornitologisk Forening, avd. Oslo og Akershus) viser til melding om oppstart av verneplanarbeid for Østmarka, primært med sikte på å opprette nasjonalpark, eventuelt kombinert med andre verneformål etter naturmangfoldloven og markaloven. NOF OA har ikke mottatt oppstartsvarslet, men ble gjort oppmerksom på det rett før fristen for å gi innspill gikk ut. I e-post av 17.12.2020 fra daværende Fylkesmannen i Oslo og Viken ved Christian Hillmann har vi fått utsatt svarfrist.

Innledning

NOF OA stiller seg fullt ut bak ønsket om og arbeidet med å etablere en bynær nasjonalpark i Østmarka, primært av hensyn til at store deler av området har en uberørt karakter og stort biologisk mangfold, men også fordi Østmarka har stor betydning for friluftsliv, naturopplevelse, trivsel og folkehelse. Her kan en befolkning på rundt 1 million få store naturopplevelser i sitt nærområde, og samtidig erfare at naturen utvikler seg relativt uforstyrret av menneskelig aktivitet og ulike typer inngrep.

Avgrensning

NOF OA går inn for en størst mulig nasjonalpark innenfor rammene av det som er forsvarlig etter naturmangfoldloven. Det er viktig at en nasjonalpark får en viss størrelse og med tilstrekkelige bufferzoner, både for å opprettholde og styrke naturlige prosesser og for å kunne spre ferdsel og bruk over et større område. Man må nemlig regne med at de arealene som innlemmes i nasjonalparken vil få økt oppmerksomhet og popularitet og dermed større bruk.

Den doble 300/420 kV-kraftlinja som går nord-sør gjennom utredningsområdet er ikke naturlig å ha med i nasjonalparken, men det er svært verdifulle områder vest for kraftlinjetraseen. Disse bør absolutt med, enten i form av nasjonalpark, naturreservat eller vern etter markaloven. Dette har Østmarkas Venner gjort grundig rede for og dokumentert i sitt innspill, og får NOF OAs uforbeholdne støtte.

Viktige arealer i Lørenskog og til dels Rælingen er ikke med i utredningsområdet. Det gjelder områdene øst for Fri-, Nord- og Sør-Elvåga, og omfatter blant annet Halsjøen, Drettvannet, Mønevannet, Fløyta og Røyrvannet samt de to naturreservatene Tretjernhøla og Ramstadslottet. Vi vil sterkt oppfordre Statsforvalteren til å innlemme disse arealene i det som utredes.

Verneform

Nasjonalpark bør, så langt det er mulig, bli den foretrukne verneform. Det åpner også for å opprettholde den forsiktige tilretteleggingen i form av stier og skiløyper som preger deler av området, samtidig som verneformen er så streng at nye inngrep hindres. Der utredningsområdet inkluderer naturreservat er det naturlig at denne verneformen beholdes for å sikre de store biologiske verdiene og naturprosessene som ønskes opprettholdt. Den før nevnte kraftlinjetraseen bør sikres som landskapsvernområde, med nasjonalpark på begge sider, slik det er flere eksempler på i andre nasjonalparker.

Bruk og forvaltning

Den nye nasjonalparken vil bli en bynær brukspark nær store befolkningskonsentrasjoner. For å sikre at dette blir et område med styrket vern sammenliknet med arealene omfattet av markaloven er det helt essensielt at det ikke blir skogsdrift i nasjonalparken. Det må gjelde både alle former for hogst og bygging av skogsbilveger. Et mulig unntak kan gjelde bestander med ung, ensaldret gran-skog som skyldes tidligere flatehogst og planting. Her kan det være behov for forsiktig og målrettet hogst for å skape en overgang til fleraldret og flersjiktet skog på sikt. Et slikt tiltak vil likne på måten Oslo kommune skjøtter deler av sin skog på for å oppnå et variert skogbilde som begunstiger både friluftsliv og biologisk mangfold.

I en nasjonalpark med forventet stor bruk vil det være veldig naturlig med et totalt jaktforbud. Det vil i så fall være banebrytende fordi det blir den første norske nasjonalparken der jakt er forbudt. Det er helt i tråd med hvordan NOF OA tenker om utvikling av et slikt verneområde, der økologiske prosesser og samspillet mellom arter bør skje uten kunstig inngripen.

De innfallsportene som allerede eksisterer for et framtidig verneområde bør styrkes og videreutvikles for å kunne ta imot flere brukere. Det gjelder tilrettelegging for parkering, kollektivtransport og sykkel og med enkel og god informasjon. Én av innfallsportene bør ha et bemannet nasjonalparksenter med publikumsveiledning og informasjon.

Kunnskap og kartlegging

Utredningsområdets bruk, kvaliteter og verdier er kjent på et overordnet nivå, og til dels når det gjelder naturtyper. Men detaljkunnskap om biologisk mangfold mangler i stor grad. Slik kunnskap må være på plass før nasjonalparken etableres, fordi det vil være vesentlig for utforming av vernebestemmelser, forvaltningsplan og besøksstrategi. Disse verktøyene bør helst være på plass samtidig med at nasjonalparken etableres.

Når det gjelder kartlegging av fuglefaunaen, stiller NOF OA seg til disposisjon. Vi har påtatt oss mange liknende oppdrag og har lang erfaring med slik kunnskapsinnhenting og kan gjerne tenke oss å inventere/taksere utredningsområdet på vår/forsommer.

Avslutning

NOF OA slutter helhjertet opp om arbeidet med å etablere nasjonalpark i Østmarka. Vi støtter at dette skal bli en brukspark der enkelt friluftsliv og forsiktig tilrettelegging i form av stier og løyper skal fortsette omtrent som i dag. Nasjonalparken må likevel ha strenge bestemmelser for å skille den fra det ordinære markaverket. Det viktigste er et forbud mot skogsdrift, det vil si hogst og bygging av skogsbilveger, samt et totalforbud mot jakt. For øvrig slutter vi oss til Østmarkas Venners utmerkede innspill, der arealer som bør tas med i verneområdet er begrunnet på en meget grundig og god måte.

Vennlig fuglehilsen

Håkan Billing
leder NOF OA

Fylkesmannen i Oslo og Viken
fmovpost@fylkesmannen.no

Vår dato: 14.12.2020

Vår ref: YH

Deres ref:

Oppstart Østmarka nasjonalpark, uttalelse fra NORSKOG

Vi viser til melding om oppstart publisert 7. oktober 2020.

NORSKOG har følgende merknader til oppstartsmeldingen:

Er naturmangfoldlovens kriterier for nasjonalpark oppfylt?

Etter NORSKOGs oppfatning varierer Østmarkas verneverdighet fra meget høy verneverdi til helt trivielle områder. De områdene med høyest verneverdier er i all hovedsak allerede fredet. Vi har også merket oss gjennomgangen fra Miljødirektoratet av 12.03.2019 der også direktoratet mener at områdets tilstand utfordrer de standarder som til nå har vært gjeldende for nasjonalparker. Til nå har kriteriene i vernearbeidet vært nokså stringent forankret i lov og praksis. I tilfellet Østmarka ser vi med stigende bekymring på at man søker å tilpasse terrenget til kartet ved at man forsøker å utfordre tidligere praksis ved å tvinge Østmarka inn i en verneform arealet ikke hører hjemme i. Ved at de vesentligste vernekvalitetene allerede er vernet, ligger det også til rette for å gjenbruke verneverdiene som argument for Østmarka nasjonalpark. Det å frede et allerede eksisterende fredningsområde, kan umulig brukes som argument for et nytt vern. NORSKOG mener at de områdene som er sterkt berørt av inngrep, ikke kan være med i verneområdet. En «nedklassifisering» av bilveier vil for eksempel være en omgåelse av en innarbeidet praksis.

NORSKOG er bekymret for at en slik fremgangsmåte hvor man bryter med de strenge faglige kravene til en vernekategori vil undergrave gode og godt forankrede verneprosesser og på sikt vil medføre redusert tillit til vern av natur. NORSKOG ber derfor om at det i utredning av nasjonalpark i Østmarka gjøres en grundig vurdering av om arealet tilfredsstillende til nasjonalpark eller om andre verneformer er mer formålstjenlig.

Frivillighet er et absolutt krav

Vern av skog har nå i mange år foregått som frivillig vern. Det er derfor fint å lese at en eventuell nasjonalpark i Østmarka skal være basert på frivillighet der privat grunn evt. skal innlemmes. Likevel er vi urolig for fremgangsmåten. For det første synes det lite gjennomtenkt og unødvendig å iverksette en høring før prosesser mot private grunneiere er gjennomført. Frivillig-vern-ordningen har en innarbeidet prosedyre for dette, og det er problematisk at Staten her igangsetter et vern etter mal av myndighetsstyrt vern samtidig som prosessen er ment å være frivillig. Man kan spørre seg om hva som skal være hensikten i å fravike den innarbeidede arbeidsformen.

For det andre ser vi klart at store kartleggingsprosjekter utfordrer frivillig vern. Dersom et område faktisk blir erklært verneverdig, vil det oppstå forventninger til at området blir vernet. Dette vil igjen utfordre frivilligheten i vernearbeidet og resultatet kan bli et «tvunget frivillig vern» fordi private grunneier i realiteten ikke har noe annet valg. Myndighetsstyrt frivillig vern er en dårlig kombinasjon. Vi ber derfor om

at det utredes hvilken effekt et eventuelt vern av Østmarka samt selve verneprosessen vil ha for skogbruk som næring på omkringliggende arealer.

Det grønne skiftet

Miljødirektoratet og Landbruksdirektoratet er gitt i oppdrag å lage en metodikk for å svare ut motsetningen som ligger i å frede skog som har stor betydning for råvareforsyning inn i det grønne skiftet. Ved at dette området ligger sentralt på Østlandet og midt i logistikk-strømmene til viktig norsk industri, ber vi om at konsekvensene av bortfalt tømmer inn i det grønne skiftet, inkluderes i utredningen.

Alternative verneformer

Deler av Østmarka er allerede vernet. Det er sikkert grunnlag for å utvide dette vernet noe som naturreservat og andre deler av Østmarka vil kunne fredes som frivillig vern tilpasset markaloven. En mer dynamisk verneform vil sannsynligvis være vesentlig bedre tilpasset friluftshensynet enn vern som nasjonalpark. Vi ber om at en vurdering av nasjonalpark opp mot alternative verneformer blir tatt med som et deltema inn i utredningen.

Med hilsen
NORSKOG

Yngve Holth
Avdelingsleder
yngve.holth@norskog.no
tlf. 91 83 22 36

Fylkesmannen i Oslo og Viken
PB 325
1502 MOSS

Dato: 16.12.2020

Deres ref.:

Vår ref.: 12/13994-28

Saksbeh.: Eivind Birkeland
Org. enhet: Østmarka

Arkivkode: 930

INNSPILL TIL OPPSTART AV VERNEPLANARBEID FOR DELER AV ØSTMARKA

Viser til varsel om oppstart av verneplanarbeid for Østmarka og invitasjon til å gi innspill til prosessen. Byrådsavdeling for miljø og samferdsel har bedt Bymiljøetaten koordinere og sende over et samlet innspill fra etatene i Oslo kommune.

Bymiljøetaten ved avdeling for skog og landskap er ansvarlig for drift og forvaltning av Oslo kommunes skoger i Østmarka, i tillegg til at avdelingen har fagansvar for friluftsliv i etaten. Dette innspillet til oppstart av verneplanarbeid baserer seg på vår erfaring og kunnskap om befolkningens aktivtetsvaner, trender og preferanser, tilrettelegging for å inkludere ulike brukergrupper, skjøtsel av skog, samt informasjon om byutviklingsprosesser i bydelene som grenser til Marka. I tillegg er det inkludert innspill fra Plan- og bygningsetaten og Byantikvaren i Oslo i dette dokument.

Innenfor utredningsområdet er det ulik grad av tilrettelegging og intensitet på bruken av skogen. Historisk har det i Østmarka vært drevet et svært intensivt skogbruk. Skogene lå nær hovedstaden og behovet for skogsvirke de 3-400 siste årene har vært stort. Dagens veier, stier og løyper følger i hovedsak infrastruktur opparbeidet til skogsdrift og transport av skogsvirke og trematerialer. I senere tid har rekreasjon, friluftsliv og idrett vært førende for tilrettelegging. Lysløyper på veiene og skiløyper i terrengtraseene som tidligere var vinterdriftsveier for skogsdrift. Oslo kommune har nå i mange år jobbet aktivt med å legge om skogsdriften til et naturnært skogbruk der friluftsliv og naturmangfold prioriteres foran det økonomiske i driften. Dette gjør Oslo kommunes skoger til attraktive arealer å benytte til et mangfold av aktiviteter.

Felles for hele utredningsområdet

Det er mange som bruker Oslo kommunes skoger i Østmarka til friluftsliv, idrett og aktivitet. Friluftslivsaktivitetene er mangfoldige og utøves enkeltvis og i grupper, organisert og uorganisert. Østmarka benyttes også mye til trening, idrett og konkurranser. Løping, langrenn, orientering, turorientering, sykling, terrengsykling, ridning, hundekjøring, hundetrening, klatring, buldring padling, roing og svømming er populære aktiviteter i Marka. Dette er aktivitet av stor betydning for mange brukere. Bymiljøetaten søker å legge til rette for at det kan utøves mest mulig aktivitet, idrett og arrangementer uten at det skal gå vesentlig ut over

Bymiljøetaten

Postadresse:
Postboks 636, Løren
0507 Oslo

Besøksadresse:
Karvesvingen 3
0579 OSLO

Telefon: 23 48 20 30 Org.nr: NO 996 922 766
Bankgiro: 1315.01.03376

E-post: postmottak@bym.oslo.kommune.no
Internett: www.oslo.kommune.no

andre grupper opplevelse ved egen aktivitet i Marka. Dette gjør vi ved å søke god dialog, gi klare retningslinjer og gjerne enkel tilrettelegging sammen med lag, foreninger og andre initiativtakere.

Felles for hele utredningsområdet er behovet for vedlikehold av infrastruktur, skjøtselsbetingede og historiske arealer. Veier, parkeringsplasser, kraftlinjer, lysløyper, skiløyper, stier, dammer, oppholdsområder, badeplasser, beitemarker, slåttemark, utsiktspunkter og mange kulturminner skal vedlikeholdes.

Veier, lysløyper og skiløpetraseer må ryddes og vedlikeholdes. Vei og løypekanter ryddes for vegetasjon og innenfor et belte på 20-30 meter til hver side fjernes jevnlig trær med svekket stabilitet for å sørge for forutsigbar fremkommelighet. Veier tilføres ny grus, skrapes, grøfter renskes og stikkrenner skiftes. I praksis foregår det samme vedlikeholdet i hovedskiløypene som går i terreng, men her er det mindre intensivt og med mer ujevne mellomrom. Men også i skiløypene må det replaneres med gravemaskin etter som tele og vegetasjon jobber med terrenget. Drenering og grøfter må renskes og vedlikeholdes, myrene må kavles på nytt når de gamle kavlingene spises av myra.

Stiene i Østmarka viser tydelig at bruken er stor og økende. Mange traseer øker synlig i bredden der trafikken er stor. Tilrettelegging ved enkel drenering og/eller etablere klopper av trevirke, enten trær som felles på stedet eller materialer som transporteres inn er tiltak som er utført mange steder og fortsatt gjøres. Bruk av skogsfлис eller naturgrus for å øke slitasjeevne og lede ferdsel kan også være effektive og estetisk gode tiltak.

Ved oppholdsområder, badeplasser, beitemarker, slåttemark, utsiktspunkter og mange kulturminner utføres det også skjøtsel både i form av årlige tiltak med lavere vegetasjon og mer synlig er det år om annet når vegetasjon i form av større trær som vokser til må fjernes. Dammene er underlagt egen lovgivning. Dersom det må arbeides på dammene med vedlikehold eller utbedring må det sørges for tilkomst med nødvendig materialer og utstyr. Alle disse ovennevnte tiltaksformene må det som et minimum være rom for i fremtidens Østmarka uavhengig av forvaltningsregime.

Østmarka i Oslo

Østmarka i Oslo er preget av å være område med nærskog for nærtur. Bebyggelsen ligger helt inn til Marka fra Ellingsrud i nord til Klemetsrud i sør. Her er det innsmett til marka fra hver en hage, tun og blokk. Over alt er det små stier og tråkk på kryss og tvers.

Bynært er områdene i Oslo enormt mye brukt og tilretteleggingen er større med flere turveier, lysløyper og tilrettelagte oppholdsområder med benker, bord, avfallshåndtering og toalettfasiliteter. Vår erfaring er at denne form for tilrettelegging etterspørres i større grad med økt bruk.

Utviklingen i byggesonen gir fortetting og stadig økendeantall mennesker med Østmarka som sitt nærturområde. I dag pågår reguleringsplanarbeider for flere boliger inn til Marka ved Skullerud. Sør i Oslo kommer utviklingsområdet Gjersrud-Stensrud (40 000 – 70 000 nye innbyggere) like inn til Østmarka. Disse beboerne skal også ha tilgang til tilrettelagte områder for friluftsliv, idrett og rekreasjon.

Østmarka i Enebakk

For eiendommen Oslo kommune har i Enebakk er den største innfallsporten bilbasert tilkomst via parkeringen på Bysetermåsan. Parkeringsarealene er allerede i dag langt unna å dekke etterspørselen. På gode utfartsdager i helgene er parkeringene helt fullsatt.

Bysetermåsan er et større nesten flatt område med liten avrenning slik at vannstanden stiger vesentlig ved større nedbørmengder. Ut av tjernet på Bysetermåsan renner vannet nordover i ca. 700 meter før bekken krysser Vangenveien og løper ned i Svartoren. Denne bekken er grøftet og rensket maskinelt, antakelig i flere omganger. Inngrepene er ikke større enn at naturen sørger for at tiltakene gror igjen, og nå er det gått en del år siden forrige gang det er gjennomført tiltak her. Resultatet er at Bysetermåsan er mer utsatt for oversvømmelser, deler av parkeringsarealet og veiene oversvømmes ved regn.

Skogeiendommen til Oslo kommune i Enebakk er den eneste det bedrives offentlig tilgjengelig småviltjakt. Jaktkort på småvilt og rådyr kan kjøpes på Inatur.

Eiendommen huser også Oslomarka trekkhundklubb som leier Skjelbreia og har sine trekkhundløyper ut herfra.

Sikringssone drikkevann

Oslo kommune gjør oppmerksom på at Elvåga, på grensen mellom Oslo og Lørenskog kommuner, er en av Oslos vannkilder, og nedslagsfeltet er avsatt som sikringssone i kommuneplanens arealdel, vedtatt 23.9.2015. I sonen er tiltak med fare for forurensning av drikkevannskilde ikke tillatt.

På bakgrunn av endring i forskrift om vannforsyning og drikkevann, som trådte i kraft 1.1.2017, vil Oslo kommune i revisjon av kommuneplanens arealdel vurdere nye føringer i drikkevannets nedbørsfelt. Det kan være aktuelt å utrede muligheten for restriksjoner på ferdsel og opphold i nedslagsfeltet. Vi forutsetter at eventuelt vern av områder som dekkes av sikringssonen vil koordineres mot og være i henhold til ev. føringer som legges fram i planforslaget til ny arealdel.

Kulturminner

Østmarka er rik på kulturminner fra de eldste periodene i steinalderen og fram til vår tid. Oslo kommune vurderer at det i vernearbeidet vil være viktig å få en mer fullstendig oversikt over kulturminnene innenfor verneområdet, samt foreta en vurdering om hvordan disse best kan ivaretas og sikres for framtida. Dette bør inkludere vurderinger knyttet til best mulig skjøtsel av de ulike kulturminnelokalitetene samt avveininger av hvilke kulturminner som kan være særlig godt egnet for formidling mot et større publikum.

Følgende kulturminnekategorier bør inkluderes i videre arbeid med nasjonalpark Østmarka:

- Arkeologiske kulturminner. Innenfor områdene som utredes for nasjonalpark omfatter dette blant annet bosetningsspor fra steinalderen, jernvinneaktivitet fra jernalder og middelalder, fangstanlegg og båtvrak fra Nøklevann.
- Historiske veianlegg og ferdselsårer, deriblant Gamle Enebakkvei, Plankeveien og Flyktningeruta.

- Kulturminner knyttet til landbrukshistorie, for eksempel setre og husmannsplasser med omliggende kulturlandskap.
- Kulturminner som forteller om skogbruksdrift. Dette omfatter sagbruk og fløtningsanlegg.
- Kulturminner som forteller om tidlig industri, deriblant torvuttak og isproduksjon.
- Kulturminner som forteller om Østmarka som friluftsliv- og rekreasjonsområde. Dette omfatter Thomas Heftyes anlegg på Sarabråten, skistuer, hoppbakker og serveringssteder.

Oslo kommune vurderer det som svært positivt at det i prosessen forutsettes et tett samarbeid med kulturminnemyndighetene, slik at det ikke oppstår motsetninger mellom ivaretagelse av viktige kulturminneverdier og vern i medhold av naturmangfoldloven. Vi viser også i denne sammenhengen til at Fylkeskommunen har involvert Byantikvaren som kulturminnemyndighet i Oslo og Viken fylkeskommune i en utarbeidelse av fagrapport for kulturminner som del av vernearbeidet. Dette vil gi et godt utgangspunkt for å ivareta kulturminneverdiene som omfattes av en mulig nasjonalpark i Østmarka.

Friluftsliv, idrett og folkehelse

En nasjonalpark er et naturvernområde etter Naturmangfoldsloven, og dersom det samme forvaltningsregimet skal gjelde i Østmarka som i nasjonalparker generelt vil dette med stor sannsynlighet sette begrensninger for hva slags idrett og friluftslivsaktivitet som tillates, samt hvilken tilrettelegging for idrett og friluftsliv som tillates.

En nasjonalpark er ifølge Miljødirektoratet: *“store naturområder med særegne eller representative økosystemer. De kan også være landskap uten tyngre naturinngrep. Disse store verneområdene sikrer at samspillet i naturen ikke blir forstyrret, og er en viktig del av arbeidet med å hindre at planter og dyr blir utryddet”*.

Formålet med verneformen er å verne om naturen. I oppstartsmeldingen for nasjonalpark Østmarka står det også at allmennhetens bruk av området til friluftsliv kan være en viktig del av verneformålet i en nasjonalpark. Den høye bruken av Østmarka til friluftslivsformål tilsier at hensynet til friluftsliv må veie tungt i arbeidet med vern, områdeavgrensning, forvaltningsplaner og besøksstrategier i området. Formålet til markaloven, som blant annet er å “fremme og tilrettelegge for friluftsliv, naturopplevelse og idrett” bør også veie tungt i arbeidet med verneplanarbeidet. Det blir avgjørende at veiingen mellom natur, idrett og friluftslivshensyn gjøres basert på et godt kunnskapsgrunnlag. Det ansees med bakgrunn i dette som viktig å konsekvensutrede idrett- og friluftsliv og folkehelseinteresser.

Dersom nasjonalparken opprettes tilsier den store forventede befolkningsskonsentrasjonen i randsonen til Østmarka og bruken av skogen i dag, at nasjonalparken må forvaltes på en helt annen måte enn andre nasjonalparker. Flere hundretusen personer bor i kort avstand til Østmarka, og den nylig gjennomførte kartleggingen og verdsettingen av friluftsområder i Oslo viser hvor viktig hele Østmarka i Oslo kommune er for den daglige nærturen, fysisk aktivitet og folkehelse til Oslos befolkning.

Oslo og omegn er områder i sterk vekst, og presset på utvikling av areal i Oslos byggesone og Markas randzone øker. En naturlig konsekvens av befolkningsveksten er at bruken av Marka til idrett og friluftsliv forventes å øke. Økt bruk vil medføre økt behov for tilrettelegging, og kanskje tilrettelegging for andre typer friluftslivsaktiviteter enn det vi ser i dag. Kapasiteten og dekningsgraden på toaletter, parkeringsplasser, badeplasser, overnattingshytter, serveringssteder, universelt utformede områder og fasiliteter m.m. vil ikke være tilstrekkelig i fremtiden dersom videreutviklingen av dagens infrastruktur begrenses. Tilretteleggingen for

personer med funksjonsnedsettelse bør for eksempel bedres flere steder i Østmarka. Dette vil kreve nye investeringer i ulike typer infrastruktur.

Det er som nevnt forventet stor befolkningsvekst i Oslo, og utviklingsområdet på Gjersrud-Stensrud peker seg ut. Området ligger tett opp til markagrensa og utbyggingen vil utlede behov for utvikling av flere og bedre innfallsporter til Marka, samt generell utvikling av infrastruktur i form av turveier, skilting, toaletter og lignende. Dette vil være viktig for å tilgjengeliggjøre Østmarka for nye brukere, men også for å kanalisere ferdsel vekk fra sårbare områder og unngå unødvendig slitasje.

Gode turmål er videre viktig dersom vi skal sørge for at Østmarka er godt tilrettelagt for gamle og nye markabrukere. I Østmarka er det svakere dekning på dagsturhytter med servering enn i Nordmarka. Dette gjelder spesielt nord i Østmarka i områdene som grenser til bydel Alna og Østensjø, samt sørvest i Østmarka, spesielt i tilknytning til Gjersrud-Stensrud-området. Videre er det også lav dekning på overnattinghytter i Østmarka innenfor Oslo kommune generelt. En ny rapport fra Norges idrettshøgskole viser at barn og unge som har foreldre med innvandrerbakgrunn deltar mindre i friluftslivet enn barn og unge med norskfødte foreldre. Bydelene som grenser til Østmarka har på generell basis en høyere andel innvandrere enn bydelene som grenser til Nordmarka. Dette taler for økte investeringer i tiltak som reduserer terskelen for å delta i friluftslivet. Videreutvikling av tur- og stinettverket, belysning for økt trygghet og tilgjengelighet, skilting og merking, samt oppkobling til vann og avløp på dagsturhyttene vil være viktige tiltak i arbeidet med å redusere deltakelsesbarrierer.

Som referanseprosjekt anbefales det å se til hvordan Sverige opererer med soneinndelinger i sine nasjonalparker. Det kan være en ytre sone, nærmest markagrensa, med en forholdsvis høy grad av tilrettelegging. Dette gjør denne sonen attraktiv for store mengder av brukere, spesielt med tanke på lavterskel friluftsliv og reiseliv. En sone nummer to har mindre grad av tilrettelegging (skilting, merking, stier, løyper etc.). Den siste sonen har liten eller ingen grad av tilrettelegging, men er tilgjengelig for alle som har kompetanse og utstyr for å ferdes der. Ingen kan i dag forutsi hvordan bruken av Marka vil være i fremtiden, både hva gjelder antall brukere, hvor de ferdes og hvordan. Derfor er det viktig at det i nasjonalparkens forvaltningsregime legges opp til en fleksibilitet for å kunne tilrettelegge på riktige måter og steder i fremtiden.

Med vennlig hilsen

Jon Karl Christiansen
avdelingsdirektør

Eivind Johan Birkeland
seksjonssjef Østmarka

Kopi til: Byantikvaren, Byrådsavdeling for byutvikling, Byrådsavdeling for miljø og samferdsel, Eiendoms- og byfornyelsesetaten, Plan- og bygningsetaten

Fylkesmannen i Oslo og Viken, fmovpost@fylkesmannen.no
kopi: OOFs medlemsorganisasjoner

Oslo, 18. desember 2020

Høringsuttalelse til

NASJONALPARK I ØSTMARKA

Oslo og Omland Friluftsråd (OOF) er paraplyorganisasjon for 14 medlemskommuner og 43 medlemsorganisasjoner i Oslo og Viken, og har som hovedformål å ivareta natur- og friluftslivet i regionen.

OOF mener at Østmarka nasjonalpark kan bli en bynær og brukspreget nasjonalpark. Selvsagt skal naturmangfoldlovens krav til naturkvaliteter, inngrep og størrelse oppfylles, men det må være rom for nyskaping, nytenking og pragmatiske løsninger. Nå har vi en historisk sjanse til både å oppfylle siste mulighet for en nasjonalpark i lavereliggende skogsområder, og samtidig å sikre formålet i markaloven om å fremme og tilrettelegge for friluftsliv, naturopplevelse og idrett og å bevare et rikt og variert landskap og natur – og kulturmiljø med kulturminner.

NASJONALPARKENS FORMÅL

OOF har helt siden starten i 2013 støttet forslaget om nasjonalpark i Østmarka. Vernet er begrunnet i at dette området er et større sammenhengende, inntakte barskogområde i lavlandet på Østlandet og at området har mye gammel skog og mange dokumenterte verneverdier.

Vernet dreier seg altså i første rekke om vern av skog, ut over det som Markaloven sikrer gjennom markalovens paragraf 11. Markaloven verner mot utbygging i Marka, men tillater tilrettelegging for friluftsliv og idrettsanlegg for markaidrettene.

OOF er enig i regjeringens mål om at nasjonalparken «forblir et attraktivt og viktig område for friluftslivet». Samtidig mener vi at det er viktig å opprettholde markalovens formål som er friluftsliv, naturopplevelse, markarelaterte idretter og et rikt og variert landskap og natur- og kulturmiljø med kulturminner. Ferdsløse og skånsom tilrettelegging skal være tillatt innenfor nasjonalparken, men med den klare forutsetningen at verneverdiene ikke skades. Tilrettelegging kan bl.a. være nødvendig for å unngå skader på naturen som følge av økt ferdsel og endret klima, og det kan i enkelte områder være aktuelt å tilrettelegge for personer med nedsatt funksjonsevne. I tillegg mener vi at undervisning bør være et viktig tilleggsmål med nasjonalparken.

FORSKRIFTENE MÅ GJENSPEILE FORMÅLENE OG VÆRE UBYRÅKRATISKE

OOF mener at vernforskriften må gjenspeile formålene og ikke være strengere enn det som er nødvendig for å ivareta verneverdiene. Restriksjonsnivået for ferdsel og tilrettelegging må legges på et nivå, der verneverdiene ikke skades, men samtidig utformes slik at avklaring av hva som kan gjøres ikke blir unødig tids- og ressurskrevende og ikke går ut over aktiviteten og nødvendig tilrettelegging.

Så lenge verneverdiene ikke trues, mener OOF:

- at eksisterende tilrettelegging skal opprettholdes og inngå som en del av nasjonalparken. Dette inkluderer regulerte vann med dammer og skogsbilveier som benyttes til friluftsliv.
- at det generelt ikke bør kreves søknad og tillatelse for å utføre ordinært vedlikehold av eksisterende tilrettelegginger. Vi viser til *Retningslinjer for saksbehandling av stier og løyper* i henhold til markaloven.
- at all umotorisert ferdsel skal være tillatt. El-sykkel må være forbudt på stier, løyper og i terrenget. Preparering av skiløyper og motorferdsel på barmark i forbindelse med vedlikeholdsarbeid av skiløyper og stier, må være tillatt og unntas fra søknadsplikt.
- at det kan, etter dialog, settes ut turorienteringposter og kjentmannsposter uten søknadsplikt.
- at det kan, etter dialog, arrangeres mindre friluftslivs- og markarelaterte idrettsarrangement uten søknadsplikt.
- at større friluftslivs- og markarelaterte idrettsarrangement kan arrangeres etter søknad.
- at utfordringer for friluftsliv og markarelaterte idretter som følge av endret klima og/eller økt ferdsel kan møtes med nye serverings- og overnattingssteder og skånsomme tilretteleggingstiltak som nyetablering eller omlegging av stier, skiløyper og turveier.
- at utvalgte attraktive områder for friluftsliv som utsiktspunkter, markaplasser og bade- og rasteplasser må kunne ryddes og skjøttes.
- at det er viktig at en får raskt svar i saker der det er søknadsplikt.

AVGRENSING AV NASJONALPARKEN

Områdene nord for Sandbakken ligger tett på bebyggelsen i Oslo. Her er aktivitetsnivået høyt og tilretteleggingene ligger til dels tett, med store utfartsområder, idrettsanlegg, badeplasser, lysløyper/turveier, serveringssteder o.l. En nasjonalpark i disse områdene vil bli svært krevende. Mellom Grønmo og Sandbakken ligger paragraf 11-området, Spinnern friluftslivsområde.

OOF mener derfor at det kan være naturlig at nasjonalparken går fra Spinneren og sørøstover. En mulighet kan være å benytte paragraf 11 i markaloven, i utvalgte nordlige områder.

OOF mener også at det kan passe med et nasjonalparksenter på Grønmo eller Sandbakken. Det vil da ligge tett på nasjonalparken. Forutsetningen er at det utvikles god kollektivdekning.

For å sikre god drift, vedlikehold og utvikling, ber vi om at Vangen og tilførselsveien ikke innlemmes i nasjonalparken.

ANDRE TYPER VERN

OOF mener at det kan være et behov for å variere verneformen. Vi går derfor inn for å opprettholde Østmarka naturreservat som reservat og ikke inkludere området i nasjonalparken.

UTREDNINGSBEHOV

OOF mener at klimaendringenes betydning for friluftslivet i nasjonalparken må utredes.

MEDVIRKNING I DEN VIDERE VERNEPROSESS

OOF mener at det bør opprettes en referansegruppe der natur- og friluftslivet er representert.

Med vennlig hilsen
Tom Fremstad
Generalsekretær

Johan Hval
Rådgiver

Fylkesmannen i Oslo og Viken
Pb 325
1502 Moss

Dato: 15.des 2020

Vi viser til Fylkesmannens invitasjon i e-mail 9. okt til å oversende synspunkter vedr. opprettelsen av en nasjonalpark i Østmarka.

Oslo Skikrets skiklubber er helt avhengig av Oslomarka for utøvelse av sin aktivitet. Vi har i praksis ingen andre steder å være enn i Marka. Vi er derfor glade for tiltak som tar vare på den ressursen som Marka er for oss. Alt som skjer innenfor markagrensen er av vital betydning for skimiljøet i Oslo. Våre medlemmer er utøvere både av friluftsliv og idrett innenfor markagrensen. Til sammen er skiklubbene som sogner til Marka sannsynligvis den største organiserte brukergruppen av barn og unge i Marka. I tillegg til å være en stor brukergruppe er skiklubbene en viktige tilrettelegger for idrett og friluftsliv i Marka.

For Stortinget var flerbruksprinsippet* (se notat under) viktig da markaloven ble vedtatt. Idrett er et av markalovens hovedformål. Flerbruksprinsippet muliggjør et flerfoldig bruk av Marka og sikrer de ulike brukergrupper et tilhold for sin aktivitet i Marka. Verneområdene, hovedsakelig naturreservatene, i Marka har så langt hatt den virkningen at oppgraderinger, omlegginger og vedlikehold av skiløyper har fått trange kår innenfor verneområdene. Vi kan med sikkerhet si at det i en fremtid med våtere og mildere vær blir det behov for omlegging og oppgradering av skiløyper. Når omlegging og oppgradering av løyper innenfor dagens verneområder aktivt blir hindret, virker m.a.o. verneområder direkte aktivitetsdempende. P.t. er ca 9% av Marka vernet i en eller annen form (naturreservat, landskapsvern, vern etter markaloven §11 og administrativt vern), og et nytt vern av et betydelig areal i Østmarka vil gjøre Oslomarka til et av de tettest vernet områder i Norge. I forarbeidene til markaloven heter det at ca 1% av marka kan vernes etter markaloven §11. Ca 1% av Marka er pr dags dato vernet etter markalovens §11. Spørsmålet er nå om vi begynner å nå grensen for hvor mye av Oslomarka som skal vernes. Spørsmålet forsterkes av at tett befolkete områder og verneområdet lett kommer i konflikt.

Det er antydnet at en nasjonalpark i Østmarka vil dekke 50 til 70 km², hvorav ca halvparten (25-35km²) allerede har et vern i dag. En nytt vern av ca 25 - 35 km² vil båndlegge ytterligere 1-2% av marka i nærheten av tett befolkete områder. Vi er redd en nasjonalpark inviterer til en konflikt med den aktivitet som allerede eksisterer i området. Skulle det til slutt ende opp med en nasjonalpark i Østmarka ***må verneforskriftene bli meget liberale***, dvs aktivitetsfremmende på samme aktivitetsnivå som idag med muligheter for å tilrettelegge for skiidrett med oppgraderinger, omlegginger og vedlikehold av løyper. Vi er klar over at slike liberale verneforskrifter som sikrer fremtidig aktivitet i form av oppgraderinger, omlegginger og vedlikehold av løyper muligens er i strid med prinsippene for en nasjonalpark.

Såvidt vi har forstått var det en forutsetning under behandlingen i Stortinget av markaloven at Marka skulle være et tilhold for friluftslivets og idrettens aktivitet. De hindringer som legges for idrett og friluftsliv i verneområdene gjør det vanskeligere å opprettholde gode løyper, og med tiltagende vern blir muligheter for aktivitet mindre. Når verneområder i Marka overstiger 10-11 % av arealet, som nå kan skje, mener vi at man bør finne andre og mindre konfliktskapende måter å sikre skogen mot avvirkning. Vi har forstått at sikring av skogen i Østmarka mot avvirkning i stor skala er den viktigste grunnen til at det ble foreslått en nasjonalpark. Oslo kommune er hovedsakelig eier av de påtenkte verneområder.

Det bør være mulig å komme overens med Oslo kommune om en forvaltning av skogen i Østmarka som sikrer den mot flathugst uten å måtte gå veien rundt en kompliserende nasjonalpark.

Vennlig hilsen
Oslo Skikrets
Gudbrand Bakke, leder.

*Følgende er sakset fra forarbeidet til markaloven om flerbruksprinsippet:

"Formålsparagrafen bygger således på flerbruksprinsippet. Dette prinsippet innebærer for det første at det skal tas hensyn til at Marka brukes som friluftslivs- og rekreasjonsområde og til å drive idrett av en rekke forskjellige grupper mennesker, og at det skal søkes å oppnå best mulige vilkår for sameksistens mellom disse gruppene. I tillegg skal etablert næringsvirksomhet kunne drives innenfor rammene av bærekraftig bruk. Det legges dermed vekt på å ivareta hensynet til sameksistens mellom friluftsliv, idrett, fastboende, hytteeiere og etablert næringsvirksomhet, herunder landbruk.

Flere høringsinstanser, først og fremst naturvern-, friluftslivs- og idrettsinteresser påpeker at markaloven skal være en lov til fremme av friluftslivet, slik at hensynet til friluftslivet må få en overordnet plass i forhold til de øvrige hensyn".

Hei.

Brevet innebærer i grove trekk det arbeidet Oslomarkas Fiskeadministrasjon (OFA) utfører i sitt fiskekultiveringsarbeid i Østmarka. Ved spørsmål kan administrasjonen kontaktes per telefon eller på mail.

Oslomarkas Fiskeadministrasjon har siden 1936 hatt forvaltningsansvaret for fisk i alle vann, tjern, elver og bekker som er innenfor eller grenser til foreløpig skissert forslag om nasjonalpark i Østmarka (se vedlegg for liste over vann). OFA har i tillegg forvaltningsansvaret for edelkreps (*Astacus astacus*) i Østmarka og selger årlig krepsekort i flere av disse. Fiskekultiveringsarbeidet innebærer årlig stamfiske etter vill ørret, og påfølgende utsett av lokal ørret (*Salmo trutta*) etter behov fra OFAs settefiskanlegg for Oslomarka. Det viste seg tidlig at mange av disse vannene hadde behov for aktiv kultivering med supplering av settefisk i «abborsikker» størrelse for å kunne tilby befolkningen et attraktivt ørretfiske, uten å måtte ha for strenge fiskerestriksjoner, og for at abboren ikke bare skulle ta fullstendig overhånd og danne småfalne «tusenbrødrebestander». I nyere tid har det også vært supplering av enkelte røyebestander (*Salvelinus alpinus*), siden denne arten har møtt utfordringer med rekrutteringen på grunn av klimaendring. Det utføres habitatforbedrende tiltak i gytebekkene til ørret, prøvefiske for bestandskartlegging, tynningsfiske for bestandsregulering og predasjonskontroll ved fangst av mink (*Mustela vison*). Mange av vannene kjennetegnes likevel ved at gytebekkene bunnfryser om vinteren eller tørker ut om sommeren, og at mye av ørretungelen tvinges ut i abborvannene allerede som 0,5 årig. I noen få vann er derimot rekrutteringen av ørret stor, og vi er i dialog med Fylkeskommunen om å kunne flytte vill «overskudds» ørret fra slike vann til andre vann med behov innen samme vassdrag. I tillegg kalkes mange vann innenfor OFA sitt kultiveringsområde. Til kultiveringsarbeidet benyttes bil for transport av utstyr og personell. Tillatelse for kjøring med bil er tildelt av grunneier. OFA bruker ikke motorisert fremkomstmiddel i utmark eller på vann. Fisk og utstyr fraktes med ryggsekk eller robåt mellom grusvei og kultiveringslokalitet. Grunnet etiske retningslinjer og av hensyn til fiskevelferd benyttes korteste strekning fra bilvei til kultiveringslokalitet. Som en del av kultiveringsansvaret utfører OFA naturoppsyn med begrenset politimyndighet. Videre bistår OFA med informasjon til brukere av marka, rydding av søppel og tilrettelegging av fiskeplasser. OFA har også båt i Børtervanna til utlån for fiskere.

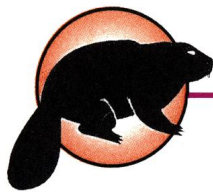
OFA selger et felles fiskekort for hele Nordmarka, Lillomarka og Østmarka, og det tilbys både sesongkort og døgnkort. Alle under 18 år fisker gratis. Det er derfor vanskelig å anslå antall fiskere i bare Østmarka, men tilbakemeldinger og fangstrapporteringer tilsier at aktiviteten i Østmarka er svært høy. Totalt ble det solgt rundt 15.000 fiskekort (over 18 år) i Oslomarka i 2020. Dagens trend viser en stadig større bruk av marka hos befolkning i og rundt Oslo. For brukere av marka med fritidsfiske som rekreasjonsmål bekreftes dette av et stadig økende salg av fiskekort. Et stort antall av brukere i Østmarka benytter bil inn til parkeringsplasser som ligger ved innfartsveiene til marka. Parkeringsplassen helt inne ved Bysetermåsan er derfor av viktig karakter for tilgang til marka.

Vi har sendt per post fire eksemplarer av «fiskekartboka» hvor dere finner en detaljert beskrivelse over organisasjonens oppbygning og kultiveringsarbeid, samt en detaljert oversikt og beskrivelse av alle lokaliteter som kultiveres av OFA.

Navn	Kartblad	Rute	Kalkes
Elvåga badedam		16 C4	
Hauktjern		16 B4	x
Katteputten		16 A4	
Kroktjern		16 B3	x
Langvannet		16 C9	
Lauvtjern		16 C2	x
Lutvann		16 B2	
Mariholtputten		16 C4	x
Nøklevann		16 B6	
Olavsmyrputten		16 A9	
Puttjern Søndre		16 B2	x
Rundvannet		16 B9	
Smalvannet		16 B9	x
Solbergvannet		16 A4	
Svartputt		16 C2	
Trolldalkulpen		16 B7	
Trollvannet (nordre)		16 B9	x
Ulsrudvannet		16 A5	
Auretjernet		17 E8	
Birtjern		17 D8	x
Bjørnholtjernet		17 E8	
Bjørntjernet Nedre		17 E9	
Bjørntjernet Øvre		17 E9	
Bjørtjern Søndre		17 E7	
Krokvannet Nordre		17 D9	
Morttjernet		17 E8	
Mortrudvannet		17 D8	
Røyrvannet		17 C8	
Skårerputten		17 D9	x
Tappenbergvann		17 E9	
Abortjern		18 E4	x
Askevannet		18 C2	
Eriksvannet		18 E2	
Griseputten		18 E2	x
Paddetjern		18 F5	x
Paradisputten		18 F2	
Rolandsjøen		18 D4	
Setertjern		18 C3	
Skjelbreia lille		18 F3	
Skjelbreia store		18 F3	
Skjelbreiaputten		18 F3	
Svartkulp (ytre)		18 C1	
Sølvdobla		18 B1	
Tretjerna (nord)		18 D1	
Tretjerna (sørvest)		18 D1	
Tretjerna (sørøst)		18 E1	
Tretjerna (nordre)		18 F4	x

Tretjerna (søndre)	18 F4	x
Trollvanna (store)	18 B2	x
Trollvanna (lille)	18 B2	
Tømmerholtjern	18 E3	x
Andersrudputten	19 C8	
Askevannet	19 B2	
Bukketjern	19 D4	
Bysetertjernet	19 B6	
Børtervanna	19 E5	
Bøvelstadsvarvtjernet	19 E3	
Bøvelstadsvarvtjernputten	19 E3	
Donmåsaputten	19 C7	
Fjellfugleleiken	19 A6	
Forfoten	19 E7	
Forfotentjernet	19 E7	
Gjevikputten	19 A2	
Vardåspalten	19 A2	
Grastjern	19 B2	x
Grinderen	19 F2	
Grinderen vesle	19 E1	
Gørtjern	19 B5	
Høgkolletjerna (midtre)	19 E1	
Høgkolletjerna (nordre)	19 E1	
Høgkolletjerna (søndre)	19 E1	
Igletjernet	19 B4	
Kjerrmostjerna (midtre)	19 B3	
Kjerrmostjerna (nordre)	19 B4	
Kjerrmostjerna (søndre)	19 B4	
Kløftetjern	19 A2	x
Krokvannet Midtre	19 D1	
Krokvannet Søndre	19 E2	
Kytetjernet Midtre	19 D1	
Kytetjernet Nordre	19 D1	
Kytetjernet Søndre	19 D2	
Luttjern	19 D3	
Lustjernet	19 A1	
Lørdagrudputten	19 C4	
Maritjern	19 B1	
Morttjernet	19 B4	
Mosjøen	19 C4	
Myrsetersvarvtjern	19 F3	
Rausjøen	19 D6	
Rausjøtjernet	19 D6	
Skålsjøen	19 A1	
Steinsjøen	19 B2	x
Steinsjøputten	19 B3	
Stingsildtjern	19 E1	
Stutaue	19 A6	

Stuttjernet	19 E6
Svartoren	19 A5
Tonevannet	19 C2
Vælsputten	19 A2
Ålmarktjernet	19 C7

Rausjømarka Vel

Stiftet 24 mai 1951

Org.nr. 915 838 324

8. desember 2020

Til Fylkesmannen i Oslo og Viken

Innspill til vernearbeid for deler av Østmarka

Innledning

Rausjømarka Vel gir i dette brevet innspill ved oppstart av vernearbeidet for deler av Østmarka, ref. brev fra Fylkesmannen i Oslo og Viken datert 9. oktober 2020 ref. 2019/21036.

Vi er godt fornøyd med at Klima- og miljøavdelingen hos Fylkesmannen har lagt opp til en god dialog ved oppstart av verneplanprosessen. Representanter for styret hadde et nyttig møte med seniorrådgiverne Christian Hillmann og Olav Thøger Haaverstad 4. august. Der tok vi opp problemstillinger som vi mener er viktige å behandle i verneplanprosessen. De to seniorrådgiverne og seksjonssjef Ellen Lien orienterte om verneplanprosessen etter vårt årsmøte 15. oktober. Tilstedeværende medlemmer ga gode tilbakemeldinger på dette.

Tilnærmingen til Rausjømarka Vel

Rausjømarka Vel organiserer hytteeiere i Rausjømarka. Rausjømarka ligger sør i Østmarka, i Enebakk kommune. Vellet skal ivareta hytteeierens interesse og har 83 medlemmer.

Styret har arbeidet grundig for å søke å avklare hva en eventuell nasjonalpark i Østmarka kan bety for hytteeierne, og vi har lagt stor vekt på å orientere våre medlemmer. Vi har:

- Studert naturmangfoldloven med hovedvekt på §35, samt forarbeidene til loven.
- Satt oss inn i forskrifter og forvaltningspraksis for andre nasjonalparker.
- Gått nøye gjennom brevene i saken fra Klima- og miljødepartementet, Miljødirektoratet og Fylkesmannen i Oslo og Akershus.
- Samtalt med representanter for statlig miljøforvaltning og juridiske eksperter.

Basert på dette har vi sendt brev til Miljødirektoratet i forbindelse med at direktoratet vurderte verneekvalitetene i Østmarka (28. januar 2019 og 13. februar 2019) og brev til Klima- og miljøministeren (3. april 2019) før oppdrag om oppstart av verneplanprosessen ble gitt. Vi har lagt vekt på å ta opp problemstillinger som vi mener er viktige og må avklares, samt å ha en konstruktiv tilnærming.

Vellet har ikke tatt standpunkt for eller mot nasjonalpark. Vellet er medlem av Østmarkas Venner, og styret har vært opptatt av å ha en god dialog med dem.

Hyttene i Rausjømarka

Som hytteeiere er vi glade i Østmarkas med dens gode natur-, friluft- og kulturverdier. Vi er opptatt av at man tar vare på Østmarkas kvaliteter, men det er ulike oppfatninger blant medlemmene om hvordan vern bør ivaretas og sikres.

Det er rundt 90 hytter i Rausjømarka, og de ligger i hovedsak rundt Tonevann, Mosjøen og Rausjø. Hyttene er foruten fire speiderhytter og en ubetjent DnT-hytte, eid av privatpersoner. Tomtene ble skilt ut fra firmaet And. H. Kiærs tomt fra midten av 1940-talet og frem til Oslo kommune kjøpte Rausjømarka i 1965. Tomtene har størrelse på mellom ett og to mål, og de ble bebygget med enkle hytter like etter krigen.

De fleste hyttene er nå godt vedlikeholdt, men holder fortsatt en enkel standard både når det gjelder størrelse og tekniske fasiliteter. Enkelte av hyttene (ved Rausjø) har innlagt strøm (fra nedgravet/senket kabel).

Nærmere fakta og historie om hyttene i Rausjømarka fremgår av vedlegg.

Markaloven

I forarbeidene til markaloven, Ot. prp. nr. 23 (2008-2009), står det:

«Innenfor lovens formål skal det tas hensyn til etablerte lokalsamfunn og tradisjonelt hytteliv i Marka. Loven er derfor ikke til hinder for vedlikehold, hensiktsmessig modernisering og andre bygge- og anleggstiltak som er nødvendig for å opprettholde disse etablerte lokalsamfunnene eller enkelt hytteliv på et tilfredsstillende nivå.»¹

”Det er også registrert 3131 hytter/fritidshus i Marka. De mange hyttene utgjør en del av områdets kulturhistorie og er i dag en viktig del av Markas friluftsliv.”²

«Loven vil ikke innebære negative konsekvenser hverken for Markas hytteeiere eller fastboende. Hytter, boliger og annen etablert bebyggelse vil opprettholdes. Loven inneholder videre gode mekanismer for å muliggjøre nødvendige bygge- og anleggstiltak i tilknytning til denne type bebyggelse.»³

”Det bør kunne gis dispensasjon for mindre tiltak på eller i forbindelse med eksisterende bebyggelse til lovlig bruk, for eksempel for å få bedre sanitærløsninger eller en mer tidsmessig planløsning dersom dette ikke har negativ betydning for naturkvaliteter og friluftslivskvaliteter i området. Dette vil for eksempel kunne være aktuelt i forbindelse med hytter eller etablerte lokalsamfunn i Marka. Som etter plan- og bygningslovens § 19-1 første ledd kan det etter første ledd annet punktum settes vilkår for dispensasjonen, jf. merknadene til denne bestemmelsen i Ot.prp. nr. 32.”⁴

Selv om hovedregelen er at motorferdsel i Markas utmarksområder er forbudt, er det ikke lagt begrensninger på bruken av motorkjøretøy på de private skogsveiene i Marka. Departementet mente at det ikke var behov for å begrense retten til kjøring for bolig- og hytteeiere:

¹ <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/otprp-nr-23-2008-2009-/id541061/>, side 37.

² Ibid, side 8.

³ Ibid, side 51.

⁴ Ibid, s 47

«Etter departementets syn vil ferdsel til og fra eiendommene for hytteeiere og fastboende ikke bli strengere regulert med markaloven. Departementet er enig med hytteeierne og de fastboende som påpeker at det ikke eksisterer nevneverdig konflikt mellom grunneiere og andre brukere av Marka, slik at det i dag ikke er behov for strengere regler for ferdsel til og fra hytter og boliger i Marka.»⁵

«Ut fra dagens situasjon ser departementet imidlertid ingen grunn til å forby eller begrense motorferdsel på veg til hytter i Marka.»⁶

Det hadde eksistert en tilsvarende forskriftshjemmel i §7 lov om motorferdsel i utmark og vassdrag i 20 år, uten at noen hadde funnet grunn til å bruke den noen gang.

Hytteeiernes rettigheter og interesser

Rausjømarka Vel er opptatt av at en eventuell nasjonalpark ikke fører til at de rettighetene som hytteeierne har nå, svekkes, men ivaretas videre. Ingen av de organisasjonene eller partiene som går inn for nasjonalpark, har uttrykt ønske om at hytteeiernes rettigheter skal begrenses. De har tvert imot uttalt at rettigheten ikke bør svekkes. Vellet kan heller ikke se at det skulle være et reelt behov for å svekke hytteeiernes rettigheter. Det gjelder også for eventuell annen verneform enn nasjonalpark.

Hytteeiernes rettigheter og interesser i Rausjømarka er knyttet til:

- **Vedlikehold og eventuelt endringer av hytte/bygg.** Markaloven har bestemmelser som regulerer dette. Vi har fått opplyst at når myndighetene skal fortolke naturmangfoldloven, er det ikke usannsynlig at det kan bli strengere ved en nasjonalpark enn det markaloven gir rom for. Naturmangfoldloven er tilpasset områder uten større hyttebebyggelse.
- **Vanntilførsel.** Noen hytteeiere har enkle vannpumpeløsninger. De som ønsker å legge inn vann, må søke, ref. forurensningsforskriften kapittel 12 (Krav til utslipp av sanitært avløpsvann fra bolighus, hytter og lignende). I dialog med kommunale myndigheter, har de vært mest opptatt av potensielle problemer knyttet til toaletter.
- **Hogst og pleie av egen tomt.** Hytteeierne kan fritt hogge på og pleie egen tomt.
- **Muligheten for å få hogge trær på nabotomt** (som f.eks. skjuler for sol). Dette krever dialog med eier av nabotomt (i de fleste tilfeller Oslo kommune), og reglene er ikke spesielle for Marka. Oslo kommune (Bymiljøetaten) har gitt slike tillatelser, f.eks. ved at hytteeier betaler for trær som kan felles.
- **Muligheten for å felle trær for å skaffe seg ved.** Man kan søke om å få ta ned trær på rot til ved på kommunens tomt via hjemmesiden til Oslo kommune.
- **Det å ta seg frem til egen hytte og frakte med utstyr, varer, materialer og andre ting.** Det er ikke ønskelig at det innføres nye begrensninger på hvordan det kan gjøres, eller som vanskeliggjør tilgangen til egen hytte.⁷
- **Kjørere rettigheter.** Det er offentlig vei fram til Bysetermåsan (parkering) og privateid vei (nå eid av Oslo kommune) videre til henholdsvis Skjelbreia, Vangen, Mosjøveien (Hella ved Rausjø – Mosjøen) og Rausjøgrenda/Børtervann. Kjørere rettighet og fri bruk av veien gjennom Rausjø skog ble gitt i skjøte fra skogeier And. H. Kjær & Co. Denne forpliktelsen ble overtatt av Oslo Kommune ved kjøp av Rausjøskogen i 1965. For

⁵ Ibid, side 27.

⁶ Ibid, side 43.

⁷ Det eksisterer tinglyst rett som sier: «Skogeieren og senere skogeiere skal ikke vanskeliggjøre tilgangen til tomten.»

noen er dette en tinglyst rett⁸. Kjøreadgang på disse veistrekningene, samt parkeringsadgang er svært viktige for hytteeierne. Det gjør hyttene tilgjengelig, ikke minst for gamle og hytteeiere med barn og barnebarn. Dessuten får de lettere frem varer, inventar og materialer. Veiene og kjøreadgangen har også betydning ved behov for syketransport, eller annen øyeblikkelig hjelp, f.eks. brannberedskap. Kjøring relatert til hyttene representerer ingen stor belastning på disse veiene. Hvis det skal etableres nye bomløsninger ved Bysetermåsan på Vangen-veien og veien inn til Rausjøgrenda, må det gjøres slik at det ikke vanskeliggjør tilgangen til hyttene og at kostnadene ikke legges på hytteeierne. Vellet ber om å bli tatt med hvis slike løsninger aktualiseres. Vellet har tidligere hatt god dialog med Bymiljøetaten om dette, men manglende mobildekning (for fjernstyring av bom) har hindret realisering.

- **Bruk og oppbevaring av båt.** Mange av hyttene ligger slik til at tilkomst med robåt er nødvendig. Hytteeierne har rett til å ha båt på vannene, ha den fortoyed og ha den oppbevart (uten tidsbegrensning). Vellet har en ordning hvor båtene merkes med hyttenummer. Det er ingen begrensninger på bruk av kano, kajakk, seilbrett etc.
- **Jakt og fiske.** Det kan jaktes og fiskes i Rausjømarka. Hytteeierne har rett til å jakte, fiske og krepse fra egen tomt.⁹
- **Enkle og gratis søkeprosesser.** Ved eventuelt søknad om felling av trær, kjøring og annet som vi kan i dag, er det viktig at søkeprosessen er enkel og fortrinnsvis gratis (Det oppleves som urimelig å betale mange tusen for å søke om å utbedre et uthus, for så å få nei).

Vi har stor glede av turveier, naturlige og opparbeidede stier, samt skiløyper. Vi ønsker at kommunene og Skiforeningen skal få fortsette å kjøre opp løyper med motorisert redskap slik som i dag. Traséene bør opprettholdes og fortsatt vedlikeholdes, for eksempel felling av trær langs løypetraséene for å gjøre snøtilfanget bedre, særlig tidlig i sesongen. Vangen skistue er et viktig turmål for mange hytteeiere, og det bør legges til rette for fortsatt god drift av den.

Ved en eventuell nasjonalpark bør man også kunne åpne opp for at det skal kunne skje en ønsket utvikling for hytteeierne. Markaloven åpner for det. Slike forbedringer kan også være fordelaktig ut fra et naturvernperspektiv. Noen få hytteeiere har fasttelefon, men kobbertråddledningene ligger i stor grad oppå bakken og Telenor-nettet er ustabil. Mobil- og internettdekningen er dårlig og mangelfull, og ikke alle hytter har strøm. Follo Energi la strømkabel i Rausjø til flere hytter i 1987. Det kan være flere hytteeiere som ønsker å koble seg til. Dessuten kan det være mer miljøvennlig å gå bort fra noen av de primitive do- og sanitærløsninger.

Bestemmelsene for en eventuell nasjonalpark bør ikke utformes slik at de hindrer det som kan fremstå som en ønskelig utvikling, også over tid f.eks:

- Mobilnett som dekker Østmarka.
- Tilgang til internett og fiberutvikling.
- Hytteeiere kan få lagt inn elektrisitet.
- Bedre vann- og sanitærløsninger innenfor det handlingsrom som forurensningsforskriften og forarbeidene til markaloven beskriver.

⁸ Eksempel på skjøte fra 11/9. 1945. «Eieren av tomten, og senere eiere, kan vederlagsfritt benytte veier gjennom Rausjø skog. Eieren og senere eiere av tomten overtar de rettigheter og forpliktelser hvormed vi har eiet den.» (And. Kiær Co.).

⁹ Ref. brev fra Oslo Kommune Friluftsetaten datert 06.07.2006 saksnr. 06/00119.

Rausjømarka jeger- og fiskerforening

Foreningen er underlagt vellet. Den har samarbeidet med Oslomarka Fiskeadministrasjon (OFA) i over 50 år. Den rydder gytebekker, holder oppsyn og slipper ut småørrett fra OFA-anlegget i Sørkedalen. I samarbeid med Enebakk jeger og fiskerforening forvalter foreningen jakten på både storvilt og småvilt. Foreningene leier all jakten i Rausjømarka av Oslo kommune.

Dokument 8-forslaget om nasjonalpark i Østmarka

I forbindelse med forslaget i Stortinget 1. mars 2016¹⁰ om å igangsette en prosess for å opprette nasjonalpark i Østmarka, hadde vi kontakt med de fleste partiene på Stortinget. Kontakten var god og konstruktiv, og vellet foreslo følgende formulering til komitéuttalelsen:

«Komitéen ønsker ikke å gjøre det vanskeligere å bruke hyttene i en nasjonalpark, og anbefaler å videreføre hytteeiernes rettigheter slik de er fastsatt og praktiseres etter Markaloven.»

Vellet er godt fornøyd med at Stortinget fulgte opp dette. Flertallet i Stortingets energi- og miljøkomité (AP, SV, V og MDG) i Innst. 175 S (2016-2017):

”...viser til at det er både fastboende og ca. 90 hytter i tillegg til et par serverings- og overnattingssteder i området som er foreslått som nasjonalpark i Østmarka. Dette flertallet mener det er viktig at disse sikres fortsatt mulighet til å bruke eiendommene i Østmarka i forbindelse med opprettelse av nasjonalparken, og mener at deres rettigheter bør videreføres slik de er fastsatt og praktiseres etter markaloven.”¹¹

Østmarkas Venner har bekreftet at de støtter denne formuleringen.

Kan hyttene i Rausjømarka innlemmes i en nasjonalpark?

I samtale 12. april 2019 sa professor (emeritus) Inge Lorange Backer at hytter i det antall og med den konsentrasjon som det er i Rausjømarka, ikke hører hjemme i en nasjonalpark. Han uttalte seg på grunnlag av kartstudie av Rausjømarka. Backer har miljørett som fagområde, han har arbeidet i Miljødepartementets avdeling for naturvern og friluftsliv, han var i nesten 14 år sjef for lovavdelingen i Justisdepartementet og han var med å lage naturmangfoldloven. Uttalelsen fra professor Backer understreker at spørsmålet om hyttene i Rausjømarka som del av en eventuell nasjonalpark, må vurderes nøye juridisk opp mot naturmangfoldlovens bestemmelser. Dette gjelder ikke bare hytter med tomt, men hele hytteområder.

På innspillsmøtet med statsråden 24. mai 2019 påpekte representanten for Rausjømarka Vel at det store antall, samt konsentrasjonen av hytter i Rausjømarka innebærer at det neppe er juridisk grunnlag i henhold til naturmangfoldloven §35 for å inkludere hytteområdene i en nasjonalpark. Det ble derfor anbefalt at denne problemstillingen ble avklart før en eventuell verneplanprosess ble igangsatt.

¹⁰ Dok 8:59S (2015-2016).

¹¹ Flertallet på Stortinget og mindretallet i komitéen gikk mot å igangsette prosessen, og de trengte derfor ikke å gi en slik uttalelse.

Andre aktuelle problemstillinger

Miljødirektoratet har i sin anbefaling til Klima- og miljødepartementet 12. mars 2019 uttalt:

«En forutsetning for å etablere en nasjonalpark i deler av Østmarka vil være at veier i all hovedsak tilbakeføres i forkant av vernevedtaket.»

«Det kan på samme måte være aktuelt å fjerne damanlegg for å gjenopprette naturlig vannføring med tilhørende økologiske prosesser.»

Det er positivt for hytteeierne at Klima- og miljødepartementet har bestemt at veiene til Vangen og Rausjøgrenda/Børtervann, samt demningene i Mosjøen og Rausjø skal beholdes. Eventuell tilbakeføring av inngrep kan få konsekvenser for hytteeierne. Slike konsekvenser må analyseres, og dette må diskuteres med Rausjømarka Vel før Fylkesmannen konkluderer.

Konkusjon

Ingen av de organisasjonene eller partiene som ønsker en nasjonalpark i Østmarka, argumenterer for at det bør bli vanskeligere å være hytteeier i Østmarka. Tvert imot har partiene på Stortinget som har argumentert for å igangsette verneplanprosessen, fastslått at hytteeiernes rettigheter slik de er i henhold til markaloven bør videreføres. For å unngå at en streng fortolkning av naturmangfoldloven skal gi uønskede konsekvenser, bør det fastslås i en eventuell verneforskrift at rettighetene skal opprettholdes.

Spørsmålet om hyttene i Rausjømarka kan inngå i en eventuell nasjonalpark må vurderes nøye juridisk opp mot naturmangfoldlovens bestemmelser. Dette gjelder ikke bare hytter med tomt, men hele hytteområder.

Eventuell tilbakeføring av inngrep kan få konsekvenser for hytteeierne. Slike konsekvenser må analyseres, og dette må diskuteres med Rausjømarka Vel før Fylkesmannen konkluderer.

Rausjømarka Vel synes det er positivt at Fylkesmannen legger vekt på informasjon og å gjennomføre en inkluderende prosess med de som har interesser og rettigheter. Vellet er opptatt av å spille en konstruktiv rolle i en slik prosess. Vi har også medlemmer med stor kunnskap om hytteområdene og Østmarka, og som eventuelt vil kunne bidra i verneplanprosessen om det skulle være behov for det.

Vennlig hilsen

Espen Amundsen
Styremedlem og ansvarlig for nasjonalparksaken
Rausjømarka Vel

E-post: espen.amunds1@gmail.com

Postadresse: Rausjømarka Vel, c/o Reidar Skaug Høymork, Nordbergveien 56, 0875 Oslo

Hyttene i Rausjømarka, fakta og historie

Rausjømarka ligger sør i Østmarka, i Enebakk kommune. Skogsområdet var allmenningsskog fram til 1663 da kongen (staten) solgte den til private skogeiere. Den var i privat eie fram til 1965 da det store skogeierfirmaet And. H. Kiær & Co solgte skogsområdet til Oslo kommune. Kommunen kjøpte området for å sikre hovedstadens innbyggere rekreasjonsområde og også med tanke på skogsdrift.

Sentralt i skogsområdet ligger Børtervann (Østmarkas største innsjø) og vest for dette store vannet ligger vannene Tonevann, Mosjøen og Rausjø. Det er rundt disse tre vannene områdets privateide hytter i hovedsak ligger. Serverings- og overnattingsstedet Vangen (eies av Skiforeningen) ligger også sentralt i området (vest for Mosjøen). Det er offentlig vei fram til Bysetermåsan (parkering) og privateid vei (nå eid av Oslo kommune) videre til hhv. Skjelbreia, Vangen og Rausjøgrenda/Børtervann. Hytteeierne har i ulik grad skjøtefestet rett til kjøring på en eller flere av disse veiene som er relativt korte.

Hyttene som ligger i Rausjømarka er foruten fire speiderhytter og en ubetjent Turistforeningshytte, eid av privatpersoner. Tomtene ble skilt ut fra firmaet And. H. Kiærs tomt fra midten av 1940-talet og fram til Oslo kommune kjøpte Rausjømarka i 1965. Det er om lag 90 hytter og tomtene har størrelse på mellom ett og to mål. Da tomtene ble skilt ut og bebygget med enkle hytter like etter krigen, var det særlig familier fra arbeiderklassen i Oslo som hadde interesse av området. Mange av disse hadde stiftet bekjentskap med Rausjømarka under krigen da skogstraktene her inne var mye brukt til rekreasjon i en ofte traurig hverdag og også nyttig i forhold til matauk; her var det mulig både å plukke sopp, fiske og plukke bær. Hyttene var fra starten meget enkle, ofte bygget av materialer fra nedrivningshus. Hyttene i Rausjømarka har ganske sammenfallende historie med tilsvarende marka-hyttefelt andre steder i Oslo-marka. Blant annet Rolandsjøen litt lenger nord i Østmarka og Sameiekollen i Nordmarka og Dalbekk i Lillomarka. Hyttehistorien er også til dels sammenfallende med hyttene på øyene i indre Oslofjord hvor også nøktern byggestil og eiere fra arbeiderklassen var stikkord fra starten.

Det er lange og gode tradisjoner for hyttelivet i Rausjømarka. Her har mange trådd sine barnsben og vokst opp med rike naturopplevelser. Hytter har gått i arv og nye generasjoner har kommet til og fått tatt del i den fine hyttekulturen i Rausjømarka.

Hyttene som nå er 60 – 75 år gamle, ligger i skogen med vegetasjonen relativt tett på. Byggematerialer var det den gang sparsommelig med, og enkle, rimelige tilgjengelig materialer ble benyttet. En del hytter er også bygget trinnvis med ditto enkle materialer. Dette påvirker behovet for vedlikehold. Her kan nevnes utskifting av taktekke, takrenner og nedløp, utvendig veggkledning, vinduer, dører, piper, ildsted, drenering og fundamenter. Noen få hytter er også revet og bygget helt nye. De fleste hyttene er nå godt vedlikeholdt, men holder fortsatt en enkel standard både når det gjelder størrelse og tekniske fasiliteter. Hyttestandarden og vegetasjonen såpass tett innpå krever større frekvens på vedlikehold enn normalt. Det er også nødvendig å fortsette med å rydde busker og trær som står for tett inntil bygningene.

Enkelte av hyttene (ved Rausjø) har innlagt strøm (fra nedgravet/senket kabel), og mange har enkle vannpumpeløsninger. Hytteeiernes muligheter for utbygging har fra Markaloven ble innført i 2009 vært meget begrenset.

Mange av hyttene har vært i samme families eie helt fra de ble etablert på 1940-tallet. Hytteeierne er bosatt over hele Østlandområdet, med tyngde i Oslo øst og Follo. Det er for en stor del barnefamilier hvor rekreasjon og enkelt friluftsliv er viktige ingredienser i hyttestilværelsen. Muligheten for fisking og krepsing fra egen tomt, bruk av kano og båt, bading samt nærheten til turterreng og skiløyper er viktig for dagens hytteeiere, slik det også var for eierne da området ble tatt i bruk for rundt 70 år siden.

Den forholdsvis tunge tilkomsten til de fleste hyttene, gjør at disse eiendommene er forbeholdt «spesielt interesserte». Kun et fåtall av hyttene har bilvei helt fram. Mange kan kjøre fra Bystemåsan og parkere ved Rausjø (3 km) og så ro eller padle over vannet til hytta, evt. gå til Mosjøen og ro til hytta derfra, og noen parkerer ved Mellomsaga (4 km). Andre kan kjøre nordover og parkere ved Vangen (4 km). Mange av hytteeierne må gå 15 – 30 minutter og i tillegg ro eller padle det siste stykket fram til hytta. At bilturen fra hjemmeadressen er tilsvarende kort, er også viktig for de fleste.

Rausjømarka jeger- og fiskerforening drives som en del av hyttevellet og har et godt samarbeid med OFA (Oslomarka Fiskeadministrasjon). Rausjømarka Vel ble stiftet i 1951 og de fleste som har hytter i området er medlemmer av vellet. Vellet er kollektivt innmeldt i Østmarkas Venner og var medlem av Naturvernforbundet i Oslo og Akershus inntil de for få år siden satte stopp for kollektive medlemskap.

RÆLINGEN KOMMUNE
Kommunalteknikk

FYLKESMANNEN I OSLO OG VIKEN
Postboks 325

1502 MOSS

Deres ref.:/deres dato: / Vår ref.: 2020/1202-6/JOALYN Arkivkode: K12 Dato: 15.12.2020

Innspill til oppstartsmelding av verneplanarbeid - nasjonalpark i Østmarka

Vedlagt er Rælingen kommunes innspill til oppstartsmelding av verneplanarbeid. Innspillet er politisk behandlet i kommuneplanutvalget 14.12.2020.

Med hilsen

Joakim Lyngen
Fagleder friluftsliv og naturforvaltning

Vedlegg
1 Rælingen kommunes innspill til oppstartsmelding av verneplanarbeid

Dette dokumentet er elektronisk godkjent

Saksprotokoll i Kommuneplanutvalget - 14.12.2020

Behandling:

Jan Ole Enlid (AP) fremmet følgende tilleggsforslag til innstillingen:

Kommunen forventer at friluftsområde som verneform blir utredet på lik linje som nasjonalpark i den hensikt å ha reell valgmulighet

Øyvind Grimstad (SV) fremmet følgende felles forslag fra SV og MDG følgende til vedtak:

Rælingen kommune gir sin tilslutning til tiltakene som foreslås i oppstartsmelding av verneplanarbeidet for nasjonalpark i Østmarka.

Votering:

Forslag fra Grimstad ble satt opp mot -innstilling fra kommunedirektøren.

Innstilling fra kommunedirektøren ble vedtatt mot én stemme (SV).

Tilleggsforslag fra Enlid ble vedtatt mot én stemme (SV).

Vedtak:

1. Rælingen kommune oversender Fylkesmannen i Oslo og Viken følgende innspill til oppstartsmelding om verneplanarbeid:

- Østmarka naturreservat inngår i utredningsområdet for en nasjonalpark i Østmarka, og Rælingens del av naturreservatet er kommunens eneste arealer innenfor utredningsområdet. Østmarka naturreservat har en streng verneform og innehar viktige og sårbare naturverdier. En nasjonalpark kan, som det også påpekes i oppstartsmeldingen, være en mulig turistattraksjon og derav bidra til en stor økning i antall besøkende i et område. Rælingen kommune mener det er problematisk å risikere en stor økning i antall besøkende i naturreservatet. Naturreservatet har heller ikke en sentral og naturlig plassering innenfor utredningsområdet.
- Fra Rælingen er det kun Myrdammen som utpeker seg som en naturlig innfallsport til nasjonalparken. Myrdammen er et statlig sikra friluftslivsområde tilrettelagt med badeplass og aktiviteter. Her er det strandområder, grøntområder, grill- og bålplasser, frisbeegolfbane, sandvolleyballbane utleiehytte, turveier og turstier. Dersom naturreservatet inkluderes i den planlagte nasjonalparken vil Myrdammen ligge et steinkast fra nasjonalparkgrensen og fremstå som en naturlig innfallsport. Kommunen har en folketeller på Myrdammen som viser antall passeringer på én av inngangene til området, denne telleren viser over 150 000 passeringer i 2020. På tross av at bilvei og parkering på området er oppgradert i 2020 har parkeringsområdet hatt store utfordringer med å håndtere alle besøkende. Grunnet det allerede svært høye presset på parkeringsplasser er det problematisk om området lanseres som en innfallsport til nasjonalparken. Dersom naturreservatet ikke inngår i nasjonalparken vil derimot avstanden fra Myrdammen til nasjonalparkgrensa bli såpass lang at området ikke fremstår som en naturlig innfallsport.
- Kommunen uttrykker en bekymring for en eventuelt økt bruk av området inntil Nordbysjøen. Nordbysjøen ligger langs den østlige grensen av Østmarka naturreservat, og tett på den naturlige infartsåren fra Myrdammen og retning øvrige deler av utredningsområdet. Nordbysjøen fungerer som krisevannkilde til befolkningen på Romerike. Det er strenge restriksjoner til bruken av området rundt vannet i dag, bla. er det forbud mot fiske, bading og telting. Kommunen ser

utfordringer ved å risikere økt bruk av området tett på en drikkevannskilde.

- Kommunen mener det er viktig å vurdere de indirekte effektene på skogbruket rundt nasjonalparken, både den generelle konflikten med utøvende friluftsliv og de potensielt økte kostnadene for skogbruket ved skader og større pågang av brukere.
- En verneprosess inkluderer en rekke utredninger i forkant av et vern. Økt kunnskap om verdiene i området og hvilke arealer som innehar hvilke kvaliteter anser kommunen som positive ringvirkninger av en verneprosess, som gir et godt grunnlag for fremtidige beslutninger innenfor de kartlagte områdene. En nasjonalpark vil kunne gi naturverdiene innenfor området et sterkere vern mot ulike inngrep. Samtidig kan økt bruk av et område medføre negative konsekvenser og kommunen uttrykker også en generell bekymring til effekten av å styrke vernet i deler av marka og spør seg hvilken effekt dette på sikt kan ha for de delene av marka som ikke har et vern i tillegg til markagrensen.
- Kommunen forventer at friluftsområde som verneform blir utredet på lik linje som nasjonalpark i den hensikt å ha reell valgmulighet.

Fylkesmannen i Oslo og Viken
Postboks 325
1502 Moss
fmovpost@fylkesmannen.no

15. desember 2020

Østmarka som nasjonalpark

Sabima viser til Fylkesmannens oppstartsmelding om nasjonalpark i Østmarka per oktober 2020. Sabima er en paraplyorganisasjon for de biologiske foreningene i Norge, med totalt medlemstall på om lag 20.000 personer. Hovedmålet for alt vårt arbeid er å stanse tapet av biomangfold for å sikre levedyktige bestander av alle naturlig forekommende arter i Norge, deres genetiske variasjon og økosystemene de er en del av.

Sabima støtter med stor glede opprettelse av Østmarka nasjonalpark! Lavlandsnatur er underrepresentert i naturvernet i Norge, og det vil være mange positive sider ved en bynær nasjonalpark. Bynære naturverdier i et rikt område som Østmarka er samtidig også under press, så opprettelse av nasjonalpark er et viktig bidrag for å bevare naturmangfold.

Ny kunnskap om spesielle naturkvaliteter i Østmarka

Sabima har på vegne av medlemsforeningene støttet foreninger og medlemmer i Norsk Botanisk Forening, Norges sopp- og nyttevekstforbund, Norsk Zoologisk Forening og Norsk entomologisk forening som driver frivillig kartlegging av arter. Vi vil gjerne trekke fram to kartleggingsprosjekter som har bidratt til kunnskapsøkning om artsmangfoldet i Østmarka:

Enebakk kommune – Kartlegging av moser i Østmarka mellom 2017 og 2020:

Dag Hovind med hjelp fra flere i Norsk Botanisk Forening har i tidsperioden 2017 til 2020 kartlagt mosefloraen i de delene av Østmarka som ligger i Enebakk kommune. Mosefloraen i Enebakk har tidligere vært dårlig undersøkt, og det var kjent kun 127 arter av moser per 2017. Etter et grundig kartleggingsarbeid gjennom fire sesonger har antallet økt til 350 arter av moser per 2020. Flere uvanlige moser for Oslo-regionen, og to rødlistede moser, har blitt registrert. I tillegg har det vist seg å være rikere i Østmarka enn det var tidligere antatt, hvorav flere moser som krever baserik grunn har blitt påvist. Resultatene er delvis publisert på Artsobservasjoner, og et utfyllende kartleggingsnotat vil bli publisert snart. Det er også registrert interessante karplanter og insekter.

Rødlistede moser:

Ved Paradisputten ble det høsten 2017 registrert to rødlistede sumpmoser: morknemose *Callicladium haldanianum* (VU) og storklo *Drepanocladus longifolius* (EN)

Flere uvanlige moser for Oslo-regionen har blitt påvist. Her er noen av overraskelsene:

- Ved Kjerringhøgda og Mortåsen:
Trøsåtemose *Campylopus flexuosus* er en vanlig art på Vestlandet, som også er registrert på den svenske vestkysten. Funn i Østmarka, sammen med noen få nylige funn i Østfold, bidrar til å fylle hull i kunnskapen om artens utbredelse.
- Ved Kjerringhøgda:
Rynkelundmose *Brachythecium erythrorrhizon* var kjent fra flere funn i Oslo og Akershus, blant annet i Nordmarka, men de viste seg å stamme fra 1800-tallet. Etter 1950 er det nærmeste funnet gjort i Nord-Fron i Gudbrandsdalen, før rynkelundmose dukket opp sørøst for Kjerringhøgda. Dette er det eneste funnet i Viken fylke etter 1907.
- Kløftene sørøst for Skålsjøen:
Svanenikke *Pohlia elongata* har et funn på Årnestangen, men ellers er det langt mellom forekomstene Østafjells.

Rike forhold i utredningsforslaget og utenfor:

Selv om Østmarka (og Follo) har en berggrunn som utelukker den rikeste floraen, er det stedvis grobunn for moser som forbindes med rikere forhold, som rødsliremose *Timmia austriaca*, kammoser *Ctenidium molluscum*, nåleputemose *Plagiopus oederianus*, ullmose *Trichocolea tomentella*, kjempemose *Pseudobryum cinclidioides* og kalklommemose *Fissidens taxifolius*, for å nevne noen. De overnevnte mosene har blitt funnet flere steder innenfor utredningsforslaget til Fylkesmannen. Rett utenfor utredningsforslaget dukket rikmyrsflekken ved Rottjern uventet opp i 2018. Der ble det funnet en rekke rikmyrsarter blant annet gullmose *Tomentypnum nitens*.

Andre artsgrupper:

I tillegg til moser har Dag Hovind påvist flere spennende karplanter og et insekt. Vi vil trekke fram funnet av øyestikkeren klubbeelvelibelle *Gomphus vulgatissimus* (NT) ved Kløftetjern i Enebakk i 2020. Det er en sjelden art som ikke er registrert rundt Oslo siden 1887 (da i Ås kommune).

Oslo kommune – Kartlegging av blomsterfluer i Østmarka i 2020:

Tore Randulff Nilsen i Norsk entomologisk forening har i 2020 kartlagt blomsterfluer ved Skullerud og Rustadsaga i Oslo kommune. Funnene ligger ikke ute på offentlig

kart enda, men materialet er levert til Naturhistorisk Museum på Tøyen og vil etter hvert komme ut på Artskart. Resultatene kan leses i [kartleggingsnotatet her](#).

Avgrensning

Kraftledningen

I utredningsforlaget går det en stor kraftledning på 300 kV fra Lørenskog til Fjell. I oppstartsmeldingen til Fylkesmannen står det at: «Det er derfor mindre aktuelt med en nasjonalpark på vestsiden av den store kraftledningen som går gjennom utredningsområdet.»

Sabima mener at det må være mulig med en todelt nasjonalpark. Flere av våre nasjonalparker er todelt (eks. Dovrefjell-Sunndalsfjella) grunnet teknisk inngrep, og Østmarka bør ikke være et unntak. Det er verneverdier på begge sidene av kraftlinjene som er godt dokumentert av Østmarkas venner, og det er svært viktig å inkludere den vestlige delen for å sørge for et størst mulig sammenhengende skogområde på landskapsnivå.

Østmarka naturreservat

Sabima mener at Østmarka naturreservat må beholde sin status som naturreservat, og ikke bli innlemmet i nasjonalparken.

Restaurering

I 2021 går vi inn i FNs tiår for restaurering. Selv om Østmarka inneholder en god del hogstfelt og ungskog i enkelte områder, så bør Østmarka nasjonalpark gå foran som et godt eksempel på hvordan best restaurere skog for å øke naturkvaliteten. Det bør vurderes å ta i bruk kontrollert skogbrann som skjøtselstiltak i furuskogen, og om det er nødvendig å gjennomføre skjøtselstiltak for å raskest mulig oppnå et flersjiktet skogbilde i partier med ensaldret ungskog. I buffersoner rundt nasjonalparken bør det stimuleres aktivt til bruk av lukkede hogstformer.

Vi ønsker lykke til i det videre arbeidet med opprettelse av nasjonalparken!

Vennlig hilsen

Christian Steel
Generalsekretær

Sarabråten og Østmarka nasjonalpark

Østmarka er et unikt skogsområde med verdifulle naturområder og store muligheter for friluftsliv, og inneholder også en lang rekke kulturminner og spor etter tidligere tiders bruk av Østmarka. Sarabråtens venner ønsker å trekke fram kulturminnenes store betydning og viktighet i opplevelsene for friluftslivet. Vi ser fram til at et vern av området som nasjonalpark etter naturmangfoldsloven vil bidra til å styrke vernet og formidlingen av kulturminnene i området.

Sarabråten er en plass øst for nordenden av Nøklevann, og her har det vært bosetting og aktivitet siden middelalderen. Dagens synlige ruiner på høyden øst for vannet er restene etter telegrafdirektør Thomas T. Heftyes dragestilvilla. Før han bygde denne store villaen her inne i Østmarka, var det faren – bankier og konsul Thomas Johannessen Heftye – som hadde Sarabråten som feriested og representasjonsbolig.

Dragestilvillaen, 1898. Foto utlånt av Heftgefamilien / Sarabråtens venner

Hit inviterte Heftye alt som kunne krype og gå av selebriteter; hit kom Bjørnstjerne Bjørnson, Ole Bull, Jonas Lie og Henrik Ibsen. Hit kom konger og dronninger, prinser og prinsesser fra inn og utland. Hit kom høytstående forretningsfolk og profilerte redaktører. Og hit kom også helt vanlige turfolk. Sammen med Åsmund Olavsson Vinje, som også var en hyppig gjest på stedet, startet Heftye Den Norske Turistforening i 1868.

Den store dragestilvillaen ble revet rundt 1920 etter at Aker kommune i flere omganger hadde forsøkt å selge tømmeret fra bygningen «på rot».

De fleste andre husene ble stående. Familier med tilknytning til Aker og Oslo kommunes skogvesen bodde i kuskeboligen helt fram til 1963. Dette huset brant dessverre ned i 1971, som det siste stående huset i Sarabråtens lange historie.

Ved Sarabråten ble det arrangert hopprenn som ble kjent som Sarabråtrennet eller Østkantens Holmenkollrenn. Ved Hauktjern rett øst for Sarabråten ble landets første speidertropp startet i 1910, og her ble det satt opp et minnesmerke for dette i 1955. På tunet på Sarabråten ble det rett etter krigen satt opp et minnesmerke over Milorg-karere som falt under krigen.

Kuskeboligen, 1928. Foto: Anders B. Wilse / Oslo Museum

I dag er Sarabråten mest kjent som en vakker rasteplass med en fin utsikt over Nøklevann. Områdets mange kulturminner og rike historie er en berikelse for de mange besøkende, både på hverdager og i helgene; om sommeren og vinteren.

Områder vernet etter naturmangfoldsloven skal representere et tverrsnitt av norsk natur. Disse områdene inneholder også ofte et mangfold av kulturminner, kulturmiljøer og kulturpåvirka landskap. Kulturpåvirka arter og naturtyper er viktige deler av naturmangfoldet i Norge og betraktes også som kulturminner. Kulturhistoriske verdier inngår i verneformålet i mange nasjonalparker og landskapsvernområder. Bestemmelser i verneforskriftene regulerer gjerne skjøtsel og øvrige tiltak knyttet til kulturminnene.

Kulturminnene er alle spor etter menneskelig aktivitet, og de tilfører en ekstra dimensjon til opplevelsene i verneområdene – nemlig tidsdimensjonen og -dybden i landskapet. Opplevelsen av og interessen for at det tidligere har vært menneskelig aktivitet i området må ikke undervurderes. Kulturarven er viktig å ivareta både i en god områdeforvaltning knyttet til verneområdene, og i formidlingen av områdenes verdier til allmenheten.

Kulturminnene synliggjør menneskenes tilstedeværelse til alle tider i Østmarka og ved Sarabråten. I tidligere tider ga Østmarka livsgrunnlag og livberging - fra de første fangstfolkene i eldre steinalder til våre nære forfedre. De brukte skogen og utmarka i det ekstensive mangesystemet som kjennetegnet primærnæringene i Norge helt fram til tidlig 1900-tall.

Bruken av utmarksressursene i Østmarka i nyere tid nådde et høydepunkt på slutten av 1800- og tidlig 1900-tall. Et høyt folketall i bygdene rundt Østmarka førte til en intens utnytting av arealene, før utvandring og urbanisering lettet på befolkningstrykket.

Friluftslivet har dessuten sin egen kulturhistorie fra første halvpart av 1900-tallet. Da startet Friluftsklubben merking og rydding av stiene i den vestlige og Oslo-nære delen av marka, og mange av plassene innover skauen tilbød servering på kjøkken og kammers. Denne historien finner vi også spor etter ved Sarabråten.

Bonden, budeia, jegeren, tømmerhoggeren, fløterkaren, tømmerkjører og fotturisten; fortellingene om dem som har levd og ferdes, arbeidet og slitt i Østmarka kan gi dagens mennesker større kunnskap og en rikere turopplevelse. Opplevelsene får ekstra dybde gjennom tilgang til den tradisjonskunnskapen som lå til grunn for fangst og fiske, steinbrudd, fôr høsting, sanking av bær og uttak av tømmervirke og materialer.

Kulturminnene etter flere hundre år med setring, hogst og fløting i Østmarka skaper en merverdi for friluftslivet og muligheten for opplevelser, og seterdrift og beitebruk kan til og med ha bidratt til et større arts mangfold. Disse kulturminnene er derfor ikke til skade for områdets verdi som nasjonalpark. Det er snarere slik at kulturminnene gjør området mer attraktivt enn det ellers ville vært.

Vi viser her til naturmangfoldlovens paragraf 35 om nasjonalparker, hvor det blant annet heter:

Forskriften skal verne landskapet med planter, dyr, geologiske forekomster og kulturminner mot utbygging, anlegg, forurensning og annen aktivitet som kan skade formålet med vernet, og sikre en uforstyrret opplevelse av naturen.

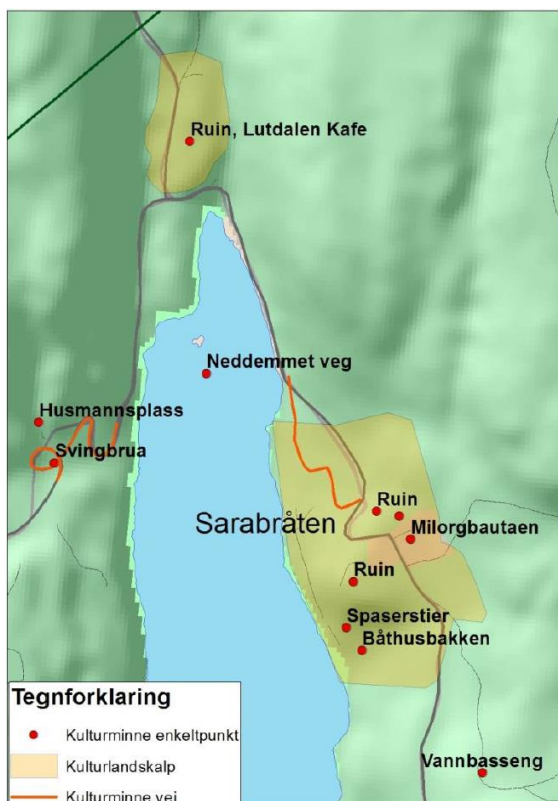
Riksantikvaren har i lang tid samarbeidet med Miljødirektoratet om å synliggjøre at kulturminnene bidrar til en rikere friluftsopplevelse, f.eks. gjennom veilederen «Kulturminner i områder vernet etter naturmangfoldloven»¹. Samarbeidet om verneområdene mellom de to

¹ <https://www.miljodirektoratet.no/publikasjoner/2015/oktober-2015/kulturminner-i-omrader-vernet-etter-naturmangfoldloven/>

direktoratene er et tydelig tegn på at naturforvaltningen i stadig større grad tar hensynet til kulturminner i nasjonalparker på alvor. Sarabråtens venner erfarer stor interesse fra folk flest for lokalhistorien i Østmarka, og at kunnskap og informasjon om kulturminnene beriker friluftsopplevelsene.

Veilederen om kulturminner i verneområder trekker fram at i nasjonalparker skal i utgangspunktet alle verneverdige kulturminner tas vare på. Dette blir i verneformålet ofte omtalt som å ta vare på «kulturminner» eller «verdifulle kulturminner». Miljøforvaltningen har et ansvar for at kunnskapsgrunnlaget er tilstrekkelig, og bør initiere registreringer når en ser behov for dette. Som et minimum er det viktig å utarbeide en oversikt over kunnskapsstatusen - identifisere kunnskapshullene og hvor innsatsen bør settes inn.

Det anbefales en avklaring av kulturminnernes vernestatus, for å kunne sortere ut hvilke saker som bør involvere kulturminneforvaltningen. Ved etablering av nye verneområder de siste åra er kulturminnetema som regel en del av utredningsgrunnlaget.

Oversikt over utvalgte kulturminner ved Sarabråten.
Fra «Forslag til forvaltningsplan med skjøtselsplan for Hauktjern friluftslivsområde», Oslo kommune, 2015.

Sarabråten har i dag ikke noe formelt vern etter kulturminneloven, eller noen spesiell regulering etter Plan- og bygningsloven, men området er disponert til skogbruksformål i kommuneplanen.

Kulturminnene på selve Sarabråten og Donsbautaen (Speiderstøtta) ved Hauktjern er kommunalt listeført av Oslo kommune.

Hele området rundt Sarabråten er vernet som «Hauktjern friluftslivsområde» etter Markaloven, dvs. etter forskrift vedtatt av Oslo kommune, 7. oktober 2013. I verneformålet er det blant annet trukket fram at «området har også innslag av større kulturhistoriske verdier».

Vernebestemmelsene er ikke til hinder for blant annet «istandsetting, vedlikehold og skjøtsel av kulturminner».

Sarabråtens venner vil i tillegg trekke fram følgende kulturminner eller kulturpåvirka landskapselementer som det er viktig å bevare ved Sarabråten.

Kastanjene langs lysløypa / veien

Thomas Heftye fikk plantet en rekke kastanjetrær langs veien inn til Sarabråten. I tillegg til trærne ved Sarabråten finner vi flere trær ved Korketrekkeren på andre siden av nordenden av Nøkle vann (markert som *Svingbrua* på kartet over). Disse kastanjetrærne er et av de få gjenværende synlige kulturminnene som vitner om den omfattende aktiviteten til Thomas Heftye på 1800-tallet ved Sarabråten.

Slåttemark

Sarabråten er en gammel husmannsplass der det har vært drevet jordbruk og husdyrhold i uminnelige tider. Fortsatt er det synlige spor etter den gamle slåttemarka med mange kulturpåvirkte engarter. Tidligere slåttemark er en de mest truede naturtypene i Norge, og det er viktig at skjøtselen av slåttemarkene ved Sarabråten fortsetter slik at denne naturtypen blir bevart.

Veier og spaserveier

Thomas Heftye anla en rekke veier og spaserveier i området ved Sarabråten, både til forlystelse og for transport av gjester og nødvendighetsartikler. Disse veiene er godt bevart i dag, med de krever vedlikehold og tilsyn slik at de ikke forringes, spesielt av trær som vokser og sprenger murer og forbygninger.

Vi vil også trekke fram skjøtsels- og forvaltningsplanen som Oslo kommune har utarbeidet for verneområdet, og at dette naturligvis innarbeides i vernebestemmelsene for en ev. nasjonalpark. Disse planene omfatter både den gamle plassen Lutdalen i nordenden av Nøkklevann og Korketrekkeren eller Svingbrua ved veien fra Ulsrud til Sarabråten (se over), i tillegg til «kjerneområdet» ved Sarabråten.

Oppsummering og konklusjon

Sarabråtens venner mener at det er i tråd med naturmangfoldlovens ånd og bokstav – og også gjeldende praksis i miljøforvaltningen - at de eksisterende kulturminnene innenfor utredningsområdet ikke står i noe som helst motsetningsforhold til verneformålet for nasjonalparken.

Vi mener også at vesentlige kulturminner ved Sarabråten krever kontinuerlig skjøtsel, og at vernebestemmelsene for en eventuell nasjonalpark ikke må stå til hinder for dette.

Kilder og mer informasjon

- **Sarabråten.** Kulturhistorie fra Oslos første utfartssted - <https://sarabraaten.wordpress.com/>
- **Even Saugstad: Sarabråten - godset i skogen.** Oslo, 2016. Frie Fuglers Forlag
- **Oslo kommune:** Forslag til forvaltningsplan med skjøtselsplan for Hauktjern friluftslivsområde. Oslo, 2015 – se <https://sarabraaten.wordpress.com/hauktjern-friluftslivsomrade/>

Fylkesmannen i Oslo og Viken
fmovpost@fylkesmannen.no

Innspill til oppstart av vernearbeid for deler av Østmarka

Det vises til «Melding om oppstart av vernearbeid for deler av Østmarka». Høringsfrist er 15.12.2020.

Friluftslivet må styrkes

Tittelen på Skiforeningens debattinnlegg i Aftenposten 14.01.2020 var «Er det en god idé med nasjonalpark i Østmarka? Skiforeningen tviler.» Østmarka vil bli den nasjonalparken i Norge som ligger nærmest tettbeholdet strøk og som har flest brukere hele året. Kombinasjon av variert natur, gode muligheter for et variert friluftsliv og nærhet til der hvor svært mange mennesker bor, gjør Østmarka unik. Området har flotte ski- og sykkelstier og stinett, gode fiskevann og teltplasser. Tilrettelegging som løypearbeid, skilting og stuedrift muliggjør den store aktiviteten, og begrensninger på dette vil være et tap for hele regionen. Skiforeningen ønsker at enda flere inspireres til å være aktive utendørs, til å bruke, bli kjent med og glad i Marka, og dermed lære seg å ta vare på den.

En forutsetning for å kunne akseptere vern er at det ikke legges hindringer på det enkle friluftslivet.

Tilrettelegging for økt bruk er nødvendig

Fylkesmannen skriver på sine hjemmesider at «det er kommet politiske føringer på at det bynære friluftslivet er et viktig formål som må ivaretas ved vurdering av ulike områder, verneformer og nasjonalpark i Østmarka.» Skiforeningen er enig: Friluftslivet er et viktig formål! Skiforeningen håper og tror at en nasjonalparkstatus vil tiltrekke flere og nye brukere.

Sykling er ett eksempel. Det er mange som sykler i Marka og sykkelstien er et fantastisk fremkomstmiddel for å oppleve Marka. Det er en viktig forutsetning at syklingen i Østmarka ikke begrenses, men heller fremmes gjennom god tilrettelegging.

Økt bruk kan imidlertid gi økt slitasje på stier og løyper og også generelt i terrenget. Stiene og løyvenes funksjon for å kanalisere ferdselen vil bli enda viktigere hvis området vernes som nasjonalpark. Skiforeningen har god innsikt i bruken av Østmarka og hvilke stier og løyper som bør ha en større grad av tilrettelegging for å tåle klimaendringer og økt bruk. Inviter oss til et eget møte så deler vi vår kunnskap.

Vangen skistue må ikke innlemmes i verneområdet

For å sikre god drift, vedlikehold og utvikling av Vangen skistue, ber Skiforeningen om at Vangen og veien opp til Vangen ikke innlemmes i et endelig vern som nasjonalpark.

Vangen er en viktig arena for introduksjon til friluftsliv for barn på Østlandet. Vangen tar imot mange tusen barn på leirskole hvert år, og elevene får opplæring i enkelt, tradisjonelt friluftsliv. Tilbudet er så populært at flere skoler står på venteliste. Vertskapet har sauer, griser og hester, og tilbyr en rekke aktiviteter for store og små hele året. For Skiforeningen er det viktig at tilbud som dette kan opprettholdes og utvikles.

Forvaltningsplanen viktig for å beskrive hvordan friluftslivet skal forvaltes

Skogsbilveiene er svært viktige i løypenettet, og det er veldig viktig at disse holdes ved like. Skogbruket har normalt dette ansvaret, og vi stiller spørsmål til hvem som skal utføre denne jobben når skogbruket ikke lenger er til stede i nasjonalparken. En forvaltningsplan gir de nødvendige retningslinjene, og det er viktig at en slik plan er på plass så fort som mulig.

I Østmarka har Skiforeningen god hjelp av dugnadsgruppen ØX. Sammen med Skiforeningens løypebas gjør disse en formidabel innsats for at Marka blir mest mulig tilgjengelig. Et eksempel på arbeid som utføres av denne gruppa er kavling, dvs. tømmerstokker legges tett i tett på tvers av løypa i bløte områder. Trærne som brukes ved kavlingen felles etter tillatelse fra grunneier. Noen ganger kan man bruke trær som vokser i kanten av løypa, men ofte kan det være behov for å felle trær lenger inn i skogen. Forskrift og forvaltningsplan må åpne for at trær kan felles ved slike tilretteleggingsarbeider.

For å kunne gjennomføre dugnadsarbeid i løypene er det nødvendig med tilkomst via skogsbilveinettet. Terrenggående kjøretøy brukes også for å kjøre inn utstyr og materialer inn til løypene. Motorferdsel på barmark i forbindelse med vedlikeholdsarbeid i løypenettet er tillatt etter markaloven, men søknadspliktig i verneområder. Skiforeningen ber om at slik motorferdsel tillates. Merking, rydding og vedlikehold av eksisterende stier og løyper må tillates på samme måte som i mange av Markas øvrige verneområder.

Dammer, kraftgater og veier

Nye dammer, kraftgater og veier er vanligvis ikke ønskelige. De eksisterende har imidlertid med tiden blitt en del av Marka. Fjernes disse, forandres landskapet drastisk. Skogsbilveiene kan beskrives som Markas blodårer, med stor betydning for friluftslivet. Tidlig på vintersesongen og i snøfattige vintre er det skogsbilveiene som sikrer skiføre. Øvrige deler av året brukes de flittig av både turgåere og syklistene. Dammer skaper vakre vannspeil og et åpent landskap. Vinterstid er skiløyper over islagte vann veldig populære, fordi disse er teknisk enkle og det åpne landskapet gir en god naturopplevelse. Turskøyting på islagte vann er også en fin vinteraktivitet, som gir gode vinteropplevelser tidlig på sesongen og i snøfattige vintre. Kraftgater er negativt i et landskapsbilde, samtidig som de også skaper en åpenhet som spesielt vinterstid kan gi utsikt og mer sol inn i løypene. Skiforeningen mener det er viktig å beholde dammer og veier i Marka, men at kraftgater som regel kan fjernes.

Klimautfordringene

Tiltak for å forbedre standarden i løypenettet blir viktigere for å kunne opprettholde et skitilbud i snøfattige vintre. Elementer i terrenget, som steiner og vegetasjon som tidligere ikke var et problem, kan nå skape store utfordringer ved preparering og for brukerne. Vekslede værforhold fører tidvis til mye vann i terrenget - også vinterstid - med påfølgende problemer i form av issvuller og våte partier. Alt dette kan begrenses gjennom vedlikehold av løypene. Som for alle løyper i Marka, vil det være avgjørende at løypene i verneområdene tåler ekstremvær og kan prepareres på lite snø. Dette er en viktig forutsetning hvis området vernes som nasjonalpark. Om ikke risikerer vi at store deler av løypenettet forsvinner.

Klimautfordringene og snømangel/snøfattige vintre er en reell trussel for skigåing i fremtiden. Forskriftens formulering vil påvirke handlingsrommet ved sti- og løypearbeid i området. Det er avgjørende at forskriftene ikke låser seg for endringer. I den forbindelsen ønsker vi å vise til Norsk friluftslivs sitt brev av 15.06.2020 til Klima- og miljødepartementet. Her skriver Norsk friluftsliv blant annet følgende: *Eventuelle restriksjoner må være forankret i verneformålet og begrenses i rom og tid i forhold til hva som vurderes som nødvendig.*

Med vennlig hilsen
FORENINGEN TIL SKI-IDRETTENS FREMME

Lisa Nasholm

Lisa Nasholm, Fagansvarlig naturforvaltning og klima
Tlf: 41 39 76 24. Mail: lisa.nasholm@skiforeningen.no

Fra: Rune Garberg[rune.garberg@statnett.no]

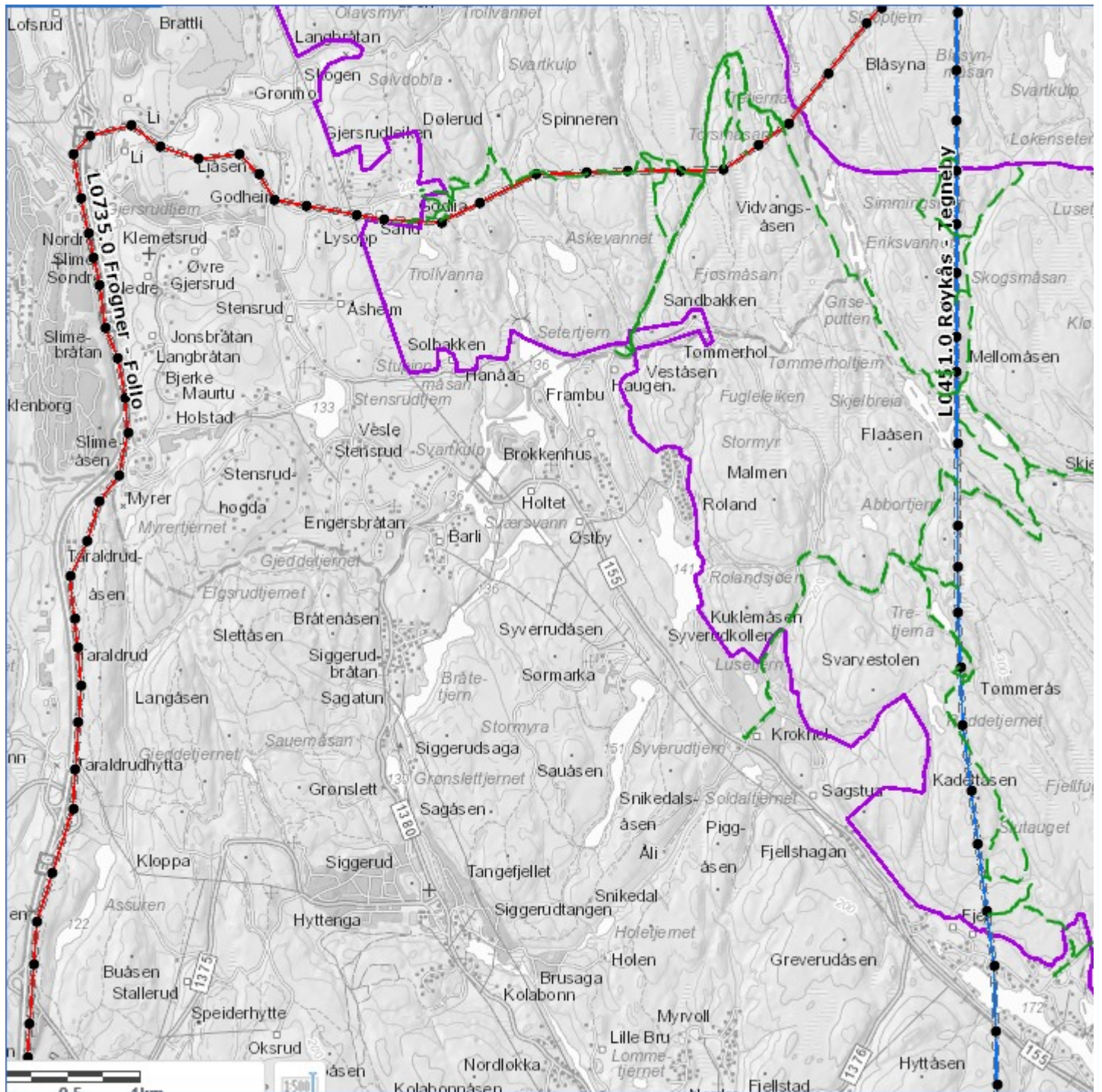
Sendt: 18. des 2020 12:03:32

Til: Postmottak FMOV

Kopi: NORGES VASSDRAGS- OG ENERGIDIR NVE; Hillmann, Christian; Mejlgaard, Tone; Haaverstad, Olav Thøger
Tittel: Høringsuttalelse del 2 - Ettersending av kartdata - Melding om oppstart av vernearbeid for deler av Østmarka - Oslo kommune

Åpen informasjon / Public information

Vedlagt oversendes shape fil med kjøretreaser som Statnett benytter innenfor det foreslåtte verneområdet for Østmarka nasjonalpark.

Med vennlig hilsen

Rune Garberg

Seniorrådgiver eiendomsforvaltning

BBR - Eiendom og rettigheter

M +47 900 80 853

D +47 71 66 92 13

T +47 23 90 30 00

Statnett

Nydalen Allé 33, 0484 Oslo

PB 4904 Nydalen, 0423 Oslo

Statnett.no

Fra: Rune Garberg

Sendt: fredag 18. desember 2020 11:04

Til: Fylkesmannen i Oslo og Viken <fmovpost@fylkesmannen.no>

Kopi: NORGES VASSDRAGS- OG ENERGIDIR NVE <nve@nve.no>; Hillmann, Christian <fmoachi@fylkesmannen.no>; Mejlgaard, Tone <fmoatme@fylkesmannen.no>; Haaverstad, Olav Thøger <fmbuoth@fylkesmannen.no>

Emne: Høringsuttalelse - Melding om oppstart av vernearbeid for deler av Østmarka - Oslo kommune

Åpen informasjon / Public information

Se vedlegg - Høringsuttalelse - Melding om oppstart av vernearbeid for deler av Østmarka - Oslo kommune.

Shapefil med kjøretreaser vil bli ettersendt så snart vi har ferdigstilt datasettet.

Med vennlig hilsen

Rune Garberg

Seniorrådgiver eiendomsforvaltning

BBR - Eiendom og rettigheter

M +47 900 80 853

D +47 71 66 92 13

T +47 23 90 30 00

Statnett

Nydalen Allé 33, 0484 Oslo

PB 4904 Nydalen, 0423 Oslo

Statnett.no

"This email with attachments is solely for the use of the individual or entity to which it is addressed. It may contain confidential or privileged information. If you are not the addressee, please notify the sender and delete this message and all attachments from your files."

Fylkesmannen i Oslo og Viken

Saksbeh./tlf.nr.: Rune Garberg/90080853
Deres ref./Deres dato: 2019/21036/ 09.10.2020
Vår ref.: 20/01039-3
Vår dato: 18.12.2020

Postboks 325
1502 MOSS

Høringsuttalelse - Melding om oppstart av vernearbeid for deler av Østmarka - Oslo kommune

Det vises til oversendelse fra Fylkesmannen i Oslo og Viken datert 09.10.2020 knyttet til melding om oppstart av verneplanarbeid deler av Østmarka i Oslo og Viken Fylke.

Vern av deler av Østmarka som nasjonalpark har blitt diskutert i lengre tid. 2018 ble det besluttet at regjeringen ville utrede om de naturfaglige verdiene i Østmarka kvalifiserer til status som nasjonalpark. Både Fylkesmannen og Miljødirektoratet vurderte dette, og den 14. november 2019 ble det offentliggjort at regjeringen starter prosessen for å etablere en nasjonalpark i Østmarka. Fylkesmannen i Oslo og Viken har nå varslet oppstart av verneplanarbeidet.

Statnett er systemansvarlig i det norske kraftsystemet. Dette innebærer å drifte ca. 11 000 kilometer med transmisjonsnettledninger og 150 transformatorstasjoner over hele landet. Statnett er også ansvarlig for forbindelsene til utlandet. Statnett uttaler seg til verneplanene ved å være rettighetshaver innenfor det nasjonalparken som nå er foreslått opprettet.

Statnett har merknader til verneforskriften når det gjelder rettigheter til drifte, vedlikehold, oppgradering og fornyelse, samt motorisert ferdsel.

Statnetts merknader – anleggskonsesjon etter energiloven og ervervede rettigheter

Statnett er berørt ved at verneområdet er foreslått opprettet over 420 kV-ledningen Frogner - Follo og 300 kV-ledningen Røykås - Tegneby med tilhørende klausulerte skogryddebelter. Klausuleringsbeltet til 420 kV-ledningen Frogner – Follo er 40 meter bredt, 20 meter til hver side for senter av ledningen, mens klausuleringsbeltet til 300 kV – transmisjonsnettledningen Røykås – Tegneby er 38 meter bredt, 19 meter til hver side for senter av ledningen. Det klausulerte skogryddebeltet vil bli ryddet for skog med noen års mellomrom.

Statnett har anleggskonsesjon etter energiloven til å eie, drifte og vedlikeholde transmisjonsnettledningene, og har ervervet rettigheter til dette gjennom ekspropriasjonsskjønn og minnelige avtaler. I Statnetts rettigheter inngår også retten til å rydde skog, herunder nødvendig felling av trær i skrått sideterrang utenfor ryddebeltet av hensyn til forsyningsikkerheten til ledningen.

Kommentarer til forskriften - Statnett ber om at følgende forhold hensyntas ved utarbeidelse av verneforskrift

Drift, vedlikehold, oppgradering og fornyelse

Det er av stor betydning at det i forskriften gis et generelt unntak fra vernebestemmelsene for drift og vedlikehold på energianlegg i og inntil verneområdet. Videre må det være åpning for oppgradering og fornyelse av transmisjonsnettledninger for heving av spenningsnivå og økning av linjetversnitt. Denne type arbeid og tiltak kan være avgjørende for forsyningssikkerheten til transmisjonsnettet og må være nedfelt i bestemmelsene til verneområdet.

Motorisert ferdsel

I forbindelse med bygging og drift av ledningen er det etablerte kjøretraséer frem til ledningstrase og høyspentmaster. Disse traseene som i stor grad går etter eksisterende stier mv., brukes i forbindelse med motorisert transport ved drift og vedlikehold av ledningene. Omfanget av transport etter slike traseer er beskjeden, men må likevel anses å være av vesentlig samfunnsinteresse. Statnett ber om at disse traseene, sammen med ledningens skogryddebelte, tas inn i vernekartet og det gis et generelt unntak fra vernebestemmelsene når det gjelder motorisert ferdsel etter konkrete traseer slik som vedtatt i *kongelig resolusjon av 23.06.2020, saksnr 19/3624 og vern av Rupefjell og Selslinatten naturreservat i Notodden kommune i Vestfold og Telemark og Kongsberg kommune i Viken fylke.

Statnett vil ettersende data om trasene som blir brukt slik at disse kan brukes som grunnlag til vernekartet.

[* https://www.regjeringen.no/contentassets/d80881c0822442489ba24ce095378be2/fastsettelse-av-forskrifter-om-vern-av-30-skogomrader-i-fylkene-more-og-romsdal-vestland-agder-vestfold-og-telemark-viken-innlandet-og-trondelag.pdf](https://www.regjeringen.no/contentassets/d80881c0822442489ba24ce095378be2/fastsettelse-av-forskrifter-om-vern-av-30-skogomrader-i-fylkene-more-og-romsdal-vestland-agder-vestfold-og-telemark-viken-innlandet-og-trondelag.pdf)

Ved motorisert transport med lettere beltekjøretøy på snødekt og frossen mark må det være mulig å fravike fastsatte traseer av hensyn til fremkommelighet og sikkerhet da denne typen transport ikke vil påvirke verneformålet negativt.

Det bemerkes også at Statnett benytter droner til inspeksjon av anleggene, og at droner i likhet med helikopter også kan benyttes til inspeksjon knyttet til utfall eller havari. Det henstilles derfor til at også arbeid med drone og helikopter, herunder landing, også gis et generelt unntak fra ferdselsbestemmelene da dette er aktiviteter som ikke er i konflikt med verneformålet for skogområdet.

Statnett ber om å få være høringspart i det videre verneplanarbeidet.

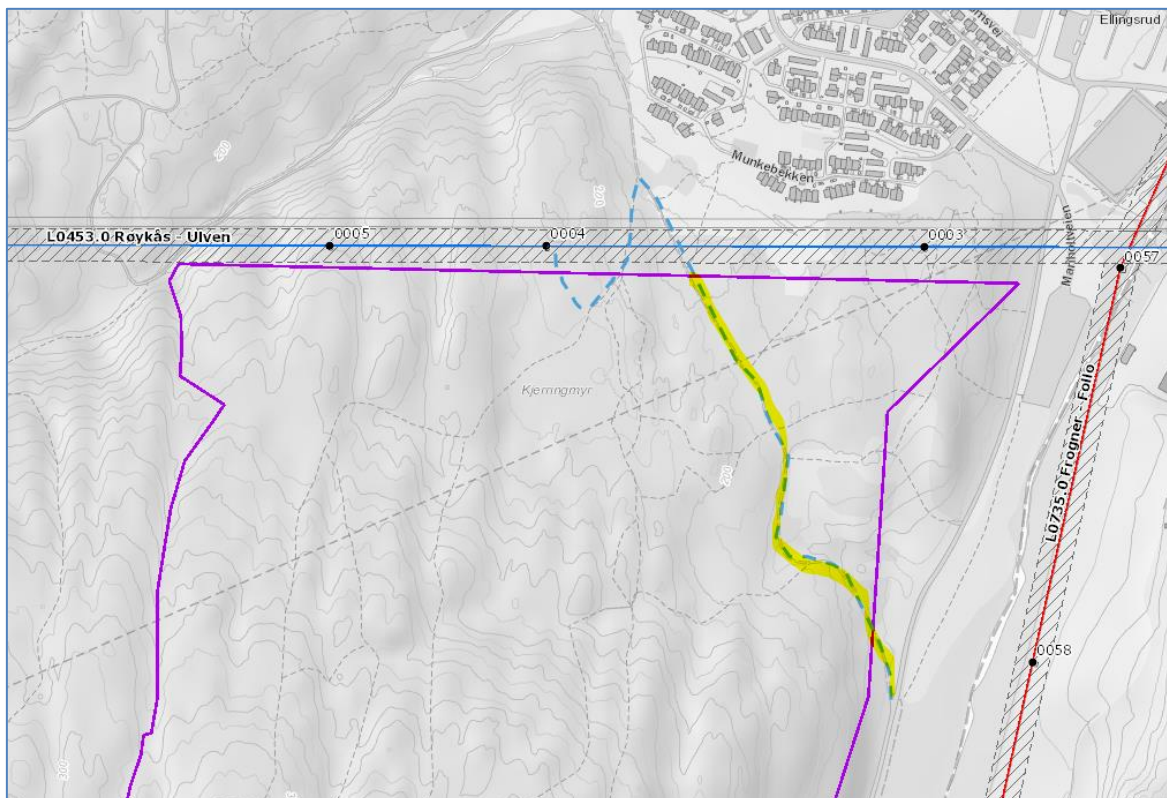
Med vennlig hilsen

Lars Erik Vindfallet Lauritsen

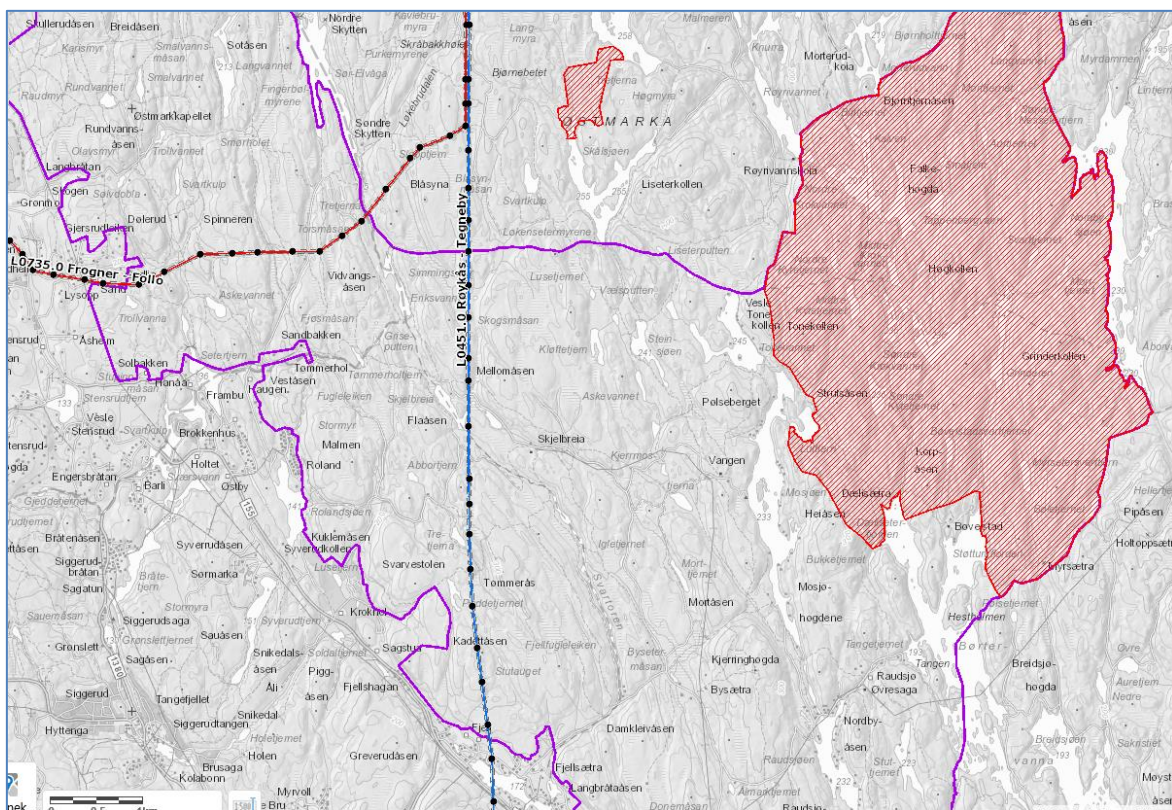
Seniorrådgiver
BBR-Eiendom og rettigheter

Rune Garberg
Seniorrådgiver

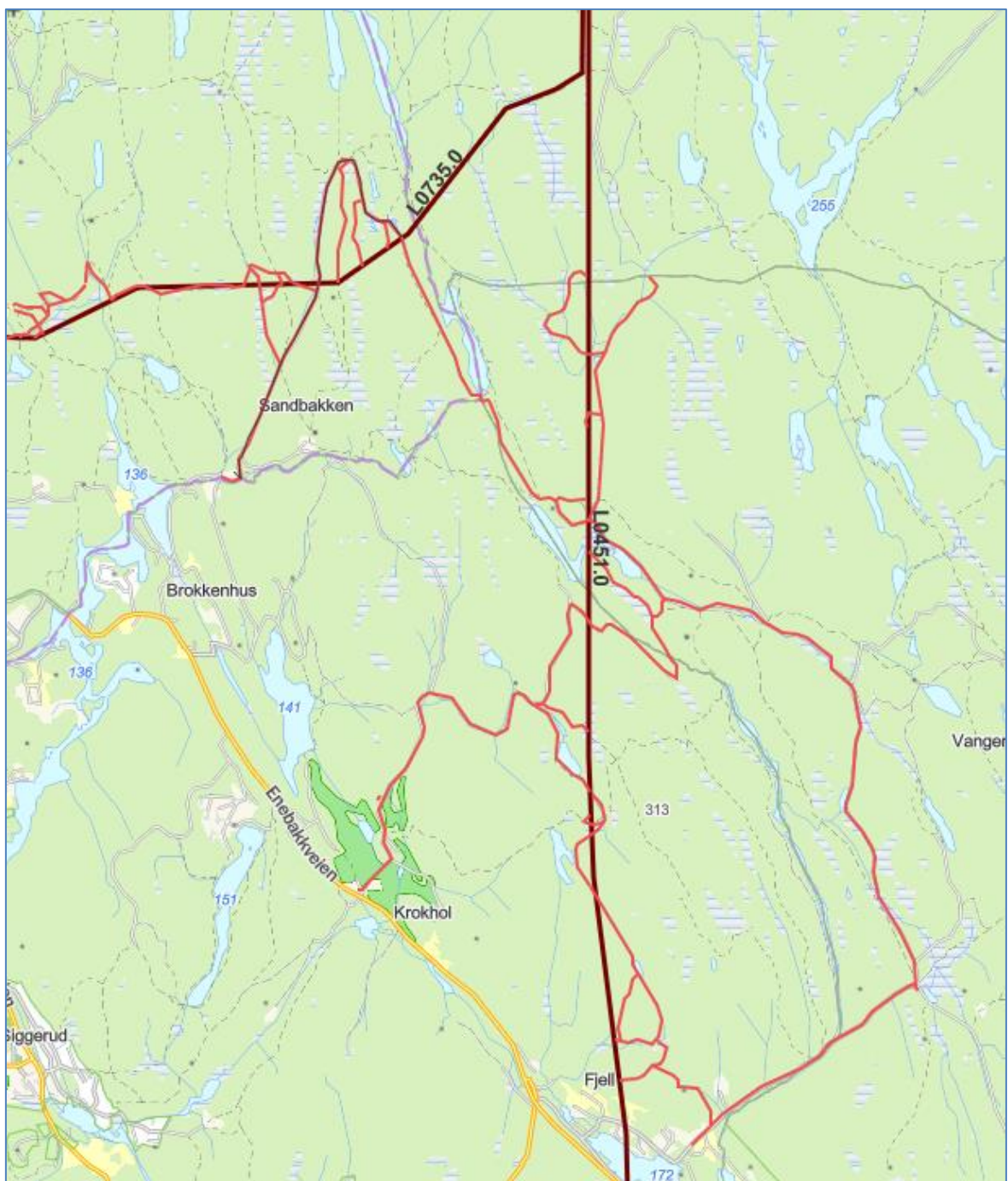
Kopi: NORGES VASSDRAGS- OG ENERGIDIR NVE

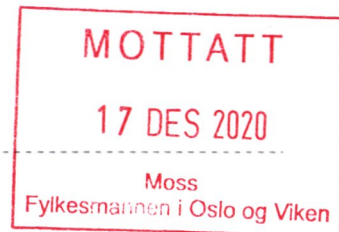
Situasjonskart: Statnetts traseer for motorisert ferdsel ved drift og vedlikehold av 300 kV-ledningen Røykås- Ulven markert med blå stiplet linje sørvest for Ellingsrud. Det bemerkes at adkomst i fra sørøst (uthevet i gul) kun benyttes i særskilte tilfeller dersom primær adkomst fra nord (nordøst for mast 4) ikke er fremkommelig. Eksempel på dette har vært at veien benyttes til hogst og er sperret i forbindelse med dette.

Situasjonskart: Forslag for Østmarka nasjonalpark er foreslått lagt over to av Statnetts transmisijsnettledninger. Dette er 300 kV-ledningen Røykås - Tegneby og 420 kV-ledningen Frogner – Follo.

Situasjonskart kjøretaséer: Kartet viser traseer som Statnett benytter til motorisert transport i forbindelse med nødvendig drift og vedlikehold av transmisjonsnettledningene Røykås – Tegneby og Frogner – Follo.

Stiftelsen Østmarkskapellet

Østmarka, 1279 Oslo
Adresse og telefon til styrets leder:

Solfjellshøgda 6, 0677 Oslo, 902 05 261

Fylkesmannen i Oslo og viken

Postboks 325, 1502 Moss
E-post: fmovpost@fylkesmannen.no

Angående oppstartsmelding Østmarka nasjonalpark

Østmarkskapellet samler ukentlig mennesker til gudstjeneste like ved Rundvann, ca. 3 kilometer fra parkeringsplassen på Grønmo, og har gjort det siden 1954.

Vi har et godt samarbeid med Oslo kommune, og kapellet står på festet tomt hos kommunen. Østmarkskapellet har lenge vært anerkjent som et viktig bidrag til friluftslivet og folkehelsearbeidet i Oslo, da både gudstjenestedrift og kafedrift trekker folk ut i marka.

Vi ser med glede på initiativet til å opprette nasjonalpark i Østmarka. Det vil kunne øke attraksjonen for Østmarka som rekreasjonsområde og sted for gode naturopplevelser. Vi merker oss også positivt at Fylkesmannen tar til orde for å sikre bruk og drift av allerede eksisterende hytter og serveringssteder. Skogskapeller er ikke nevnt, men allikevel svært viktig. I tillegg til café og gudstjenestedrift, har vi et stort antall besøk og overnattingstilbud til skoleklasser, barnehager, kurs, kor og foreninger. Vi ønsker derfor en bekreftelse på – og skriftlig innførsel i sakspapirene framover – at også sportskapeller (Østmarkskapellet, Setertjernstua m.fl.) sikres videre bruk og drift. Det betyr også at drift, vedlikehold, vare- og renovasjonstransport, rehabilitering av bygning og utendørs aktivitetsområder mv ikke må hindres eller utløse dyre kommunale avgifter eller langvarige søknadsprosesser.

Vi vil også understreke viktigheten av at opprettelse av nasjonalpark ikke må medføre et «osteklokkevern» av marka. Østmarka benyttes av store befolkningsgrupper fra alle tilliggende kommuner til rekreasjon og friluftsliv. Dette må styrkes, og skilting, merking og skjødning av ferdssårer opprettholdes. Noen steder er det også påkrevet med aktiv skogskjødning og hugst for å opprettholde tilgang og utsikt.

Med vennlig hilsen

Stiftelsen Østmarkskapellet
Styrets leder, Anne Bråtveit
10/12-2020

Fra: Tor Olav Kristoffersen[tor.olav.kristoffersen@vikenfiber.no]
Sendt: 20. nov 2020 16:12:14
Til: Postmottak FMOV
Tittel: VERNEARBEID FOR DELER AV ØSTMARKA - RAUSJØ

Til
Fylkesmannen i Oslo og Viken
Vernearbeid for deler av Østmarka
Ref. brev datert 09.10.2020 sak: 2019/21036

I ovennevnte brev inviteres det til innspill ang. vernearbeidet. Min interesse er som hytteeier i Rausjø. Fra den informasjonen som har kommet fram til nå, virker det som det vil bli tatt rimelig hensyn til bruk og tilkomst for oss som har hytter i området. Spesielt positivt er at demningene i Mosjøen og Rausjø samt skogsbilveiene beholdes. I tillegg har jeg følgende punkter som er viktig for et videre hytteliv i området:

1. **Kjøretillatelse** og fri bruk av veien inn til Rausjø ble gitt i skjøte fra skogeier And. H. Kjær & Co. Denne forpliktelsen ble overtatt av Oslo Kommune ved kjøp av Rausjøskogen i 1965. Jeg forventer at dette vil gjelde framover og at vi får kjøretillatelse 24/7 som i dag. Slik bruksrett til veien tror jeg er gitt til alle som kjøpte tomt av Kjær & Co.
2. **Fortøyningsplass for robåt og ferdsel med robåt på Rausjø.** Hytta ligger slik til at tilkomst med robåt er nødvendig.
3. **Vedhogst på egen tomt.** Det er god vekst på tomta og av og til behov for å hugge trær som brukes til ved. Jeg håper at vi kan fortsette med en moderat bruk av motorsag til dette.
4. **Strøm til hytta.** I 1987 la Follo Energi strømkabel i Rausjø til flere hytter. Jeg regner med at det blir liggende urørt, og at vi fortsatt kan bruke strøm.
5. **Oppkjøring av skiløyper.** For friluftslivet i området er skiløypene om vinteren av stor betydning. Jeg håper at Skiforeningen får fortsette å kjøre opp løyper med motorisert redskap slik som i dag.
6. **Vedlikehold og opprusting av hyttene.** Jeg fikk tillatelse av Fylkesmannen og Enebakk kommune til å rive det gamle uthuset med gammeldags utedo, og å sette opp et lite annekks med en snurredass/biодо. Dette ble gjort iht markaloven og bygningsloven med Enebakk kommune som godkjenningsinstans og ferdigstilt i 2016. Ved framtidige behov bør denne muligheten videreføres generelt. Dette bør kunne ordnes enkelt ved at eiendommene for hytter og fastboende holdes utenfor Nasjonalparken, men fortsatt administreres iht markaloven og bygningsloven.
7. **Fisking og krepsing.** I 2006 ble det avklart med Oslo Kommune at hytteeiere har fortsatt rett til fisking og krepsing fra engen strandlinje. Ref brev fra Oslo Kommune Friluftsetaten datert 06.07.2006 saksnr. 06/00119.

Jeg håper dette blir vurdert på en positiv måte i det videre arbeidet og ser fram til å motta høringsforslaget når det er ferdig.

Hilsen
Tor Olav Kristoffersen tlf 481 01 583
Hytte: Rausjøveien 641; gnr 126, bnr 147
Boligadresse:
Hauketosvingen 12
1266 Oslo

Sendt fra [E-post](#) for Windows 10

INNSPILL TIL PLANENE OM NASJONALPARK I ØSTMARKA

Fra TOR VALSTAD

Jeg er utgiver av Turkart over Østmarka. Kartet er også et samarbeid med turorienteringen i Oppsal Orientering (Ola Dilt). Jeg har detaljert kunnskap om Østmarka gjennom mange år. Jeg hadde trodd at Nasjonalparken hadde dekket de sentrale og mer ubrukte deler av Østmarka. Det er likevel spennende og utfordrende at forslaget legger opp til å følge markagrensen i vest.

KOMMENTARER

- Arrondering

Forslaget til arrondering tar veldig lite beslag av Lørenskogs skogområder. Hadde vært fantastisk om området nordover til Ramstadslottet naturreservat kunne inkluderes i Nasjonalparken. Forslaget inkluderer hele nærområdet inn mot Skullerud, Bøler og Oppsal. Dette området er sti og vei-tett og veldig mye benyttet.

- Turorientering og orientering og annen idrett

Ber om at Nasjonalparkens innvirkning på mosjon, sykling, klatring, vinteraktiviteter, orientering og turorientering vil bli vurdert.

- Historiske steder og kulturlandskapet

Turkart over Østmarka viser mange gamle setrer, plasser og steder av spesiell betydning. Bør vies omtale i melding om oppstart. Det er også minner fra 2. verdenskrig som bør beskyttes.

- Naturreservater

Innenfor foreslått arrondering ligger et naturreservat og 2 verneområder (Haukåsen og Spinnern). Et naturreservat er vel en strengere verneklasse enn nasjonalpark. Blir Østmarka naturreservat beholdt som det er? Forsviner de 2 verneområdene inn nasjonalparken?.

Det hadde vært hyggelig og lærerikt hvis Fylkesmannen Oslo og Viken så seg tjent med videre innspill.

Ulsrud, 03.12.2020

A handwritten signature in blue ink that reads "Tor Valstad".

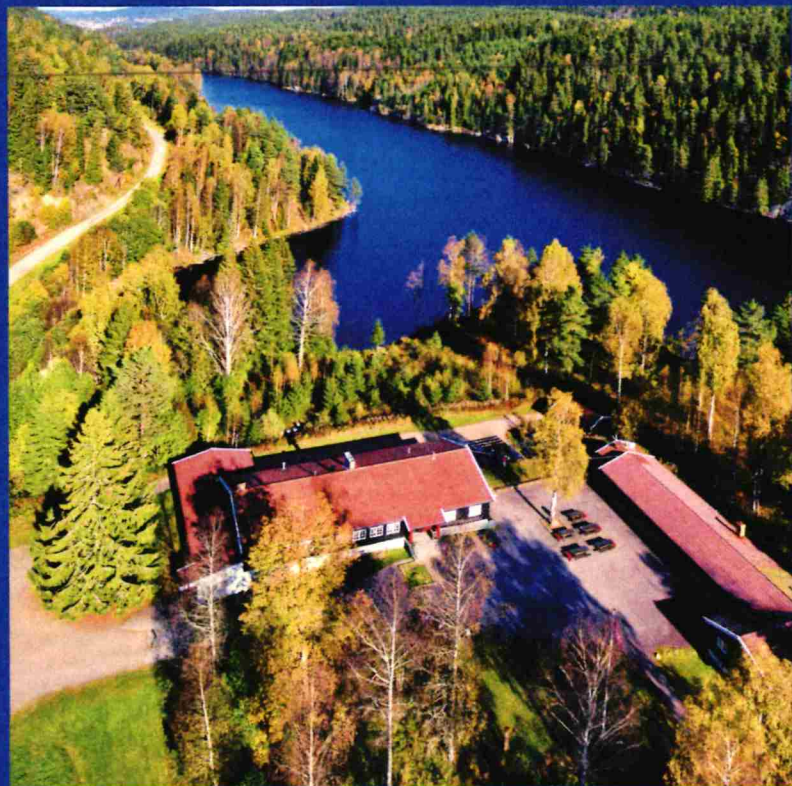
Tor Valstad

Ulsrudveien 25

0690 Oslo Mobil: 982 36 571 E-post: torvalstad@hotmail.com

Vedlegg: 1 eks. av Turkart over Østmarka i 1:25 000 utgitt 2018

TURKART OVER ØSTMARKA

Målestokk: 1:25 000

Rødmerka skiløyper
Blåmerka fotruter
Lysløyper og Naturstier

Utgitt april 2018

Haaverstad, Olav Thøger

Fra: Tove Beate Brustad <t-b-brus@online.no>
Sendt: tirsdag 15. desember 2020 17.12
Til: Hillmann, Christian; Mejlgaard, Tone; Haaverstad, Olav Thøger
Kopi: Postmottak FMOV; 'Tove Beate Brustad'; bigalfha@gmail.com
Emne: Innspill vedrørende nasjonalpark

Hei,

Takk for informasjon vedrørende melding om oppstart av vernearbeid for deler av Østmarka.

Frist for innspill er satt til i dag 15/12 og vi har i den forbindelse følgende punkter vi ønsker belyses:

Parkering Bysetermåsan

I følge kartet ligger parkeringsplassen godt innenfor området som utredes til nasjonalpark.

I dag er plassen allerede overbelastet i helger og på høytidsdager. Senest i påsken i år oppstod det trafikkaos da biler parkerte langs veien inn til Bysetermåsan og det oppstod farlige situasjoner hvor deler av veien ble sperret av biler.

Deler av plassen skråner ned mot myra og ligger til tider under vann (vår og høst med mye nedbør).

Hva skjer med parkeringsplassen om området innlemmes i en nasjonalpark?

Rausjøveien fra Fjell til Bysetermåsan

Store deler av denne veien går gjennom et boligfelt, det er ingen fortau og noen steder så smalt at en bil må stå stille mens den andre passerer.

Om Bysetermåsan skal fortsette å være en parkeringsplass inne i en nasjonalpark, - hva er planene for veien fra Fjell til Bysetermåsan?

Hvilke utredninger vil gjøres får å se på økende belastning av denne veistrekningen?

Parkeringsplass Nasjonalpark

Om Bysetermåsan ikke skal være en parkeringsplass i en nasjonalpark, – hvor blir det laget en parkingsplass for å komme inn til Vangen og Rausjø? (fra sør/vest siden av området)

Med vennlig hilsen fra
Tove Brustad
Birger Alf Hansen
Tlf 917 47 717

Fra: Trude Elde[trude.d.e@gmail.com] Sendt: 9. des 2020 11:10:54 Til: Postmottak FMOV Tittel: Høringsinnspill - Østmarka til nasjonalpark!

Hei

Jeg ser til min store overraskelse at det er startet et arbeid med å gjøre Østmarka om til nasjonalpark. Jeg ser også at grensene for denne "nasjonalparken" startet omtrent utenfor min bolig, og dermed vil få konsekvenser for ikke bare meg og min familie, men alle som bor langs markagrensa her i Oslo Øst.

Dersom det er en ting man har lært etter nesten 8 mnd med pandemi i Oslo, så er det at Østmarka er enormt viktig for beboerne her i området. Som hundeeier på hjemmekontor benytter jeg østmarka opptil flere ganger om dagen, dette området dere nå ønsker å gjøre om til nasjonalpark, og det siste året har jeg møtt utrolig mye folk i marka - både på grusveier, på blåmerka sti og på de bittesmå stiene som "ingen" vet om. Folk går, de løper, sykler terrengsykkel, sykler el-sykkel, går med buldrematter for å komme til buldrefeltene, bruker kickere, sover i hengekøyer, telter, koser seg med bål og det er barnevogner og sparkesykler i skjønn forening.

Det er så utrolig flott å se at når pandemien herjer så finner folk trygghet og terapi i østmarka!

Når vi samtidig vet at en av de større helseutfordringene vil vil måtte håndtere i fremtiden er overvekt, så er det ikke noe som er bedre enn at de kommende generasjonene kan finne aktiviteter i nærmarka si som vil bidra til generelt bedre folkehelse (og her er det "tradisjonelle friluftslivet" gjerne på vikende front)

Jeg kan ikke se noe annet enn at forslaget med å gjøre om østmarka til nasjonalpark vil føre til at man legger begrensninger på denne bruken!

1. Hvem skal få bruke og til hva?

I skrivet dere sender ut står det:

Utgangspunktet for verneforskrifter etter alle aktuelle verneformer er at tradisjonell bruk av utmarka som sanking av sopp og bær, jakt og fiske, ligge i telt, padle, evt. beiting mv., skal kunne fortsette som før. Det samme gjelder vanlig ferdsel, bading og andre aktiviteter.

Hva innebærer "vanlig ferdsel" og "andre aktiviteter"?

Dette må det komme en tydelig klarhet i!

Kan man fremdeles bruke sin el-sykkel på stier i en nasjonalpark, slik mange osloborgere gjør i østmarka i dag?

Er det fremdeles fritt for en terrengsyklist å sykle på akkurat den stien hen selv synes er best?

Blir det forbudt å bolte nye ruter i klatrefelt?

Kan man arrangere o-løp?

Kan man arrangere terrengsykkelritt?

Kan man organisere større trenings utflukter, eller guidede turer? Osv!

2. Hvem skal forvalte?

Som tidligere frivillig i ulike idrettslag i Oslo Øst har jeg kjent på den store frustrasjonen det er å få til arrangement i oslomarka. Det tar lang tid å få tillatelser til bruk, det er store restriksjoner på hva som tillates av både merking, transport av utstyr, det er lang behandlingstid for evt tilrettelegging og godkjenning av slitasje-reduserende tiltak, men idrettsklubbene har likevel klart å stable på beina frivillig-timer nok til å håndtere det og få arrangert både små og store arrangement for både små utøvere, norgeseliten, og veteranene i Oslo, men også fra hele Norge.

Hva slags prosess vil det bli for å gjennomgå en slik prosess når området blir nasjonalpark?

Forvaltning ved opprettelse av en nasjonalpark vil det bli etablert et lokalt verneområdestyre som har forvaltningsmyndigheten. Her vil representanter fra kommunene og fylkeskommunene sitte. Styret vil ha myndighet til å forvalte vernebestemmelsene, og vil disponere et budsjett til aktiv forvaltning

Dette virker foruroligende for frivillige organisasjoner som har behov for en løpende dialog med forvaltende myndigheter, og som har god lokal kjennskap til de områdene det er snakk om.

Dersom tanken er at det ikke skal tillates noen form for slike arrangement, så må det løftes opp og frem snarest!!

Det må også i denne saken løftes frem HVA det er ved dagens bruk som evt har begrensende konsekvenser for artsmangfold og vern, som gjør at det blir motstridende.

Oslo har en rekke idrettslag som benytter østmarka som arena for sine konkurranser og som ikke har andre arenaer å arrangere på (terrengsykling, terrengløp, orientering, langrenn osv). Tar man bort muligheten til arrangement i marka for idretten slår man beina under motivasjonen til tusenvis av både frivillige krefter, utøvere og lokale initiativ.

3. Sanksjoner og Konflikthåndtering

Etter mange år med arbeid for å tilrettelegge for en god sambruk av marka mellom ulike brukergrupper ser vi nå endelig at det går i riktig retning, med et lavere konfliktnivå mellom ulike brukergrupper.

Dersom prosessen med å gjøre området om til nasjonalpark gjør enkelte brukergrupper om til regelbrytere vil vi derimot kunne øke konfliktnivået i et område som skal brukes til rekreasjon, friluftsliv og trening! For jeg tror vi må være såpass ærlige å si at et eventuelt el-sykkelforbud i marka ikke vil føre til at alle el-sykkelbrukere vil unngå å sykle i marka.

Hvem skal så håndheve evt regler?

Blir det sanksjoner på evt brudd?

Skal hver enkelt bruker bli nabolagspoliti og bidra til økte konflikter mellom ulike brukere i området?

Hva slags arbeid vil dere legge ned for å sørge for at dette ikke blir eskalerende konflikter i området?

Til sist må jeg si, at det i forslaget fra Fylkesmannen foreslås å bygge et nasjonalparksenter i randsonen til marka. For idrettslag som i årevis har forsøkt å få til et bittesmå langrenn- eller sykkelanlegg for barna som bor her i området i randsonen, men som til stadighet får avslag, fremstår det rett og slett som en **enorm provokasjon** at det foreslås et bygg som skal tilrettelegge for turister og tilreisende! Oslomarka må og bør i første omgang tilrettelegges for bruk for oss som bor her - ikke turister!!

Når vi ser hvordan nasjonalparker andre steder kun tillater "det tradisjonelle friluftslivet" og forbyr f.eks bruk av el-sykler og kiting, så er hele ideen rundt nasjonalpark i Østmarka horribel. Vi har som by, lokalmiljø og ansvarlige voksne ikke muligheten til å frarøve kommende generasjoner muligheten til å bruke nærmarka på den måten de selv synes er inspirerende innenfor de grensene som allerede ligger nedfelt i Markaloven. Det synes jeg er en form for arroganse vi ikke kan tillate oss på vegne av kommende generasjoner!

Hilsen

Trude D. Elde

Beboer - Ulsrud/Bøler

WWF Verdens naturfond
P.O. Box 6784 - St. Olavs plass
0130 Oslo
Norway
Tel: +47 22 036 500
Fax: +47 22 200 666
post@wwf.no
www.wwf.no
[facebook.com/WWF Verdens naturfond](https://facebook.com/WWFVerdensnaturfond)

Fylkesmannen i Oslo og Viken

Postboks 325
1502 Moss

Oslo, 15. desember 2020

Innspill fra WWF Verdens naturfond til høring i forbindelse med oppstart av verneprosessen for Østmarka nasjonalpark

WWF Verdens naturfond takker med dette for muligheten til å komme med innspill i denne viktige prosessen.

Vi mister naturmangfold jevnt og trutt, bit-for-bit gjennom en lang rekke mindre og større inngrep. [WWFs Living Planet Report 2020](#), som er basert på overvåking av et stort antall bestander av over 4000 arter, viser at disse bestandene i snitt har blitt redusert med 68 prosent siden 1970. Det er dypt urovekkende, og denne negative utviklingen foregår i høyeste grad også i Norge. Dette kom tydelig fram i forbindelse med lansering av siste utgave av den norske naturindeksen, der Miljødirektoratet påpekte at [naturmangfoldet i Norge har blitt betydelig redusert](#). Blant hovedøkosystemene [står det aller dårligst til i skogen](#), i all hovedsak på grunn av dagens intensive skogbruk, som er hovedtrusselen for over 80 prosent av de skoglevende artene på rødlista for arter. Mengden skog som aldri har blitt flatehogd utenfor verneområdene har minsket betydelig de siste tiårene, og utgjør nå bare mellom 20 og 25 prosent av skogen. Skogene våre har blitt mer ensartede, mer artsfattige, og med et mindre karbonlager som resultat av skogsdrift.

Østmarka er et naturområde med store og viktige naturverdier som må tas vare på for både oss og ikke minst for kommende generasjoner, og en nasjonalpark her vil fylle mangler i nasjonalparksystemet og bidra til å oppfylle målet om et representativt vern av norsk natur. Det er også positivt at Østmarka ligger så tett inntil Oslo, da et varig vern vil kunne bidra betydelig til folkehelsen og livskvaliteten til et stort antall mennesker

Kjenner du til spesielle natur-, landskaps- eller kulturverdier som vi bør være oppmerksomme på?

Det er allerede godt kjent gjennom utredningene, men vi ønsker likevel å trekke fram at det finnes store naturverdier som burde vernes (inkludert rødlistearter og flotte partier gammelskog med mye dødved) på begge sider av kraftlinja som gjennom utredningsområdet, og at et vern dermed ikke bør avgrenses til kun én side av kraftlinja.

Bruker du området på en spesiell måte som bør vurderes i det videre arbeidet?

Østmarka er et meget viktig friluftsområde for befolkningen i Oslo og omegn. Østmarka bidrar til folkehelse både direkte (gjennom luftkvalitet) og indirekte (som et sted for friluftsliv), og er det viktigste stedet for mange av Oslo innbyggere for å komme i nærkontakt med natur.

Hva tenker du eller dere rundt innfallsporter, kanalisering eller tilrettelegging for ulike brukergrupper?

Det er viktig at nasjonalparken, øvrige verneområder, og skogområdene rundt, blir underlagt en forvaltning som er i stand til å ivareta områdenes natur- og opplevelseskvaliteter for fremtiden. Østmarka er et svært populært friluftsområde, og det er naturlig å anta at ferdselen i området vil øke betydelig ved opprettelsen av en nasjonalpark. Det er også naturlig å anta at utøving av friluftsliv vil være et delmål i nasjonalparken. For å unngå slitasje og forringelse av viktige naturtyper og verneverdier må det derfor opprettes en egen forskrift for verneområdet som regulerer bruk.

Det er også viktig at det settes opp gode og informative opplysningstavler og skilting (inkludert informasjon om verneforskrifter, og generell naturveiledning) ved alle eksisterende innfallsporter til Østmarka. Fra disse innfallsportene kan ferdsel kanaliseres vekk fra sårbare områder (for eksempel klopping av viktige stier i våte områder), og inn på blåmerkede stier som er tilpasset og tilrettelagt for stor ferdsel.

Siden Østmarka er et viktig friluft- og opplevelsesområde for et stort antall mennesker, vil det også være viktig å legge til rette for at tilreisende i størst mulig grad benytter seg av kollektivtrafikk.

Hva skal til for at du om noen år vil være godt fornøyd med både området og forvaltningen?

Det er positivt at vi har et skogvernmål på 10 prosent, men veien dit er lang, og det er stor mangel vernet skog i lavereliggende områder, spesielt på Østlandet. Å verne en større del av Østmarka vil være svært viktig for å ta vare slik lavereliggende skog, og det artsmangfoldet som lever der. For samtidig som det er viktig å ta vare på den verdifulle naturen, er det også et mål om å kunne ta vare på størst mulig sammenhengende arealer av slik natur. Større verneområder gir rom for større bestander og for flere arter med ulike behov, samt gi rom for naturlige prosesser og utvikling. I tillegg vil det være viktig å kunne knytte sammen ulike verneområder i størst mulig grad, gjennom eksempelvis korridorer.

Å verne skog er en form for [naturlig karbonlagring](#), og er et relativt billig og godt klimatiltak. De nordlige skogene på kloden er svært karbonrike, og inneholder i snitt mer karbon per arealenhet enn tropiske skoger. Plantene som lever i skogen – blant annet trær og busker, moser og lyng - utgjør rundt 20 prosent av skogens karbonlager. Opptil 80 prosent av karbonlageret i en skog befinner seg altså nede i jorda. Det finnes utrolige mengder sopp i de store barskogene, og nettverket av sopptråder (mycelet) bidrar til å transportere karbon fra trærnes røtter og ut i jordsmonnet. Nede i jordlaget går nedbrytingen langsomt, blant annet på grunn av lave temperaturer og lite oksygen. Derfor er det et svært bra klimatiltak å verne skog, inkludert siden intensiv skogsdrift fører til klimagassutslipp og reduserer skogens karbonlager.

Vi går nå inn i FNs tiår for restaurering av natur. Å restaurere minst 15 prosent av den ødelagte eller forringede naturen er ett av de 20 Aichi-målene, de internasjonale miljømålene

som vi har forpliktet oss til. Som en oppfølging av dette ba Stortinget i 2016 regjeringen om en plan for at Norge skulle kunne komme i mål med dette viktige arbeidet. Denne planen lar fremdeles vente på seg, og det er bekymringsverdig. For å kunne snu utviklingen med tap av naturmangfold og naturressurser er det avgjørende å få til omfattende restaurering av natur, i tillegg til mer vern og strengere miljøhensyn i bruken av arealer generelt. For Østmarka sin del ser vi for oss at en nasjonalpark burde ta høyde for dette gjennom å kunne inkludere arealer som per i dag kanskje ikke har tilstrekkelige naturkvaliteter for å kunne kvalifisere til å bli inkludert, men som gjennom restaurering vil gi de ønskede kvaliteter over tid. Dette er som nevnt over svært viktig for å kunne sikre god arrondering, for å kunne sikre gode viltkorridorer mellom kjerneområder, og for å sikre tilstrekkelig store leveområder for de mange kravfulle artene som finnes i Østmarka.

Si litt om områdets verdi som studieområde (bynært, med tanke på brukerinteresser/mye bruk og ulike bruk).

Østmarka nasjonalpark bør være en nasjonalpark med jaktforbud, både for å hensynta det store flertallet av nåværende og framtidige brukere av et slikt verneområde, og ikke minst for å ivareta verdien som studieområde. Dette er i tråd med Oslo kommunes praksis, som allerede har jaktforbud i sine skoger.

Er det forhold utenfor oppstartsarealet som kan bli påvirket av evt. vern innenfor, eller motsatt?

Vi håper og tror at når en nasjonalpark etter hvert er på plass vil det med tiden kunne bli interessant for private grunneiere å gå inn i prosess om frivillig vern for tiliggende skogsområder, og slik bidra til et større totalareal for nasjonalparken. Det kan gi flere næringsmuligheter for grunneiere innenfor turisme.

Har du synspunkter på verneform og avgrensing?

Ut fra de eksisterende naturverdiene er WWF av den mening at en bør kunne inkludere områder på begge sider av kraftlinja, enten sammenhengende eller som en todelt nasjonalpark med hovedområdet av nasjonalparken øst for kraftlinja. Det finnes flere delte verneområder i Norge i dag, blant annet Dovrefjell-Sunndalsfjella nasjonalpark og Breheimen nasjonalpark. Det er i vårt syn ingen grunn til at man ikke kan gjøre det samme i Østmarka.

Øst for kraftlinja er det mest gammel naturskog som aldri har blitt flatehogd. I området som er aktuelt for vern her er det registrert 28 naturtyper, og en rekke rødlistearter. Dette skogsområdet er noe av det "beste av slik natur vi har igjen på Østlandet", og det er i vårt syn ingen tvil om at dette området derfor må få varig vern i form av en nasjonalpark. Vest for kraftlinja bør området fra Spinneren til Hauktjern innlemmes i nasjonalparken. Det bør også være aktuelt å peke ut enkelte områder med store naturverdier som kan oppnevnes som paragraf 11-områder etter markaloven, eller som reservat. Vi viser til Østmarkas Venners faktaark for utvalgte delområder i dette området, og stiller oss bak deres forslag for verneform og avgrensning for disse.

Vi er uenige i Fylkesmannens vurdering om at det er lite aktuelt å innlemme Rausjøgrenda i en nasjonalpark. Rausjøgrenda har viktige kulturhistoriske verdier etter flere hundre års tradisjoner med setring, hogst og fløting som i dag skaper en merverdi for friluftslivet. Disse kulturminnene bidrar således til å øke verdien av både nasjonalparken og opplevelseskvalitetene i området.

Det har blitt antydnet flere ganger siden verneprosessen ble startet i 2018 om at Østmarka naturreservat bør innlemmes i nasjonalparken. Slik vi oppfatter det vil det i så fall innebære et svakere vern for dette området. Et svekket vern vil i verste fall kunne føre til at dette området mister viktige naturverdier, hvilket naturligvis er uakseptabelt. Vi kan ikke se at det har noen hensikt å innlemme reservatet i nasjonalparken, grensene for Østmarka naturreservat må ligge fast, og området fortsatt vernes som naturreservat.

Med vennlig hilsen

Marte Conradi
WWF Verdens naturfond